

Institut za gozdno in lesni gospodarstvo
Slovenije

Gozdno
gojitveni elaborat na osnovi
gozdnih tipov za revir Gomance

1058

29/ MARTE

ex. 187: 221 + (084.3) (497.18 Kuznik)

INSTITUT ZA GOZDNO IN LESNO GOSPODARSTVO SLOVENIJE

1958

GOZDNO GOJITVENI ELABORAT NA OSNOVI GOZDNIH

TIPOV ZA REVIR GOMANCE

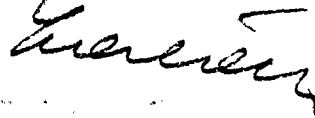
Ljubljana, junija 1958

UREDIL:

/Dr. Ing. Vlado Tregubov/

DIREKTOR:

/Ing. Bogdan ŽAGAR/

El. 7
(+ 3 Karte)

GOZDNO GOJITVENI ELABORAT NA OSNOVI GOZDNIH

TIPOV ZA REVIR GOMANCE

K A Z A L O

I. UVOD	V. Tregubov	str.	1
II. Klima južnega pobočja gorske skupine Snežnika	V. Manohin	str.	5
III. Poročilo o raziskavi tal na Snežniku	B. Vovk	str.	14
IV. Tabelačni pregled gozdnih tipov	G. Tomažič V. Tregubov	str.	30
V. Gospodarska vrednost gozdnih tipov	V. Tregubov	str.	31
VI. Izkaz površin gozdnih tipov po odsekih	V. Tregubov	str.	40
VII. Sklepi glede gozdno gojitvenih ukrepov	V. Tregubov	str.	41
VIII. Karte			

Dr. ing. Vlado Tregubov

I. U V O D

Revir Gomance leži na južnem pobočju Snežnika, ki se bistveno razlikuje od severnega pobočja. Medtem ko je bilo področje severno od Snežnika precej natančno raziskano in o tem je izšla l. 1957 obširna monografija "Prebiralni gozdovi na Snežniku", izdaja Institut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, ni bilo o južnem pobočju Snežnika nobene večje študije o gozdarskih in vegetacijskih prilikah.

Na severni strani so lepo razviti mešani prebiralni gozdovi, kjer prevladuje jelka, na južni strani pa so bolj enodobni gozdovi, kjer je bukev močnejše zastopana. Konfiguracija terena je tudi različna na severni strani so velike bolj zaobljene kotline, na južni strani pa je teren preprežen z relativno majhnimi toda globokimi vrtačami, ki imajo skoraj vse značaj izrazitih mrazišč, zlasti v višjih predelih nad 1200 m nadmorske višine. Če gledamo z vrha Snežnika proti jugu se odpira nepravilna planota, vsa v luknjah, kakor da bi to bili vulkanski krateri ali površina lune.

Geološko je južna stran precej podobna severni: namreč geološko podlago sestavljajo predni apnenci z mestoma prisotnimi dolomiti.

O klimi tega področja je priobčena študija Dr. V. Manohina, ki je za to delo uporabil najrazličnejše vire. Iz te študije se jasno vidi, da tvori Snežniški greben važno klimatsko ločnico. Medtem, ko so na severni strani padavine manjše, vetrovi manj intenzivni in na splošno klima bolj kontinentalna, pa so na južni strani padavine zelo močne /Gomance 3100 mm letno/, vetrovi bolj intenzivni, zlasti burja, temperaturna kolebanja manj občutljiva, temperature glede na nadmorsko višino, pa razmeroma visoke. Škoda, da nimamo podatkov večjega števila meteoroloških postaj. Zelo važno bi bilo imeti postajo pod Snežnikom in v kakšnem mrazišču.

Južna stran Snežnika je očitno bolj pod primorsko jadranskim vplivom,

zato je karakter podnebja po Manuhinu superhumiden. Rastlinstvo, a dosledno tudi gozdovi odražajo te posebne geografske in klimatske prilike. Rastlinstvo je že pred daljšim časom, takoj po osvoboditvi, začel proučevati prof. Dr. G. Tomažič. Šele za ta elaborat je prvič dal konkretne podatke o rastlinskih združbah, ki jih je določil in kartiral zaporedoma nekaj let. To kartiranje je končal v preteklem letu 1957. Pri delu mi je v glavnem pomagal abs. gozdarstva M. Župančič, tako na terenu kakor pri izdelavi karte. Pri kartiranju na terenu je delal tudi stud. gozd. J. Martinčič, karte pa je izrisal D. Devič. Taksacijske podatke, ki so nam služili za ocenitev gozdnih tipov nam je pripravil ing. F. Dolgan. Pri sodelovanju s šefom taksacije G. G. Postojna ing. Šušteršičem smo z njegove strani našli vedno razumevanje. V primerjavi z gozdovi na severni strani Snežnika so gozdovi na južni strani bolj revni z iglavci, ki dajejo vrednejši les kakor bukev. S tem v zvezi je nastalo važno vprašanje ali se morejo ti gozdovi izboljšati in kako bi se to doseglo. Zato smo si postavili nalogo naprej ugotoviti kaj imamo, torej določiti gozdne tipe in jih kartirati, potem pa proučiti možnosti izboljšanja teh gozdov.

Načelno so bila naša proučevanja na področju revirja Gomance v glavnem izvršena po istih principih kot na področju severno od Snežnika in so zato te studije primerjalne.

Navedli bomo najprej glavne principe uporabne gozdne tipologije. Gozdna produkcija je odvisna od dveh kompleksnih činiteljev: načina gospodarjenja oziroma izkoriščanja gozda in naravnih rastiščnih pogojev, kjer se tisti gozd razvija.

Rastišče je okoliški pojem, ki nam predstavlja skupok vseh činiteljev določenega življenskega okolja, ki vpliva na rastlinstvo. Na ta način določa rastišče življenske pogoje, sestavo in zgradbo rastlinske združbe. Rastlinska združba je torej izraz vplivanja vseh okoliških činiteljev in zato označuje rastišče. Rastišču na ta način ustreza svojstvena gozdna vegetacijska združba ali gozdni tipi.

Gozd je sestavljena rastlinska združba, v kateri rastejo rastline razne velikosti: mahovi, zelišča, grmovje in tiste drevesne vrste, ki nam dajejo les za gospodarske potrebe.

Določitev rastlinske združbe ali tipa gozda in ekoloških faktorjev rastišča na katerem ta tip uspeva, je najvažnejša za spoznavanje gozda samega, njegovega razvoja in zmožnosti njegovega najracionalnejšega izkoriščanja v mejah določenih rastiščnih pogojev. Ti pogoji nam postavljajo naravno mejo, kajti če jih neupoštevamo in to mejo prekrščamo, se v gozdovih izčrpajo oziroma poslabšajo tla, kar je za kraško področje posebno nevarno.

Povdariti moramo, da rastlinska združba določenega rastišča, sama na sebi to rastišče oblikuje, ga na ta način izgrajuje v določeni meri. Pri gozdni ve-

getaciji, zlasti na krašu, je to še posebno očitno, kar nastaja pod njeno odejo svojevrstna mikroklima in talni profil. Kakor hitro je gozdna vegetacija porušena, se le težko izgradi na novo.

Za gozdarskega praktika je važno, da spozna značaj vegetacije in rastišča, ki ga označuje. Prav tako mu bo koristilo, če bo vedel, ali je vegetacija bolj ali manj ustaljena in kakšna je njena razvojna tendenca.

V fitocenologiji uporabljamo pojem klimaks - klimatogene vegetacije, ki bi bila najbolj razvita vegetacijska združba, pogojena v svojem naravnem razvoju samo po določenih klimatskih razmerah brez človekovega ali kakršnegakoli drugega vpliva. Z drugimi besedami klimaks je takrat, ko je vegetacija dosegla ravnotežje z ekološkimi faktorji rastišča. Takšnemu vegetacijskemu klimaksu ustreza talni klimaks, tako imenovani pedoklimaks, ali zonalni talni tip, ki predstavlja najvišji razvojni študij tal pri določenih klimatskih pogojih.

V primeru, da obstoja močan faktor trajnega značaja, ki preprečuje naravni razvoj vegetacije (n.pr. strma skalnata pebočja, talna erozija, gibljivi tereni, melišča, kjer se ne more izoblikovati ustrezen talni profil itd.) nastaja v takih primerih tudi ustaljena vegetacijska združba, ki traja toliko časa, dokler odločajo faktorji, ki so ustavili njen razvoj, taka vegetacijska združba se imenuje paraklimaks ali subklimaks.

Rastlinske združbe, ki so najbolj podobne klimaksnim in paraklimaksnim združbam navadno imenujemo prirodne.

Pojem klimatogene vegetacije je za gozdarja zelo važen, ker vegetacija najbolje označuje ekološke razmere rastišča ter služi za ugotavljanje njene razvojne teženje. Če teži vegetacija v smeri razvoja prirodne vegetacije, pomeni, da je progresivna, če pa se oddaljuje od te smeri, je regresivna.

V gozdarski praksi predočujejo pravilno gojeni prebiralni gozdovi v večini primerov prirodne rastlinske združbe. Medtem pa so že pri gojenju enodobnih gozdov pojavlja razvojno zaporedje (sukcesija), ki je tem krajše, čim hitrejša je pomlajevanje in tem trajnejše, čim večja je golosečna površina. To je posebno očitno na kraških področjih.

Vsako močnejše zrahljanje biološkega ravnovesja prirodne vegetacije sproži vegetacijsko sukcesijo, ki jo sestavljajo razni študiji. Čim bolj je talni profil poškodovan, tem dolgotrajnejša je progresivna sukcesija pri enakih ostalih pogojih. N.pr. pri podorih se začne razvijati vegetacija na golem kamenju, vzporedno z njo pa se razvijajo tudi tla.

Najzanesljivejši način določenja bonitete rastišča je ugotavljanje prirodnega gozdnega in talnega tipa. Torej s kartiranjem gozdnih tipov dobimo površine enakih rastiščnih pogojev, oziroma bonitet in obenem vse gozdno - gospodarske posebnosti

(ustvarjanje drevesnih vrst, prirastek, strukturo, optimalno lesno zalogo, način gojenja in sečnje i.t.d.).

V naslednjih poglavjih bomo torej obravnavali podatke o gozdnih tipih, ki smo jih ugotovili in kartirali na področjih revirja Gomance. Tako nam daje karta gozdnih tipov konkretne podatke o rastišču in stanju gozda v vsakem odseku na terenu. Iz pripadnosti tega odseka gozdnemu tipu izvlečemo merodajne zaključke o načinu gospodarjenja na tem odseku.

Dr. Vital Manohin
Ljubljana

II. KLIMA JUŽNEGA PODOČJA GORSKE SKUPINE

SNEŽNIKA

Za proučitev klime so potrebni dolgoletni meteorološki podatki in aplikacija teorije klime. Klimo je možno spoznati indirektno na osnovi rastlinstva. Vendar je rastlinstvo odvisno še od drugih faktorjev, predvsem od kakovosti tal, nagiba terena itd. in zato le rastlinstvo ne zadošča za opredelitev značaja fizikalne klime. Ako pa poznamo fizikalno klimo, potem moremo, v kolikor to dopuščajo moderni kriteriji, opredeliti tudi fitoklimatološki faktor, t. j. oni fiziološki učinek podnebja, ki stimulira, ali zavira tisto vrsto rastlinstva. Na ta način moremo spoznati, kakšno rastlinstvo ima v tistem območju optimalne klimatske pogoje, kakšno ima le zadostne in kakšno slabe klimatske pogoje. Primerno temu se more in se mora ravnati moderno poljedeljestvo in gozdarstvo. V zvezi s tem so nastale nove tehnične panoge, ki aplicirajo meteorološko-klimatološko znanost na to ali ono gospodarsko dejavnost, na primer na gozdarstvo /forestična meteorologija/, ali na poljedeljestvo /agrarna meteorologija/.

Pričujoči članek skuša v tem smislu prikazati podnebje Snežnika. O podnebjju Snežnika je že bil objavljen članek /1/ s tozadevnimi podatki. V tem članku so dodane še neobjavljeni podatki. Iz meteoroloških postaj, ki reprezentirajo podnebje južnega pobočja Snežnika je na razpolago le postaja Gomance. Za severno pobočje Snežnika so na razpolago dolgoletni podatki za graščino-Snežnik. Del teh podatkov je bil že objavljen v navedeni publikaciji /1/ in sicer za dobo 1928-37. V tem članku pa so obdelani podatki za to postajo za dobo 1922-56. Nadmorska višina postaje graščina-Snežnik znaša 530 m, postaja Gomance pa leži v višini 937 m. Da bi ustvarili verno sliko podnebja ob južnem pobočju Snežnika je potrebna primerjava podatkov za Gomance s podatki za graščino-Snežnik. Oscilacijo klime pa se da presojati s primerjavo podatkov za obe navedeni postaji s podatki za Ljubljano, ki ima opazovanja že od leta 1851.

Temperaturne prilike

Priložene podatke za Gomance za dobi 1891-1910 in 1911-1918 obsegata ona razdobja, ko ni bilo niti ekstremno hladnih zim, niti ekstremno vročih poletij. Vkljub temu mesečni povprečki tega razdobja prilično dobro odговarjajo pričakovanim vrednostim dolgoletnih časovnih enot, ki se bližajo stoletju, kar se vidi iz primerjave podatkov za Gomance s podatki za Ljubljano za isto razdobje in s stoletnimi povprečki za Ljubljano. Pač pa je pričakovati za Gomance mnogo ostrejšje ekstremne mesečne povprečke v primeri s podanimi v razdobju 1891-1918. Še več se prizadeti absolutni ekstremi, ki morajo biti na osnovi rečenega mnogo ostreje izraženi od prikazanih v tabeli. Pripomniti je še treba, da se podani ekstremi takozvani " t e r m i n s k i ", t.j. prečitani z navadnih termometrov ob času opazovanja ob 7.uri, ob 14.uri in ob 21.uri, medtem ko absolutni ekstremi morajo biti zabeleženi s specialnimi termometri za ekstreme. V zimski dobi razlike med terminskimi ekstremi in absolutnimi ekstremi niso velike, spomladi in poleti pa so zelo velike razlike med terminskimi in absolutnimi minimi. Računati je, da more na postaji Gomance pasti temperatura pod ničlo v vseh letnih časih, kajti terminski poletni minimi, ko ni bilo ekstremno hladnih poletij, ležijo pod 5° C. Dalje je v razdobju 1891-1918 izpadel januar kot absolutno najhladnejši mesec t.j. kot mesec, ki tudi v hudih zimah je najhladnejši, medtem ko dolgoletni podatki za graščino-Snežnik, za Ljubljano in druge kraje v Sloveniji, na Balkanu in Srednji Evropi kažejo, da je februar absolutno najhladnejši mesec: v ekstremno hladnih zimah je bil februar najhladnejši. Tako je bil februar l. 1929 zaokroženo za 10° C pod normalo, februar l. 1956 pa za 9° C. (v Srednji Evropi za 11° C) pod normalo. Tolike nizkih odklonov v januarju ni bilo. Iz 107-letnih podatkov za Ljubljano se vidi, da januar tudi v tem dolgem razdobju nikoli ni dosegel toliko nizkih odklonov od povprečkov, kakor sta ga dosegla dva navedena februarja, vendar je postavil rekord december l. 1879 z odklonom (v Ljubljani) - 11.6° . Toliko nizek odklon decembra je bil edinstveni, kajti v vseh ostalih hudih zimah december nikoli več ni prekosil januarskih in še manj februarskih temperaturnih odklonov.

Tudi najtoplejše zime niso zajete z dobo 1891-1918. Najtoplejši januar se je opazoval l. 1936 z odklonom v Ljubljani $+7^{\circ}$ C v graščini-Snežnik pa s 4.1° C. Najtoplejši februar se je opazoval l. 1926 z odklonom v Ljubljani $+5^{\circ}$ C, v graščini-Snežnik pa $+4.9^{\circ}$ C. Najtoplejši december je zabeležen l. 1868 z odklonom v Ljubljani $+6.2^{\circ}$ C.

Tudi ekstremno vroča, ali ekstremno hladna poletja niso zajeta z dobo 1890-1918. Tako je bilo najbolj vroče poletje leta 1950 z odklonom julijske povprečne temperature v Ljubljani s $+3^{\circ}$ C v graščini-Snežnik za 4.4° C. Tudi absolutni temperaturni maksimum je bil zabeležen 5. julija 1950 v Ljubljani s 38.8° C (v Celju okoli 40° C) v graščini-Snežnik 34.2° C. Najhladnejše poletje je bilo l. 1879 z odklonom julijske tem-

perature v Ljubljani za -2.5° C, drugo najhladnejše poletje je bilo l.1948 z odklonom julijske temperature v Ljubljani -2.1° C in v graščini-Snežnik za -2.7° C (za Gomance ni podatkov!).

Glede padavin velja isto kot za temperature: v razdobju 1891-1918 ni bilo ekstremov, pač pa povprečki dobro odговarjajo pričakovani dolgoletni vrednosti.

Značilnosti temperaturnega režima so razvidne ne samo iz povprečkov in ekstremov, marveč še iz razlik med ekstremnimi povprečki. V zimski dobi večja razlika med ekstremnimi povprečki obeh kategorij pomeni večjo vztrajnost tistega vremena, t.j. večjo stabilnost zime, obratno če je razlika med ekstremnimi povprečki manjša: stalna izmenjava temperature, t.j. prehod od mraza na južno vreme in obratno, znižuje razliko med najnižjim in najvišjim mesečnim povprečkom. Poleti pa je očitno obratno: večja nestalnost vremena večja razliko med najvišjimi in najnižjimi povprečki. Ta kriterij moremo uporabljati za primerjavo klime Ljubljane s klimo graščine-Snežnik, toda le težko za postajo Gomance, ki kakor je bilo rečeno, nima reprezentativnih ekstremnih povprečkov.

Kakor je razvidno iz priloženih tabel, zimsko kolebanje povprečnih mesečnih temperatur doseže 11.5° C in februarja 14.8° C / v Ljubljani to kolebanje v isti dobi doseže 14° C/. Kolebanje terminskih ekstremov v isti dobi znaša na isti postaji 42.2° C /v Ljubljani za isto dobo za absolutne ekstreme 42.7° C/. Poletno kolebanje mesečnih povprečkov doseže minimum julija z 7.2° C /v Ljubljani 5.1° C/. Tudi kolebanje terminskih ekstremov je najmanjše julija in doseže 29° C /v Ljubljani so kolebali absolutni ekstremi v juliju za 30° C/. Ne kaže, da bi amplituda temperaturnih absolutnih ekstremov na postaji Snežnik se dosti razlikovala od one v Ljubljani.

Za postajo Gomance moremo soditi o temperaturnih amplitudah na osnovi primerjave z graščino-Snežnik in z Ljubljano za isto razdobje t.j. za razdobje 1891-1910. V tej dobi je bilo največje kolebanje mesečnih povprečkov v Gomancah v januarju z 9.3° C, najmanjše pa v avgustu z 2.7° C. V Ljubljani je bilo ustrezno kolebanje 11.1° C (v januarju), oziroma 2.2° C (v avgustu) in v graščini-Snežnik 10.2° C in 4.1° C. Kaže torej, da je zimsko kolebanje mesečnih povprečkov v območju Snežnika bistveno manjše od onega v Ljubljani, t.j. v kontinentalni Sloveniji, v nasprotju s tem pa je kolebanje poletnih temperatur večje v Snežniškem območju, o čemur pričajo tudi podatki za dobo 1922-1956 za graščino-Snežnik (graščina-Snežnik 7.2° C, Ljubljana 5.1° C).

Analiza za dobo 1901-1918 daje za Gomance največje kolebanje mesečnih povprečkov v decembru z 7.1° C, najmanjše pa zopet v avgustu s 3.3° C. V Ljubljani znašajo analogne številke 7.9 in 3.8° C, graščina-Snežnik pa 7.2 in 2.9° C. V tem razdobju je bilo kolebanje v obeh primerih v Ljubljani večje. Vkljub temu je smatrati, da bo v dolgoletnem razdobju kolebanje poletnih povprečkov v območju Snežnika večje, kakor v Ljubljani, kajti Snežniško območje, zaradi višje lege in intenzivnejših padavin, zapa-

de močnejšemu učinku ohladitvenega procesa pri prodoru hladnih zračnih gmot. Sicer tudi v vročem poletju višja lega in gozdovi znižujejo temperaturo, vendar je ta učinek že zajet z dolgotrajnim povprečkom in se zrcali v razmeroma nizki povprečni poletni temperaturi Snežniškega območja. Na kolebanja povprečnih mesečnih temperatur ta faktor ne učinkuje mnogo in je zato računati v Snežniškem območju z dokaj močnimi kolebanji mesečnih povprečkov v poletni dobi. Manjše amplitude zimskih povprečkov v Snežniškem območju v primeri z onimi v Ljubljani kažejo (kakor je bilo razloženo), da se zime v območju Snežnika še manj stalne kakor v Ljubljani, sicer bi morale biti kolebanje mesečnih povprečkov večje. V hudih zimah v Ljubljani zna perioda mraza trajati brez odjuge več kakor 1 mesec (leta 1929 je trajala 54 dni) v Snežniškem območju toliko vztrajnih period mraza ni bilo: mraz se tamkaj neprestano menja z odjugami, ki so sicer v hudih zimah kratkotrajne. Obenem pa, čim višje gremo, postajajo odjuge šibkejše, tako da večji del zimskih padavin v višini Snežnika pada v obliki snega.

V poletni dobi pomeni večje kolebanje mesečnih povprečkov tudi večje nestalnost poletij. Tako torej Snežnik ima zime in poletja, po navedenih kriterijih, bolj nestalna kakor v kontinentalni Sloveniji. Nestalnost vremena v območju Snežnika se razlaga z učinkom orografije v prehodnjem območju med morjem in kopnim. Zlasti pozimi prehod zraka z morja na kopno zelo hitro dviga temperaturo. Razlika med pednebjem ob severnem pobočju Snežnika in ob južnem pobočju je deloma razvidna iz primerjave podatkov za Gomance in graščino-Snežnik za dobo 1928-1937 (podatki so objavljeni v citirani pod (1). literaturi) in iz zgoraj navedenih razlik v kolebanju mesečnih temperaturnih povprečkov. To kolebanje je v Gomancah pozimi nekoliko manjše kakor v graščini-Snežnik, poletni pa večje. Iz tega sledi, da so zimske temperature v Gomancah še bolj labilne od onih v graščini-Snežnik. Poletne temperature v razdobju 1901-1918 kažejo večjo labilnost v Gomancah v primeri s graščino-Snežnik, vendar v razdobju 1891-1910 je bil obraten primer. Iz tega sledi, da je razmerje med južnim in severnim pobočjem Snežnika dokaj nestalno v poletni dobi. Tudi zimska doba nikakor nima konstantnega razmerja, vendar severno pobočje vse skozi izkazuje večjo stabilnost zimske temperature.

Absolutne ekstreme temperatur je v Gomancah pričakovati manj ostre, kakor na severnem pobočju Snežnika, t.j. v graščini-Snežnik in to iz dveh razlogov: 1.) Gomance ležijo višje in 2.) Gomance so z učinkom burje zaščiteni pred ekstremno niskimi temperaturami, ki kakor je znano, nastopajo v jasnih, mirnih nočeh po predhodnem vdoru arktičnega zraka.

Za Snežniški predel so pa značilne nizke temperature tople polovice leta.

Padavine

Primerjava različnih opazovalnih dob (glej priložene tabele in one tabele iz publikacije

pod (1.) kaže, da dobivajo Gomance letno preko 3100 mm padavin, graščina-Snežnik pa le malo več od 1500 mm padavin, t.j. le za kakih 100 mm več kakor Ljubljana. Novejša totalizatorska merjenja padavin na vrhu Snežnika, v Gomancah, v Okroglini, dajejo osnovo misliti, da kažejo totalizatorji premajne vrednosti. Vendar iz teh merjenj izstopajo Gomance kot najbolj namočeni predel, Teorija nastanka padavin bi pričakovala, da dobi vrh Snežnika in neposredno severno zaledje še več padavin kot Gomance in sploh več kakor kjerkoli v območju Snežnika. Morda so močni vetrovi na vrhovih Snežnika povzročili, da so padavine, zlasti v obliki snega le deloma padle v totalizator, velik del pa je odletel mimo. Vetrovi tudi pospešujejo izhlapevanje vode v totalizatorjih. Ta razlaga je edina možna, ki spravi v sklad opazovanja s teorijo. Letna razporedba padavin kaže izraziti pozno-jesenski (novembrski) maksimum in dva neizrazita maksima z godaj spomladi (marca) in z godaj poleti (junija). Vendar to razporedbo padavin nikakor ni smatrati za ustaljeno, kajti v posameznih letih se da opazovati dokaj velike anomalije.

Največjo absolutno variacijo padavin v Gomancah kaže oktober, kjer to kolebanje doseže 996 mm, nato december z 898 mm. Najmanjše absolutno kolebanje kaže junij z 278 mm. Relativno kolebanje t.j. odnos največjih mesečnih vsot k najmanjšim nastopa marca z vrednostjo odnosa 69.8, najmanjše relativno kolebanje pa je zabeleženo v oktobru z vrednostjo 10.3. Absolutna ekstrema mesečne količine padavin sta zabeležena oktobra (1158 mm) in marca (9 mm).

Analogne številke za graščino-Snežnik so: absolutni maksimum variacije mesečnih vsot nastopa v novembru z 479 mm, nato marca z 380 mm; absolutni minimum variacije nastopa julija s 191 mm. Največja relativno kolebanje kaže marec s koeficientom 191, najmanjše pa december s koeficientom 13.9. Absolutna ekstrema sta 484 mm (november) in (marec) 2 mm.

Kakor se vidi iz primerjave obeh analognih številičnih vrst, je padavinski režim severnega pobočja bistveno drugačen od južnega pobočja. Snežnik potemtakem tvori važno klimatsko ločnico. Južno pobočje Snežnika se odlikuje še po močnih vetrovih - burje.

Vetrovi

Pogostnost in jakost vetrov je razvidna iz priloženih tabel. Na prvem mestu po pogostnosti je burja, t.j. NE-veter, na drugem jug, t.j. SW ali S veter. Po jakosti pa burja neprimerno prekaša vse druge vetrove. Vetrovi jakosti nad 600 po B. pripada je skoraj izključno burji. Kakor je pričakovati, tako tudi kažejo opazovanja, piha najmočnejši veter (burja) v zimskih mesecih, najšibkejši pa pleti. Na južnem pobočju Snežnika je zima potemtakem zelo vetrovna in zato fiziološko mnogo bolj mrzla, kakor sicer mrzlejša, a mirnejša zima severnega pobočja.

Klasifikacija klime

Po Köppenu (2) : po temperaturnem stanju pripada Snežnik k borealnemu podnebjju tipa D_b^+ . Kriterij je naslednji: najtoplejši mesec leta ne doseže povprečne temperature $22^{\circ} C$; 4 najtoplejši meseci morajo imeti temperaturo nad $10^{\circ} C$. Podatki za Gomance točno ustrezajo temu kriteriju. V nižjih legah (graščina-Snežnik) se drži povprečna mesečna temperatura nad 10° v teku 5 mesecev, vendar najtoplejši mesec (julij) zdaleč ne doseže $22^{\circ} C$. Zato tudi nižje lege prištevamo tipu D_b ne pa tipu D_a , ki zahteva poleg večjega števila mesecev s povprečno temperaturo nad $10^{\circ} C$ še vroče poletje s temperaturo najtoplejšega meseca $22^{\circ} C$ in več. Po kriteriju padavin spada podnebje Snežnika po Köppenovi klasifikaciji k izrazito vlažnem podnebjju, kajti nima suhih sezon in letna količina padavin izražena v cm daleč presega vsoto iz letne temperature in številke 33. Za Gomance imamo: $P = 313$ mm, $t = 6^{\circ} C$. Meja med gozdom in stepo se določi po Köppenu z enačbo $P=t + 33$, za Gomance pa vrednost P prekaša 8 krat vrednost $(t + 33)$! Po Köppenovem kriteriju je klima Snežnika kakor razvidno iz zgornje obrazložitve, izrazito vlažna, kjer bi se gozd razrasel v pragozd, ako bi bil pripuščen le prirodnim silam. Če ne bi bilo tlo kraško in ne bi bil teren nagnjen, bi tu nastala močvirja in jezera.

Thorntwaitov kriterij (3): Klimatski koeficient se določa po Thorntwaitu s 3 indeksi: prvi je splošni klimatski indeks in se izraža s formulo $I = \frac{12}{1} \cdot 115 \left(\frac{P}{T-10} \right)^{\frac{10}{9}}$, kjer P -pomeni količino padavin v inčih, zbrano za vsak mesec posebej, T -temperaturo istih mesecev v stopinjah po Farenheitovi skali. Vsota se nanaša na vse leto t.j. na 12 mesecev. Drugi klimatski indeks se določa s formulo $I = \frac{12}{1} \left(\frac{T-32}{4} \right)$ in se imenuje termalni podnebni indeks. Tretji indeks je fitoklimatološki ali važnostni indeks. Tretji indeks se določa s formulo: $I = \frac{100 S - 60 d}{n}$, kjer S tvorijo presežke padavin nad takozvano potencialno evapotranspiracijo, t.j. nad največjo možno evapotranspiracijo, zbrani za vse one mesece v letu, ki so ta presežek izkazali; d - tvori deficiti padavin v primeri s potencialno evapotranspiracijo, ki so zbrani za tiste mesece v letu, ki imajo ustrezne deficite; n - tvori količino padavin, ki je potrebna za rast tiste rastlinske vrste v tisti dobi. Vse enote so podane v inčih.

Skale za določitev klime po navedenih koeficientih so naslednje: za

splošno klimatski indeks imamo

I nad 128 pomeni pragozd

I med 64 in 128 pomeni gozd

I med 32 in 63 pomeni travo

I od 16 do 31 stepe

I pod 16 puščave

za termalne indekse imamo:

I pod ničlo pomeni tundre

I od 64 do 127 mezotermalni pas

I nad 128 tropski pas.

+ z D Köppen označuje borealno podnebje sploh, z indeksom pa ožjo specifikacijo.

Za fitoklimatološki indeks imamo:

- I nad 100 pomeni superhumidno podnebje
- I od 80 do 100 humidno podnebje I. stopnje
- I od 60 do 80 humidno podnebje II. stopnje
- I od 40 do 60 humidno podnebje III. stopnje
- I od 20 do 40 humidno podnebje IV. stopnje
- I od 0 do 20 vlažno subhumidno podnebje
- I od 0 do -20 suho subhumidno podnebje
- I od -20 do -40 semiaridno podnebje
- I od -40 do -60 aridno podnebje.

Za Gomance imamo:

Temperatura po Faranheitu

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
27	29	33	40	48	55	59	57	52	45	36	31

Padavine v inčih:

7.8 9.1 11.5 8.5 7.6 7.4 6.5 6.7 9.6 14.7 13.4 16.8
 $I = 115(0.46 + 0.48 + 0.50 + 0.20 + 0.16 + 0.14 + 0.14 + 0.23 + 0.42 + 0.52 + 0.80) \frac{10}{9} =$
 $\approx 115 \cdot (4.05) \frac{10}{9} = 115.4, 732 = 544,18.$ Ta vrednost prekaša več kot 4 krat klimatsko mejo pragozda!

Termalni klimatski koeficient daje vrednost $I = 32$, ki leži daleč pod mezotermalnim pasom. Nizka vrednost termalnega indeksa je očitno posledica hladnega poletja, kajti zima šezdaleč ne izstopa iz mezotermalne meje.

Fitoklimatološki indeks moremo preračunati s pomočjo Thornthwaitovega grafikona za potencialno evapotranspiracijo, a samo za toplo polovico leta (za vegetacijsko dobo), kajti grafikon velja za temperaturo od $+4^{\circ}\text{C}$ do $+26.5^{\circ}\text{C}$. Tako imamo naslednje vrednosti potencialne evapotranspiracije za Gomance izražene v cm padavinske vode:

	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.
padavine v cm	21.5	19.2	18.9	16.4	16.8	24.3	37.4
evapotr. v cm	1.2	3.2	5.0	6.1	5.7	4.1	1.9
Razlika	20.3	16.0	13.9	10.3	11.1	20.2	35.5

Padavine torej v vsej vegetacijski dobi znatno prekašajo potencialno evapotranspiracijo. Zato v Thornthwaitovem obrazcu odpade vrednost d (deficit) in če vzamemo za n (potrebno količino vode za gozd) po Kuppenu $P = t + 33 = 12 + 33 = 45$ cm ($t = 12^{\circ}\text{C}$ za vegetacijsko dobo), dobimo $I = \frac{100 \cdot 127.3}{45} = 282.9$. Indeks prekaša skoro trikratno vrednost superhumidnega podnebja! Upoštevati pa je treba gorski teren in apnena tla, ki močno dvigajo potrebno količino vode za gozd, sicer bi se razvila močvirja in jezera.

Drugi klimatski kriteriji

Langov (4) kriterij se določa s takozvanim pluviometričnim koeficientom, ki se izraža s formulo: $r = \frac{R}{(t_0 - 0^{\circ}) : 12}$, kjer r pomeni letno količino padavin v mm, izraz v oklepaju pa pomeni vsoto srednjih mesečnih temperatur onih mesecev, ki imajo temperature nad ničlo. Za Gomance imamo $r = \frac{3134}{6,4} = 489$. Skala pa je naslednja:

r od 0-20 pomeni puščave
" " 20-40 " polpuščave
" " 40-60 " stepe
" " 60-100 " nizki gozd
" " 100-160 " visoki gozd
nad 160 " pragozd, poaneje močvirje in vsi znaki superhumidnega podnebja,

Po tej skali spada Snežnik že k podnebju močvirij, le apnena tla in gorat teren sta vzrok, da tu dejansko uspeva bujni gozd.

De Martonne (5) izraža podnebje z indeksom $i = \frac{R}{t + 10^{\circ}C}$, kjer R pomeni letno (mesečno) količino padavin, t- letno (mesečno) temperaturo v C° . Če preračunavamo indeks za posamezne mesece, moramo množiti vrednosti s 12, sicer ne moremo uporabljati skale za določitev podnebja.

Za Gomance imamo:

$i = \frac{3134}{16} = 195,9$. De Martonnova klimatska skala je naslednja:

i pod 5 pomeni puščave
i od 5 do 10 pomeni polpuščave
i od 10 do 20 " savane i stepe
i od 20 do 30 " stepe i sredozemsko rastlinstvo
i od 30 do 40 " grmovje
i od 40 do 60 " nizki gozd
i od 60 do 80 " visoki gozd
i od 80 do 100 " pragozd, džungla
i nad 100 " superhumidno podnebje, močvirja.

Iz tega se vidi, da tudi De Martonnova klasifikacija uvršča Snežnik k superhumidnemu podnebju.

Kriterij Gorčinskega (6):

Gorčinski izraža podnebje z indeksom $i = L \cdot V \cdot R$, kjer L - pomeni koeficient, ki je odvisen od geografske širine (za Snežnik znaša 1,471), V = letna amplituda temperature, $R = \frac{M-m}{M_s}$, kjer M pomeni najbolj namočeno leto v opazovalni dobi, m pomeni najmanj namočeno leto v isti opazovalni dobi, M_s pa srednjo količino padavin v opa-

zovadni dobi. Za Gomance imamo $i = \frac{1,471 \cdot 12,1 \cdot 2400}{3134} = 10,44$. Skala za določitev podnebij je:

i = od 80 do 100 puščave
i " 60 " 80 polpuščave
i " 40 " 60 savane
i " 20 " 40 stepe
i " 15 " 20 nizki gozd
i " 10 " 15 visoki gozd
i " 5 " 10 pragozd
i " 0 " 5 močvirje.

Kakor se vidi po koeficientu Gorčinskega spada podnebje Snežnika k obmejnemu območju med visokim gozdom in pragozdom, kar dobro ustreza opazovanju. Vendar je treba poudariti, da kriterij Gorčinskega ni vedno primeren: tako daje za Hvar vrednost 9. t.j. zelo vlažno podnebje, kar stoji v protislovju z dejanskim stanjem. Tudi Skoplje bi spadalo po tej skali še k visokemu gozdu, kar je zopet nepravilno. Kriterij Gorčinskega je dober za podnebje stalnega značaja in je slab za prehodna podnebja, kjer količina padavin močno variira. Za zaključek bi omenil še že publicirane indekse po kriteriju Embergerja (1). Ta kriterij se izraža s formulo $Q = \frac{P_e}{M}$, kjer P_e pomeni količino poletnih padavin, M pomeni povpreček iz dnevnih temperaturnih maksimov najtoplejšega meseca. Za Gomance je bilo v navedeni literaturi (1) določeno $Q = 26,2$, za Mašun 22,0, za Leskovo dolino 19,9, za graščino-Snežnik 17,2. Q med 7 in 30 pomeni vlažno varianto mediteranskega podnebja, kamor bi torej v celoti spadal Snežnik, največ pa njegovo južno pobočje.

Celokupen pregled vseh kriterijev nam daje osnovo prištevati podnebje Snežnika k superhumidnemu in mezotermalnemu podnebjju, kjer more uspevati bujni gozd, a na ravnem ali za vodo-slabe prepustnem terenu se bi morala razviti močvirja in jezera.

.....

L i t e r a t u r a :

- (1) Prebiralni gozdovi na Snežniku, izdal Institut za Gozd.-lesno gospodarstvo LRS 1957,
- (2) W.Koppen, Grundriss der Klimakunde, Berlin 1931,
- (3) Thornthwaite, An approach toward a rational classification of climate. The geographical review N= 1 1948, Washington.
- (4) P.Vujević, Klimatološka statistika, Beograd 1956, Str.131,133 in 136.

V e t r o v i

za dobo 1901-1910:

Pogostnost smeri:

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
N	6	5	5	4	4	4	5	5	3	4	4	5
NE	44	40	37	39	38	39	38	36	39	35	34	42
E	0	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1
SE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S	16	17	22	18	19	15	10	10	14	21	21	20
SW	12	10	12	12	14	18	18	17	14	15	12	11
W	0	1	1	1	2	2	2	2	1	1	1	1
NW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C /prez. vetra/	6	5	7	6	6	8	13	15	10	7	6	5

O p o m b a :

Podatki za frekvenco vetra so nekoliko pomanjkljivi, ker so se nekateri termini izpuščali.

GRASČINA- S N E Ž N I K

nadmorska višina 580 m -

Temperatura : za dobo 1922 - 1956.

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Leto:
Povpreček:	- 2.3	- 1.3	2.9	7.7	12.5	15.9	17.7	16.9	13.5	8.8	3.9	-0.4	8.0
Najnižji povpr.	- 8.5	- 9.9	-0.9	4.4	9.4	12.5	15.0	13.9	10.0	3.9	-0.1	-7.4	- 9.9
Najvišji "	4.1	4.9	7.2	11.8	17.0	21.5	22.1	21.1	16.4	11.7	9.5	4.1	22.1

Najnižje mesečne temperature ob 7.uri zjutraj:

Povpreček:	-16.2	-15.7	-8.9	-2.4	2.8	8.1	9.5	8.2	2.8	-2.4	-7.9	-12.9	-16.2
Najnižja temp.:	-27.1	-29.2	-20.1	-10.2	-1.3	1.2	5.2	3.2	-2.4	-9.3	-22.0	-22.1	-29.2
Najvišja temp.:	- 4.1	- 4.6	0.3	3.0	8.1	12.4	16.0	16.1	9.2	4.3	-1.2	- 5.1	

Najvišje mesečne temperature ob 14.uri:

Povpreček:	7.2	9.3	14.2	19.0	23.6	26.7	28.3	27.9	26.0	18.9	13.6	9.5	28.8
Najnižja temp.:	- 0.2	6.0	9.1	15.2	19.3	23.1	24.3	24.3	20.2	12.0	7.2	6.1	
Najvišja "	12.6	13.0	17.2	26.1	27.5	31.2	34.2	34.2	28.3	23.4	17.8	14.0	34.2

P a d a v i n e za dobo 1922-1956:

													Leto:
Povpreček:	98	97	101	118	125	145	105	121	154	175	179	120	1538
Najnižja vs.	14	9	2	23	17	16	19	12	30	22	5	23	872
Najvišja "	270	305	382	298	376	283	210	216	343	333	484	320	2252

G O M A N C E , nadmorska višina: 937 m

Temperatura za dobo 1891-1910.

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	L.
Povpreček:	- 2.9	-1.7	0.7	4.5	9.1	12.9	15.0	14.1	11.0	7.4	2.3	-0.5	6.0
Najnižji povpreček:	- 7.6	-5.9	-1.8	1.8	5.7	11.2	12.9	12.6	8.8	2.4	-0.3	-3.6	5.5
Najvišji povpreček:	1.7	1.5	2.7	6.7	11.5	14.4	15.9	15.3	12.4	10.4	6.2	2.4	7.1

Temperatura za dobo 1901-1918.

Povpreček:	- 2.9	-1.7	1.1	4.5	9.6	13.0	14.8	14.3	10.5	6.5	1.9	0.2	5.9
Najnižji povpreček:	- 7.0	-5.6	-1.8	2.8	5.7	10.9	12.4	12.9	6.3	2.4	-0.4	-3.6	5.5
Najvišji povpreček:	- 0.2	0.6	3.8	6.1	11.5	14.8	17.5	16.2	12.8	10.4	4.9	3.5	7.0
Najnižje temperature ob 7.uri:	-21.0	-18.8	-16.4	-8.6	-2.0	2.4	5.0	4.6	-1.8	-8.0	-12.7	-20.0	-21.0
Najtoplejši mesečni minimum ob 7.uri:	- 5.4	- 5.4	- 5.2	-0.4	4.0	9.0	11.0	8.6	8.5	-0.2	-0.8	-7.0	
Najvišje opazovane temperature ob 14.uri	10.6	14.4	15.2	18.2	24.4	27.0	31.0	30.0	26.8	21.4	15.2	13.2	31.0
Najnižji mesečni maksimum ob 14.uri:	3.8	4.2	7.4	10.2	17.0	20.4	23.4	23.0	16.8	13.8	9.6	3.8	

Padavine v mm:
za dobo 1901-1918:

Povpreček:	198	231	292	215	192	189	164	168	243	374	341	427	3134
Najnižja vsota	18	38	9	105	35	21	15	53	34	162	120	62	1788
Najvišja vsota	623	695	628	398	479	299	423	328	630	1153	651	960	4188

Padavine merjene s totalizatorjem:

	Mali Snežnik	Veliki Snežnik	Gomance	Okroglina
od 1.IX.1953 do 30.VIII.54.	2023	---	2400	2130
" 1.IX.1954 " 31.VIII.55	2249	2593	2768	2503

Prof.dr.B.Vovk

III. POROČILO O RAZISKAVI TAL NA

SNEŽNIKU

V LETU 1957

(Odnosi tal: rastlinska združba v revirjih Mašun in Gomance/.

Pripomba: Izvleček iz omenjenega poročila,
kar se nanaša na revir Gomance

Ob priložnosti gozdnega fitosociološkega kartiranja revirjev Gomance in Mašun v letu 1957, so bila orientacijsko pregledana tudi tla pod nekaterimi rastlinskimi združbami. Namen pri tem je bil, da se tudi na tem področju ugotovi zakonični testni odnos med gozdno zarastjo in talnim profilom. Podobno delo je bilo na Snežniku v revirju Leskova dolina že izvršeno in so rezultati bili objavljeni /1957, Prebiralni gozdovi na Snežniku, publ. št. 4 Inst.gozd.les.gosp.Slov./Pogoji so tam v mnogih primerih enaki ali vsaj zelo zblížani, mnogi pojavi se ujemajo, zato tukaj niso bližje obravnavani, pač pa so samo registrirani kot potrdilo in dopolnitev dejstev ugotovljenih za Leskovo dolino. Opisani pa so tudi nekateri pojavi, ki jih v Leskovi dolini ni. Delo naj služi kot doprinos k boljšemu spoznanju razmerja med tlemi in gozdno zarastjo na Snežniku.

Splošno o razmerju združba: tla.

Gozdna zarast in tla sta povezana s tako mnogoštevilnimi in tesnimi vezmi, da tvorita dve soodvisni vrednosti, ki v naravnem gozdu tvorita nerazdružno celoto. Sprememba v gozdni zarasti-povzročena bodisi po notranji razvojni dinamiki združbe, bodisi po človekovih posegih v življenje gozda, -spreminja tudi tla. Najprej nastopajo spremembe same v notranji dinamiki talnih procesov, nazadnje pa se spremene tla tudi v njihovi zgradbi. Določevati rastlinstvo pomeni v veliki meri tudi določevati tla. Velja pa tudi narebe. Seveda pa je pri tem potrebno, da se vse te soodvisnosti in sorazmerja raziskana in spoznana. Mehanizem soodvisnosti tal in rastlinske združbe si teoretično lahko predstavljamo takole. V enaki klimi in v enaki topografiji, določa mineralni substrat s svojimi fizikalnimi in kemičnimi lastnostmi, katero rastlinstvo se nanj

naseli. Razvije se dotična združba, ki jo narekujejo tla.

Nato rastlinstvo s svojimi odmrli in odpadli deli ustvarja novo telo v gozdu, namreč "mrtvo" organsko snov, ki se vraste v in na petrografski substrat kot gozdni humus. Po količini je humusno telo v gozdu lahko zelo pomembno. "Mrtva" organska snov lahko po količini doseže ali pa celo preseže živo organsko snov gozdnega rastlinstva. Velike zaloge potencialne energije, ki je vsebuje to "mrtvo" telo, pa povzročajo, da je ravno ono najbolj intenzivno živeča komponenta gozda. V njem utripa bujno življenje z nepreglednim številom zastopnikov, posebno iz vrst mikrofavne in mikroflore. Oni predelujejo odpadajočo organsko snov v take oblike, kot to odgovarja kemizmu odpadkov dotične združbe ter kemizmu in fizikalnim pogojem dotičnih tal. Razvija se prav določena oblika humusa ter prav določen način mešanja organske in mineralne komponente tal. Vsaki določeni kombinaciji rastlinske združbe odgovarja neka gotova oblika humusnega profila ter s tem tudi talnega profila sploh. V tem profilu žive rastlinski makroorganizmi-drevje gozda s svojim absorpcijskim aparatom ter sprejemajo hrano tako, kot jim to omogoča predvsem utripanje življenja v humusu v tleh. Tako se sami po sebi uravnavajo in uravnovečajo pogoji obstoja določene rastlinske združbe na določenih tleh. Obenem pa se razvije tako oblika talnega profila, kot ga narekuje dotična rastlinska združba. Na ta način se uspostavljajo ravnovesja rastlina:tla. Opazna so predvsem po morfoloških oblikah talnega profila.

Ravnovesja tal in zarasti so dolgodobna, vendar pa so zelo labilna. Na sistem tla: rastlinska združba zelo občutljivo vpliva vsak tudi majhen odklon v petrografiji, topografiji, hidrologiji ali v klimi/ tudi odkloni v klimi, ki jih povzroči gozd s svojo ^{za} rastjo/. Rastlinske združbe se plastično prilagajajo vsakokratnim ekološkim pogojem. Vsakemu takemu odklonu sledi avtomatično in zanesljivo vspostavljanje novemu stanju prilagojen sistem tla/rastlinstvo.

Tla so v gozdu torej zelo zanesljivo merilo ne samo za rastlinsko združbo, temveč tudi merilo rasti in gojitvenih pogojev.

Tudi spremembe v gozdni zarasti, povzročene po človeku, se po opisani nujni zakonitosti po določenem časovnem razdobju raztegnejo na tla, posebno na njihovo humusno komponento. Čim dalekosežnejši je poseg v rastlinsko združbo in čimbolj se umetna zarast oddaljuje od prvotne prirode, tembolj se to podrtje ravnotežje odrazi v spremembah tal. Te spremembe večinoma povzročajo, da se naravna redovitost gozdnih tal zmanjša in to tembolj, čim večje je odstopanje od prirodne rastlinske združbe. Poznanje tal in ugotavljanje razmerja tla: gozdna rastlinska združba, ni torej samo teoretičnega pomena, temveč je za praktično gojenje gozda zelo važno. Poznanje in podatki o pedo- in fitosocioloških odnosih v naših lokalnih gojih so še zelo nepopolni- posebno pri razčlenjevanju rastlinskih združb v nižje si

stematske enote. Podatke, ki slede v nadaljevanju je smatrati kot doprinos k boljše-
mu poznavanju tal teoretično in praktično zanimivih pojavov na področju Snežnika.

Splošni podatki o tleh

Tlotvorni činitelji na Snežniku so opisani v spredaj citirani publi-
kaciji za celo področje Snežnika in veljajo tudi za raziskovana revirja Mašun in Go-
mance. Opisana so precej podrobno tudi tla v Leskovi dolini/Kodrič M.istotam/. Talne
razmere na Mašunu in na Gomancah so v glavnem enake, ali vsaj tako zblížane, da se
lahko naslonimo na citirano talno študijo. Tu se zato omejujemo le na kratek splošen
prikaz.

Matična kamenina je jurski in kredni apnenec, ponekje tudi dolomit in
je na vsem področju dosti enaka. Tla so se razvila torej na sami karbonatni skali, ali
pa na toplivem ostanku po karbonatih. Predvsem je razširjen fealitni dekarbonatiziran
ostanek, vendar pa se najde tudi ostanke, ki vsebujejo več sialtnih elementov. Fealitni
ostanki so ali temnorujave ali rudečkastorujave barve, barva se menja mnogokje že na
vsakih par korakov in to celo v istih skladih. Na njih se razvijajo rujava tla, različ-
na v odtenku barve enaka pa v ostalih lastnostih. Kjer pa se nahaja več sialitnega os-
tanka se zdi, da je barva le rujava. Na njem se pojavlja podzol.

Mineraloško kemično raziskovanje netopljivih ostankov bi bilo zelo ko-
ristno za pojasnitev pedogenetskih pojavov. V okviru tega dela pa k takim raziskovanjem
nismo mogli pristopiti.

Oblike tal, ki so se razvile na opisanih petrografsko-mineralnih sub-
stratih vidimo iz tabele štev. 1. Ta je sestavljena tako, da sta vsak zase opisana mi-
neralni in organski profil. Iz sestave teh dveh, v tretji koloni sledi klasifikacijska
enota tal. V zadnji koloni so navedene rastlinske združbe, ki so bile ugotovljene na po-
sameznih talnih oblikah. Poleg njih so številke /rimske v oklepaju/ opisov tal pod do-
tičnimi rastlinskimi združbami.

- / Tab.štev.1/ -

Pripombe k klasifikaciji. K genetični klasifikaciji vporabljeni poda-
jamo sledeča pojasnila.

Humusno karbonatna tla označamo tista, ki so sestavljena bistveno samo
iz organskih /A₀₀, A₀, H/-horizontov in iz karbonatnega. Manjka pa jim mineralnoorganski
horizont intimnega mešanja zemlje z /mull-/ humusom/t.j.A₁-hor./. Kot rendzina pa so
klasificirana tla z dobro razvitim horizontom intimnega mešanja zemlje in /mull-/ hu-
musa t.j.hor.A₁.

Uveden je naziv rujavo-humusno-karbonatno-skalovita tla, ki predstav-

Ijajo najdrobnejši, miniaturni mozaik rujavih in humusno karbonatnih tal, v katerih je prevladujoča komponenta karbonatna skala ali kamenje. Zato obliko v klasifikacijski nomenklaturi ni pravega imena.

Pregledana in opisana so bila tla pod sledečimi gozdnimi
rastlinskimi združbami.

- I. Abieti - Fagetum elymetosum
- II. Abieti-Fagetum omphalodetosum
- III. Abieti-Fagetum homogynetosum
- IV. Abieti-Fagetum mercurialetosum
- V. Abieti-Fagetum lycopodietosum
- VI. Villosae - Piceetum coricetosum pilosae
- VIII. Villosae - Piceetum typicum
- VIII. Orvallo - Fagetum mercurialetosum
- IX. Orvalo - Aceretum
- X. Orvalo - Fagetum allietosum
- XI. Orvalo-Acoretum
- XII. Orvalo-Fagetum omphalodetosum
- XIII. Allio - Fagetum

Pod posameznimi združbami so bili izkopani in opisani profili. Poleg tega pa je bilo vzetih mnogo sond. V priloženih listih I.-XIII. slede opisi tal pod zgoraj naštetimi združbami.

I. Abieti - Fagetum elymetosum.

Lokacija profilov: prof.št SM 7 Mašun odd.5 b

prof.št SM 8 Mašun odd.5 b

Sonde: na Mašunu in na Gomancah

Klasifikacija tal: rujava tla na karbonatu /štev.7 v tab./

Zemlja je pod to združbo v splošnem mnogo in je tudi globoka, vendar je skalovitost različna; od brezskeltnih debelih tal, do takih v katerih je pokopane mnogo debelega kamenja ter tudi do primerov kjer zemlja napolnjuje velike žepe skal. Vododržnost tal je dosti velika; vendar so tla dobro drenažna. Lega so tople, južne, zaščitene. Površina je pokrita z do 4 cm debelo plastjo iglic in listja, pod katero je zelo horizont na pol razkrojenih organskih ostankov z navzdol vedno večjo količino pravega humusa. Vsebuje mnogo izmečkov deževnika. Sledi mu plitev mineralno-humusni horizont A₁. V žepastih gnezdih in med skalami je plast nerazkrojenega organskega ostanka bolj debela ter ji sledi tudi bolj humozen in bolj globok A₁ horizont.

Težko je predstaviti povprečen profil za to združbo. Tu je opisan profil, ki odgovarja glavnim značilnostim. /Profil štev. SM 7/.

A₀₀-hor. 0 - 4 cm listi-iglice

A₀ -hor. 4 - 6 cm, na pol razkrojena organska snov, navzdol vedno več finega humusa. Izmečki deževnika. Temnosivorjav. pH = 6.75.

A₁ -hor. 6 - 26 cm, temnorjav, ilovnat, rahel, drobno grudičast. Humoznost se zmanjšuje z globino, barva prehaja polagoma v rujavo. pH = 6.

B hor. 26 - 55 cm, rujav, nekoliko zgoščen, glinasto ilovnat, nekoliko večje trdne strukturne grudice, prpustnost dobra, pH = 6.5.

B C - hor. 55 cm svetlejši, v njem se pojavljajo posamezni oblasti karbonatni kamni.

Profili pod to združbo so po globini horizontov lahko dosti različni, vendar pa je gornje zaporedje horizontov povsod značilno. Abieto-Fagetum elymetosum izgleda, da je navezan na nevtralna ali slabo kislja rujava tla, topla z ugodnim vodnim režimom in na sončno ekspozicijo.

II. Abieti + Fagetum omphalodetosum.

Lokacija: prof. št. SM 2 Mašun, odd. 18 b.

Sonde: S pobočja doline Škorenj-Mašun in na Gomancah.

Združba je razvita na kaskadastih strminah z zarezi in globljimi na severnih ekspozicijah, na višini okrog 1000 m.

Klasifikacija tal: Rujava tla na karbonatu / st 7 v tabeli / značilen je profil SM 2, ki izgleda takole:

A₀₀ - hor. 0 - 3 cm, iglice, listi i.t.p.

A₀ - hor. 3 - 7 cm, ostro zamejen, temno rdečkasto rjav / 5 YR 2/2 vl./ zgoraj nerazkerojena organska snov, spodaj precej fine humusne snovi-vlaknasto porozen - pH = 6.

A₁ - hor. 7 - 14 cm, temnorjav / lo YR 4/3 vl/ nejasen prehod navzdol, peščena ilovica, nepravilne grudice 1 mm, rahel, drobčljiv. pH = 5.5.

B₁ - hor. 14 - 25 cm, nejasen prehod, drobčljiv, makroagregati do 5 mm, posamezni drobni humati.

B₂ - hor. 25 - 35 makroagregati do 1 cm, humati kot zgoraj 15 % skeleta: zaobljeni karbonatni kamni 5 do 30 cm ϕ , reakcija v zemlji pH = 5.25.

B₃ - hor. 35 cm, večanje agregatov, zbito lomljiv, humati in skelet kot zgoraj, pH = 6.5.
Skozi vse horizonte ista barva / lo YR 3/4/. Vsi horizonti dobro prekoreninjeni.

Na Gomancah / v odd. 18 e/ pod isto združbo profil po morfološki gradnji sličen, le da sta A₀ -, in A₁ - hor. mnogo bolj plitva, aciditeta pa je višja / A₀ = pH = 4.5 / .

Tla na karbonatu predstavljajo dobro, globoko rastišče z mnogo zemlje in dobrim vodnim režimom.

I

III. Abieti - Fagetum homogynetosum.

Lokacija profilov: Prof. SM 1, Mašun odd. 2o c.

Sonde: v Peklu,

na Mašunu v odd. 9 g.

Klasifikacija: rjavna, kislá, humozno karbonatno skalovita /št.6 v

Tla na pobočjih, kompaktné skale, ali pobočno kamenje, zelo kamenita ali skalovita / 75 % /, humusna talna oddeja, mnogokje prelinjena s površinskimi skalami, vendar nad žepi in v špranjah med skalami lahko zelo globoka. Primer za ta tla nam daje prof. št. MS 1:

A₀₀ - hor. 0 - 4 cm.

A₀ - hor. 4 - 7 cm, napol razkrojena organska snov navzdol prehaja v vredno večjo količino finega humusa, mnogo iztrebkov črvov pH=5.0.

A₁ - hor. 7 - 9 cm, zelo organski, nekoliko svižnat, masten, pH=5.5, oster prehod navzdol v mineralni.

B₁ - hor. 9 - 12 cm, prehod v

B₂ - hor. 12- 22 cm, svetlorjav, ilovnato glinast, drobno-grudičasta, trdna struktura, pH = 6.0.

B₃ - hor. 22 - 34 cm, bolj zgoščen, ilovnato glinast, večje agregati, redki drobni / 0,3 mm / humati.

C- hor. 34 cm, svetlejši, lažje teksture /ilovnato peščen/ manjši agregati..

Ta opis velja le za zemljevití del profila, ki po svojem volumnu med skalami in kamenjem zajema povečini mnogo manj kot 25 %.

Reakcija ima dosti široke amplitude, vendar pa so tla povsod kislá. Profil je relativno dobro vododržén / z ozirom na veliko skalovitost / tla zavzemajo odsvojne /N - W/ položaje.

IV. Abieti - Fagetum mercurialetosum.

Lokacija profilov: SM 6, Mašun odd. 5 b

Sonde: na Mašunu v odd. 9 g.

Klasifikacija: Rujava /kislá/ humusno karbonatno skalovita/št.6 v tab./

Talna odeja pogosto prekinjena s površinsko skalovitostjo. Plitva, v globino sega le s žepi in špranjami v skalah in med kamenjem, ki zavzema v humusnem horizontu tudi nad 80 % volumna. Velika kamenitost vzbuja vtis, da obstoja le zelo plitev organski horizont na vrhu in med kamenjem / t.j. da imamo tu humusno-karbonatna tla/. Mineralno zemljo v razpokah pa dejansko predstavlja B horizont, čeprav kvantitativno majhen. Tem horizontom je treba pripisati v eliki meri relativno presenetljivo, dobro produktivnost teh tal. - Tla se nahajajo na zmernih in srednjih južno eksponiranih pebočjih. Od tal pod Abieto fagetum homogynetosum se le malo razlikuje in to po južni ekspoziciji in po nekoliko bolj plitvem humusnem profilu. Značilen za to snoto je profil št. SM6.

A₀₀ - hor 0 - 2 cm, predvsem iglice.

A₀ - hor 2 - 4 cm, na pol razkrojena organska snov in fini humus pomešana, mnogo živalskih izmečkov.

A₁ - hor. plitev ali pa mestoma celo odsoten, dosti oster prehod v B horizont, ki je analogen onemu pod Abieto fagetum homogynetosum.
/Opis šte. III./

V a. - horizontu zelo aktivno delovanje deževnikov, zelo goste koreninska mreža. Reakcija okrog pH = 6.

V. Abieti - Fagetum lycopodietosum.

Lokacija profilov: SM 3 v odd. 18 c.

SM 4 v odd. 18 c.

SM 5 v odd. 18 c.

Sonde: Peklo, Mašun, odd. 31 g.

Klasifikacija: Rujava, kislá-lessive in podzol/štev.8 in štev.9 v tab./

Večina profilov je bila opazovana v Škornju. Široko dno te kraške doline je mozaična mešanica koluvialnega ilovnato glinastega ali tudi glinastega materiala z drobnim ali srednjim kamenjem, ki je po velikem delu glacialnega porekla. Mikrorelief je nemiren; je tu mnogo malih močno skeletnih vzboklin. V gostem mozaiku se prepleta tudi temnorujav /lo YR 3/4-3/3/ in rudečkastorujav / 5 YR 4/3 do 4/4 vlaž./ ilovnato glinast oziroma glinasto masten material. Rudečorujav prevladuje predvsem v konkavnih delih reliefa. Skeletno kamenje srednjih in manjših dimenzij se nahaja manj ali bolj globoko v fini zemlji ter ovira acidifikacijo. Acidifikacija je prevladujoča. Zaradi zelo nemirnega mikroreliefa in različne globine karbonatnega skeleta nastopa več variant profilov. Za vse skupno je pojavljanje močno kislega surovega humusa /"mor."-oblika/, ki se že malo meša z mineralno podlogo, tako, da je A₁ -hor. V splošnem zelo slabo izražen.

V splošnem so tla pod Abieto fagetum lycopodietosum popolnoma ujemajo z opisom za to subasociacijo v Leskovi dolini/Kodrič/.

Na južni strani velike vrtače Peklo se manj strmih legah v zgošnjem delu vrtače pojavlja Abieto Fagetum lycopodietosum na rujavih tleh enake gradnje, mesta pa so ta tla opodzoljena in imajo gradnjo:

A ₀	0 - 7 cm
A ₂	7 - 12 cm, popolnoma izbeljen
B ₁	12 - 20 cm
B ₂	20 cm

VII. Villosae - Piceetum typicum

Lokacija profilov: SG 4 Gomance, odd. 43 d
SG 5 Gomance, odd. 43 d
SG 16 " odd. 43 d
SG 17 " odd. 43 d
SG 21 " odd. 31 a
SG 23 " odd. 31 a

Klasifikacija: rendzina/ štev.4 v tab./ Zemlje je večinoma izpod 50% peščena ilovica, mestoma tudi glinasta ilovica. Hiter prehod v skeleten grušč. Reakcija v organskem /A_o/ horizontu kislja pH = 5 -5,5, tudi A₁ horizonti so kislji, pH= 5.5 v AC horizontu se dvigne na 6. Mestoma je karbonatni pesek in grušč precej pomešan z rujavo glinasto ilovico, sicer pa je gradnja profila enaka. Glinasto ilovnate variante so za okrog pol enote pH bolj kislje. Zaradi enake gradnje in bogate primesi karbonatnih peščenih in skeletnih elementov se zdi, da so tudi te rujave variante bližnje rendzini/braunizirani/ kot pa rujavim tlom. Tla zavzemajo mrzle, senčne, vlažne lege, večinoma precej strme.

Opis profila:

A_{oo} 0 - 3 cm, zelo rahla gozdna stelja

A_o-hor. 3- 7 cm, napol razkrojena organska snov in fina humusna snov pomešani, spodaj skoraj sama humusna snov z 40% organske substance. Reakcija okrog pH = 5. Barva zelo temnorujava, gosta mreža korenin.

A₁ - hor. 7 - 25 cm, močno humusna in ilovnata ali ilovnato peščen, temnosivorujav-mull-humus, gosto prekoreninjen, pH = 6 do + 6.0, intenzivno delovanje deževnikov.

AC-hor. 25 - 40 cm, difuzen prehod v substrat, rujavkaste barve, postopno prenehanje humoznosti. Substrat zelo močno skeleten.

VIII. Orvalo - Fagetum mercurialetosum

/prov. po Tomažiču - brez Abies/

Lokacija profila: SG 6 Gomance odd. 6 x 5 b

Klasifikacija: Rendzina /štev. 4 v tab./ Plitva, na peščeni karbonatni podlagi-/relief valovit-višinski brez velikih strmin/. Mestoma skalnate groblje. Sem-tertja tudi male enklave rujavih tal. Tla plitva-v žepih lahko globoka./"žepaste rendzine"/. Mnogo površinskih skal. Kljub skalovitosti in skeletnosti tla relativno dosti rodovitno rastišče. Primer profila /SG 6/ na Mašunu ob cesti kota 1207 m.

A₀₀/0 - 4 cm/ listje polagoma z globino vedno več razpadene organske snovi.

A₀/4 - 7 cm/ temnorujav, organski horizont, izmečki črvov, navzdol vedno več finega humusa, nerazločen prehod - pH = 6.5.

A₁₁/7 - 11 cm/ ilovnat, siverujav, grudičast, mehak.

A₁₂/11 - 24 cm/ temnosiverujav, drobljiv, 1-3 mm trdne kubiformne grudiče, posamezni mali kamni. pH = 7.5.

A₁₃/24-65 cm/ vedno več posameznih kamnov v dnu horizonta 50%, struktura malo večja in bolj trdna, barva svetlejša.

AC hor. 5 svetlo siva barva substrata, od 70% skeleta.

IX. Orvalo - Aceretum

Asociacija ni bila bližaje raziskana, pregledan in registriran je bil en sam profil. Potrebna bi bila točnejša preiskava tal, da bi se ugotovilo, če je opisani profil značilen za to združbo.

Lokacija profila: SG 7 Gomance odd. 6d

Klasifikacija: rendzina /štev. 4 v tab./

A₀₀ -hor. /0 - 2 cm/ bukovo listje, stelja, v hitrem razpadanju.

A₀ -hor /fermentacija je rudimentaren, obstoji skoro naenkraten prehod v dobro razvit

A₁ -hor./ 2 - 22 cm/, temnorjav, ilovnat, drobljiv, mehek, brez drobnega skeleta, toda posamezni večji kamni \varnothing nad 10 cm, srednje močno prekoreninjen, drobnogrudičast, do \varnothing 1 mm. pH = 6.5.

A₁^C - hor./22 - 35 cm/, barvni prehod od temnorjave do svetlorjave, ilovnat pesek, skelet kot zgoraj, povečanje agregatov na 3 - 7 mm pH = 7.0.

C - hor. 35 cm pretežno grušč, posamezni debeli kamni, malo ilovice in peska.

Tla so razmeroma dobro vododržna, biološko aktivna, površinska skalovitost -⁺ 5 %, ekspozicija zapadna, breg 20°, relief valovit.

X. Orvalo - Pagetum allietosum

Asociacija ni bila bližje raziskana, pregledan in registriran je bil en sam profil. Potrebna je nadaljna raziskava, da bi se ugotovilo, če je opisani profil značilen za to združbo.

Lokacija profila : SG 8 Gomance odd. 6 d.

Klasifikacija: Rendzina, štev. 4 v tab./ po gradnji pa je ta rendzina nekoliko bolj razvita kot pod sosedno združbo/ opis IXŽ Pagetum z aceretum in Lamium orvale/ v profilu SG štev. 7. Tu je razvit bolj debel A₁ hor., ki se v svojem spodnjem delu precej zgošča in tudi nekoliko braunizira. Genetsko se že približuje braunizirani rendzini oz. para braunerde.

Opis profila SG 8.

A₀₀ -hor./ 0-2 cm/ listje

A₀ - hor./ fermentacijski horizont rudimentaren/.

A₁ - hor./ 2 - 20 cm/, temnorjav, ilovnat, močno humozen, drobno grudičaste strukture. V njem precej karbonatnega kamenja. pH = 6.5.

A₁₂ -hor./ 20 - 30 cm/, nekoliko bolj zgoščen, glinasto ilovnat, malo manj temen, skeltnost večja, kamenje debelejše.

A₁₃-hor. / 30- 50 cm/, svetlejšje rujav, glinasto ilovnat, povečana skeltnost, počasen prehod v vedno bolj kompaktno skalo. pH = 7.5.

C- hor. 50 cm, povečana skalovitost.

V vsem profilu je opaziti aktivno delovanje deževnika. Prekoreninjenost je srednje gosta vendar pa globoka.

XI. Orvalo - Aceretum

Za to asociacijo je bil pregledan samo 1 profil. Za bližjo karakterizacijo tal pod to združbo bi bile potrebne nadaljne raziskave.

Lokacija profila: SG 9 Gomance, odd 6 d, pri kamnu 142.

Klasifikacija tal: Rendzina. Po zunanji legi in po profilu so tla enaka tlam profilov SG 5/ VIII.Pagetum s Calamagrostidetum/ in števil. SG7 /IX.Pageto aceretum /. Gradnja tal v profilu SG 9 je takale:

A₀₀ -hor / 0 - 2 cm/,

A₁ -hor / 2 - 25 cm/, fino humozen, skoro čisto organski, rahel, nepazno prehaja v nekoliko ilovnat, mnogo karbonatnega kamenja
pH = 6.5.

AC - hor./ 25 - 40 cm/, skeletnost narašča, tendenca večje ilovnatosti, postopno prenehanje humusa.

C -hor. 40 cm mnogo velikih por, malo zemlje, prehod v peščeno skalo.

XII. Orvalo - Fagetum omphalodetosum

/SG 10/in / SG 10 A/

XIII. Allio - Fagetum

/ SG 11, SG 14/

V tleh pod tema tipoma zarasti nismo ugotovili nobenih razlik.

Lokaliteta: Profili so bili opisani na teh mestih

SG 10 Gomance, odd. 52 a /XII/

SG 10 A " 52 a ob ital. vojaški cesti /XII/

SG 11 " 52 a pri železnih vratih /XIII/

SG 14 Gomance, odd 5a, nad lovsko kočo /XIII/.

Klasifikacija: rujava/skalovita-humusno-karbonatna/ št. 5 v tab./.

Gradnja profila je v bistvu enaka kot pod Abieto Fagetum mercurialetosum ali Abieto Fagetum Homogynetosum namreč v profilu prevladuje skalovitost, zemlje tvori le plitev humosni horizont v katerem je več ali manj kamenitega skeleta in leži na kompaktni skali, ali pa na glinasto mineralnem netopljivem ostanku, ki napolnjuje špranje in šepe med skalami. Po volumnu ta mineralna zemlja tvori komaj 10%. Ima zelo mečne, kubiformno strukturo. Barva ni enaka, temveč se že na kratkih razdaljah, celo v istih skladih menja od rudeče rujave do rujave in do rumenkaste rujave. Reakcije na HCl ne daje, pač pa je nevtralna do alkalna. Na mnogih mestih se ob špranjah kristali sekundarnega kalcita. Nevtralna oziroma bazična reakcija je najznačilnejša razlika z Abieto Fagetum Mercurialetosum in Homogynetosum, ki imata večinoma tudi v B kisle reakcijo, čeprav sta po gradnji mineralnega profila enaka.

Razlika med opisanimi profili obstoje predvsem v stopnji skeletnosti A-hor. in stopnji skalovitost B-hor. Kot vzorec podajam tu opis profila št. SG 10.

A₀₀-hor./0 - 5 cm/ povečini listje, drobne vejice itp. prehaja precej neposredno v

A₁ -hor/ 5 - 13 cm/ /mull/ humus zelo temno rujave do črne barve, pH=7.5 cca 50 % karbonatnega skeleta /do 10 cm/, grudičaste strukture prehaja polagoma v

B -hor. /13-27 cm/ temnorujav s postopnim prehodom navzdol v rujavo. Zemlje le malo v razpokah. Struktura močna, zelo enakomerna in pravilna, kubiformna, ilovica, reagira na HCl , pH=8

C- hor. 27cm, svetlejše rujav ilovnatoglinast, nehumezen, v ostalem enak kot B. V profilu prevladuje skalovitost, deloma je skalnato tudi površje. Profila SG 11 in SG 14 /Calaminte Fagetum v višjem pasu/ sta bolj skeletna in bolj plitva kot opisani /Calaminte Fagetum v nižjem pasu/. Nismo pa ugotovili ali ta razlika nastopa zakonitostno med tema dvema variantama združbe. Delovanje deževnikov v tem profilu je zelo aktivno.

Tab. 1.

Genetično zaporedje in tipi tal na Snežniku, kot funkcija razvoja mineralnih in organskih profilov ter razmerja tla / gozdna rastlinska združba

ogeografsko-mineralni profil	Organski profil	Genetska klasifikacija tal	Rastlinske združbe rimska štev.=štev.opisa združbe
pekatna karbonatna skala, boko, med skladi, v špranjah s količine glinaste zemlje, isto brez neposredne zveze organskim profilom. Nekoliko ov napolnjenih z kislom ruja-glino	bolj ali manj debela plast, skoro čisto organskega humusa/moder/ki leži večinoma neposredno na skali-mesto-na na glini v žepih	humusno karbonatna	CALAMAGROSTETO-ABICTETUM (pobočje Pekla)
bonatno pobočno kamenje in šč-drobna zemlja skoro od-na	Pretežno organski humusni horizont nevtralen ali slabo kisel, na in med kamenjem	humusno karbonatna	VILLOSAE PICEETUM CARICETOSUM PII-LOSAB (VI)
bonatno pobočno kamenje in šč-drobna zemlja skoro od-na	Kot zgoraj, toda vrhnji org.horizonti zelo kisli, spodnji /A ₁₂ / malo kisli ali nevtralen	humusno karbonatna	PICEETUM SUBALPINUM (v vrtači v Peklu)
b.kamenje ali glacialni išč z več ali manj peskašil., ne v A ₁ in AC-hor. Ponekod za-ki braunizacije in nekoliko ščene teksture	Organski/A ₀ ,H/ je lahko kisel ter org.-mineralni A ₁ slabo kisel, bolj pogosto pa A ₀ prehaja v nevtralni horriz. A ₁ - mulhumus a ki se difuzno izgublja v miner.pod-lago	Rendzina	PICEETUM VILLOSAE TYP/VII/ ORVALO - FAGETUM ORVALO - ACERETUM ORVALO-ACERETUM ALLIBOSUM UR-SINI
/ Kompaktna skala na njej sih nekaj kamenja. Žepi in poka v skali napolnjeni z avin ali rudečim feolitnim ostanikom, iz katerega je kar-at večinoma izpran, vsebuje pa sih sekundarni karbonat. Reak-a neutr. ali sl. alkalna skala volumena daleč prevladuje	Organski H-hor. na skali med skeletnim kamenjem in deloma zgoraj med skali. V špranjah humus difuzno prehaja v mineralne hor. A ₁ in B	rujava /humusno karbonatna skalovita/	ORVALO - FAGETUM v nižjem pasu /XII/ ORVALO - FAGETUM v višjem pasu /XIII/
adnja enaka kot zgoraj / 5 / . java ali rdečkasta zemlja med alani pa je slabo kislila do sla, posebno njeni zgornji ho-zonti	Gradnja humusnih horizon-tov podobno kot zgoraj/5/ njihova reakcija pa je ki-sla/od slabo kislila do moč-no kislila/	rujava/sla-bo kislila/humusno-karbo-natno-skalovita/	ABIETI - FAGMERCUM . ALETOSUM /IV/ na slabo kislilih nariantah/ ABIETI - FAGHOMOGE-NETOSUM /III/
/Glina, rum.rjava, rujava ali ano rujava, predvsem fealitna kateri je pokopano več alizanj v mineralnem hor. neopaz-belega karbonatnega skeleta. Kal-ev karbonat je iz zemlje izpran, lobljih hor. pa lahko nastopa kot andarna izločina. Reakcija pri-žno nevtralna.	Čisto organski /H/ hor. plitev ali odsoten, humus v mineralnem hor. neopaz-no ponehuje, povečini ni zelo globok	rujava na karbonatu	ABIETI - FAGETUM E-LYMETOSUM /I/ ABIETI - FAGETUM OMPHALODETOSUM /II/
adnja min. hor. podobna prejšnje- /7/le karb. skeleta je manj ali bolj globoko, kalcijev karb. bolj ran. Reakcija kislila do močno kis-	večinoma precej debel hor. zelo kislila sur. humusa. Or-ganski hor. finega humusa olitev ali manjka. Meja napram min. hor. je ostra	rujava kislila /lessive/	ABIETI - FAGETUM LY-COPOD. /V/ /Samo en primer VILLOSAE PIC. CAREX PILOSA. /VI/
lja z večjim deležem sia-nih komponent. Ilovnat-peš-ali sviž. peščen izbeljen / hor. Globlje il. glina ali na. Naraščanje tendence k zm. strukturi. Reakcija zelo la	Dobro razvit hor. zelo kislila sur. hum. Plitev hori-zont finega hum. ki se pre-cej ostro izgublja v A ₂ . Se-kondarni horizont humusa v B ₂ je dosti pogost	podzol	ABIETI - FAGETUM LY-COPODIETOSUM /VII/

Tabela 2

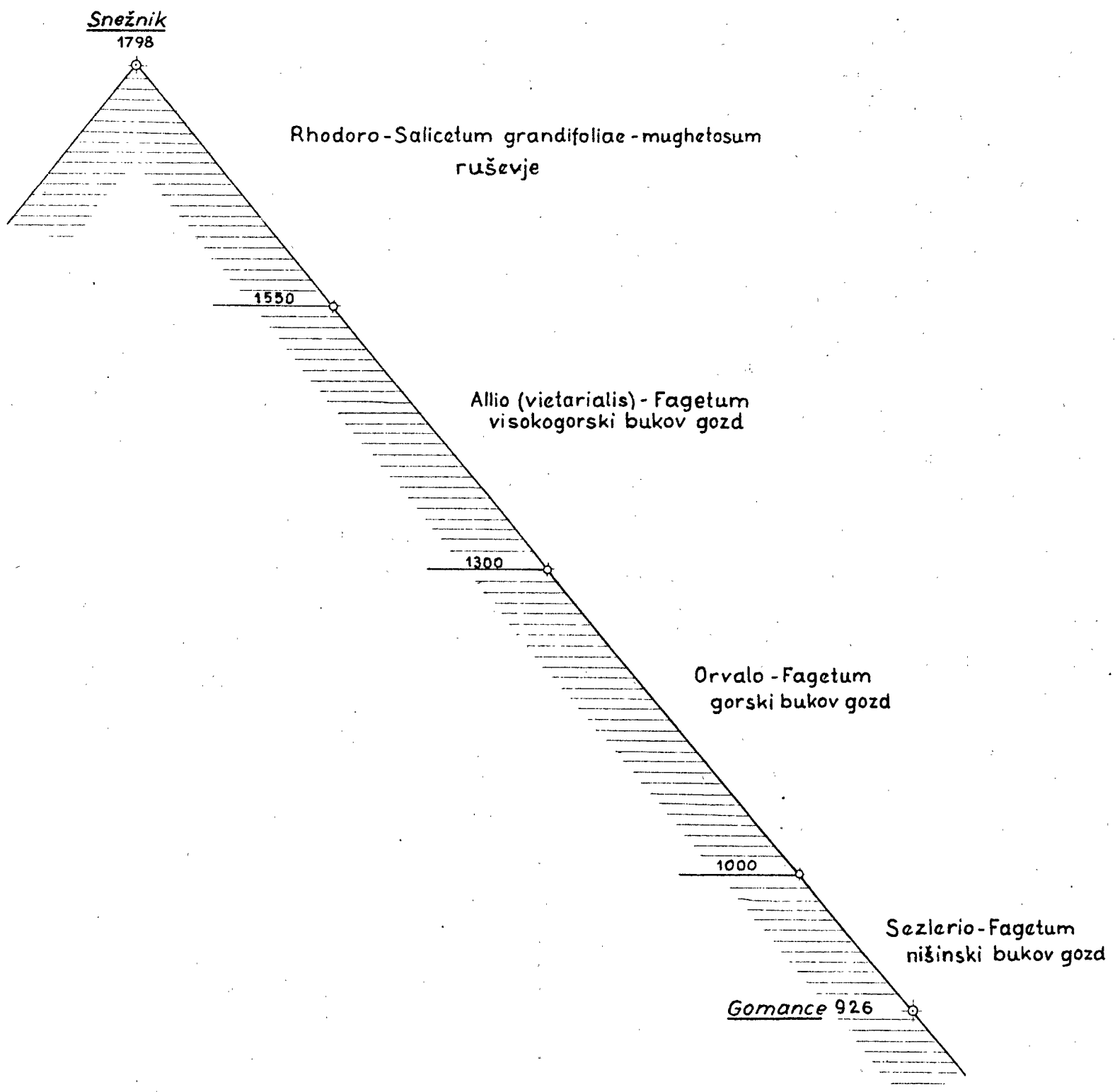
Pedološke laboratorijske analize

V zvezi z raziskovanjem tal v revirjih Gomance in Mašun so bile izvršene nekatere analize v laboratoriju s sledečimi rezultati:

N ^o	Vzorec	%	Humusa	pH v KCl	hidrol. aciditeta	S t r u k t u r a	
						oblika	obstojnost
501	SG 2 A		5.1%	5.16	23.1	grudičasta	zelo stabilna
502	B		6.43	3.64	49.1	grudičasta	zelo stabilna
503	SG 6 A _{1/2}		7.85	6.38	11.0	grudičasta	zelo stabilna
504	SG 1 B ₂		0.87	3.70	28.2	listnata	slabo stabilna
505	SG 12 B ₁		4.56	4.12	27.1	ostro-rob. grudičasta	slabo stabilna
506	B ₂		4.44	6.34	7.7	poliedrična	slabo stabilna
507	SG 15 4-10cm		7.75	4.81	28.5	grudičasta	zelo stabilna
512	SM 2 A ₁		6.8	4.01	41.2	poliedrična	stabilna
513	B ₁		5.4	-	31.8	ostrorob. grudič.	stabilna
514	B ₃		4.56	4.06	23.1	listasta	slabo stabilna
516	SM 7 A ₁		6.82	4.26	31.8	grudičasta	zelo stabilna
517	B ₁		5.95	4.20	32.4	grudičasta	stabilna
518	B ₂		3.89	5.22	14.4	grudičasta	stabilna
519	Merc. A ₁			6.83	5.1	grudičasta	zelo stabilna
520	Ab.cal.A ₀₁			6.75	10.5	brez	stabilna
521	A.F.Hom. A ₁₁			6.27	13.2	grudičasta	zelo stabilna
522	Ab.Pic.	24		5.54	-		

		žarozguba	barva pepela
SG16	15-20 cm	64.3 %	rudečkasta
	40-50 "	46.13	"
SG17	30-40 "	43.76%	"
SG18	30-40 "	46.13%	"
PR7 Cal.	40-50"	67.64%	svetlo siva
P.C.Subalp.	Peklo	47.42%	rudek. Peklo
Peklo A.F.	50-60 cm	79.02	svetlo siva
PR1 Merc.		65.57%	svetlo siva
PR1 Cal.		38.64%	rudečkasta

VEGETACIJSKI PASOVI NA JUŽNEM POBOČJU SNEŽNIKA

G. Tomažič
V. Tregubov

IV. TABELARNI PREGLED GOZDNIH TIPOV

Zap. št.	Naziv gozdnega tipa	Površina	R A S T I Š Č E		Značilna rastlinska kombinacija	Izgled združbe / fiziognomski aspekt /
			Orografske in klimatološke pogoje	Geološko - edafski pogoji		
1	2	3	4	5	6	7
1 a	Rhodoro-Salictum grandifoliae typicum (G. Tomažič) subalpsko grmičevje		Dno globokih vrtač, mrazišč (n.pr. Dušovec, dolina sev. od Male Padežnice), na razmeroma najhnejših površinah, kjer dolgo leži sneg.	Med kamenjem apnenca so humozna bolj ali manj kislata tla.	Značilne grmovne rastline za asociacijo so: Rhododendron hirsutum - dlakavi sleč, Salix grandifolia - velikolistna vrba, Juniperus nana - pritlikavi brin, Rosa ferruginea - rdeči šipek. Med zelišči so značilne: borovnica, brusnica, Carex laevis - šaš, Homogyne silvestris - gozdni planinček, Helleboris niger - črni teloh.	Nizko, k tlom pritisnjeno grmovje, v gostih skupinah med kamenjem.
1 b	Rhodoro - Salicetum grandifoliae - fagetosum (G. Tomažič) subalpsko grmičevje s pritlikavo bukvijo.		V mraziščih, v krogu nad prejšnjo združbo, v višini ca 1300 m, sneg leži nekoliko manj časa kot v prejšnji združbi.	Kamenita tla, na apnenca z bolj ali manj kislim humusom.	Kot prejšnja subasociacija. Poleg naštetih rastlin se pojavlja še grmovje bukve in posamezna bukova drevesa.	Nekoliko višje grmovje s posameznimi nizkimi bukvami.
1 c	Rhodoro-Salictum grandifoliae - mughetosum (G. Tomažič) ruševje.		Vzhodno od Snežnika n.pr. Gašparjev hrib. Sneg leži dalj časa kot v 1 b, a manj časa kot v 1 a.	Kamenita tla, apnenca in bolj ali manj kislina humus.	Poleg naštetih rastlin pod la dominira ruševje.	Nizko, k tlom pritisnjeno grmovje.

Oblika in struktura	Geneza, razvoj in obnova	Rast drevja	Letni prirastek	Lesna zaloga m ³ /ha	Gospodarski pomen	Usmeritev gospodarjenja	Gojitveni ukrepi	
							sečnje	pogozdovanje
8	9	10	11	12	13	14	15	16
kupina ravnja	Pri ugodnejših pogojih bi se razvijal smrekov gozd tipa 3a.	-	-	-	Varuje tla	Pospeševati progresivni razvoj. Strogo varovalno področje	-	-
- " -	Pri ugodnejših pogojih bi se razvijal v bukov gozd tipa 4.	-	-	-	Varuje tla	- " -	-	-
- " -	Pri ugodnejših pogojih se bolj razvija ruševje	-	-	-	Varuje tla	- " -	-	-

Zap. št.	Naziv gozdnega tipa	Površina	RASTIŠČE		Značilna rastlinska kombinacija	Izgled združbe / fiziognomski aspekt/
			Orografski in klimatološki pogoji	Geološko - edafski pogoji		
1	2	3	4	5	6	7
2 a	Vaccinieto-Piceetum (subalpinum) typicum (G. Tomažič) smrekov gozd po vrhovih		Skalnate strmine in nekateri grebeni, izpostavljeni vetrovom na manjših površinah, tam kjer sneg ne leži dolgo, poleti pomanjkanje vode, pozimi mraz z malo snežno odejo.	Kamnita tla z apnencem in humusom.	Značilne rastline za smrekov gozd: Picea excelsa - smreka, Abies alba - jelka samo posamič, Vaccinium myrtillus - borovnica, Vaccinium vitis-idaea - brusnica, Lycopodium annotinum - brinolistni lisičjak.	Gozdovi viharnikov s polomljenimi vrhovni skalovitih in zavarovanih legah tudi leša drevesa.
2 b	Vaccinieto-Piceetum (subalpinum) piroletosum uniflorae (G. Tomažič) smrekov gozd z onocvetno zelenko		Manj skalovite lege v primerjavi z 2a, bolj vlažne lege, kjer sneg dolgo leži.	Na boljših, bolj vlažnih, manj kamenitih tleh, zelo majhne površine, tla so z apnencem in bolj ali manj kislim humusom.	Poleg naštetih rastlin pod 2a se pojavljajo še Pirola uniflora = enocvetna zelenka in posamezne bukve.	Smrekov gozd malo bukve, boljše od one ki je opisana pod 2 a.

Oblika in struktura	Geneza, razvoj in obnova	Rast drevja	Letni prirastek	Lesna zaloga m ³ /ha	Gospodarski pomen	Usmeritev gospodarjenja	Gojitveni ukrepi	
							sečnje	pogozdovanje
8	9	10	11	12	13	14	15	16
Skupinsko prebiralna	Razvoj ustavljen zaradi neugodne lege.	Naraven smrekov gozd slabe rasti	2-4	150 - 200	Gozd v glavnem varovalnega značaja.	Obdržati ta gozd.	Samo iz vzgojnih vidikov.	Po možnosti pogozdovati nastale praznine s smreko
Mošan smrekov gozd z bukvijo, nepravilno prebiralne oblike	- " -	Naraven smrekov gozd boljši od opisanoga pod št. 2a.	2 - 4	150 - 200	Produktiven gozd, vendar je treba paziti da ne degradira.	Pospoševati ta tip gozda in smreko.	Previdno prebiralne skupinske sečnje pospeševati smreko.	Nastale jase izpopolnjevati s smreko.

Zap. št.	Naziv gozdnega tipa	Površina	RASTIŠČE		Značilna rastlinska kombinacija	Izgled združb / fiziognomski aspekt /
			Orografski in klimatološki pogoji	Geološko - edafski pogoji		
1	2	3	4	5	6	7
3	Villosae - Piceetum smrekov gozd s travo šašuljico		Mrazišča	Globoko vrtače	Značilna vrsta za asociacijo je Calamagrostis villosa. Stalno se pojavljajo Aposeris foetida - svinjska laknica in Carex laevis - šaš in drugi elementi iz reda Vaccinio-Piceetalia: brusnica, borovnica, Luzula silvatica, praprot, Nephrodium dryopteris - hrastovka, Melampyrum silvaticum - gozdni črnilec in mah Hylocomium loreum.	Čisti, redki smrekovi gozdi, kjer se pojavljajo tudi redki, slabo rastoči smrekovi grmiči.
3a	Villosae-Piceetum chaerophylletosum cicutariae smrekov gozd s srhkodlakavim trebeljem.	149	Manjše površine na najbolj vlažnih mestih v večjih mraziščih, n.pr. Mrzla staja, Grčovec, Velika Padežnica in dr.	Dno in osojne lege vrtače v mrazišču, kjer se je nakopičilo več zemlje.	Diferencialne vrste so steblike n.pr. Chaerophyllum cicutaria - srhkodlakavo trebelje.	Redek smrekov gozd s steblikami.
3 b	Villosae-Piceetum typicum smrekov gozd s travo šašuljico.	116	Pokriva dno in najnižjo dele pobočij v mraziščih, v osojnih severnih legah sega više kot na južnih /prisojnih/. Sneg leži zolo dolgo, vendar manj časa kot v 3a.	Apnenec Kamnitost 30-60%	Lepi sestoji - Mrzla draga in sosednja mrazišča, Vodna draga, večji (toda degradirani) kompleksi so v Veliki Padežnici. Značilna kombinacija kot je označena pri asociaciji 3, steblik je manj kot tam.	Smrekovi sestoji in drevesa bolj skupinske rasti.

Oblika in struktura	Geneza, razvoj in obnova	Rast drevja	Letni prirastek	Lesna zaloga m ³ /ha	Gospodarski pomon	Umeritev gospodarjenja	Gojitveni ukrepi	
							sečnje	pogozdovanje
8	9	10	11	12	13	14	15	16
Redok skupinski smrekov gozd.	Gloj subasociacije ! Razvoj gre proti 3 b.	More rasti samo smreka in to slabo v redkih skupinah			Varovalni	Vnašati smreko pospeševati progresivni razvoj.	Nobene	Vnašati smreko.
Skupinski smrekov gozd z fasami	Naravni gozdni tip. Smreka so pomlajuje pod nizkimi drevesi.	Smrekova drevesa imajo veje skoro do tal, obrasla so močno z lišaji, imajo ozke krošnje. Počasno rasti.	3-4	200 - 250	Lahko produktivni gozd pod pogojem njegove previdne eksploatacije.	Obdržati ta gozd iste oblike. Paziti na pašo in košnjo.	Prebiralne, v skupinah, paziti na podmladek	Saditi smreko pod nizkimi vejami obstoječih dreves: Salix grandifolia- volelistna vrba, Sorbus aucuparia - jerebika, Populus tremula - trepetlika.

Zap. št.	Naziv gozdnega tipa	Površina	R A S T I Š Č E		Značilna rastlinska kombinacija	Izgled združbe / fiziognomski aspekt/
			Orografski in klimatološki pogoji	Geološko - edafski pogoji		
1	2	3	4	5	6	7
3 c	Villosae-Piceetum caricetosum pilosae smrekov gozd z vejčastim šašem.	148	Pokriva pobočja v mrazličkih nad tipično subalpsko klimo 3 b. Sneg ne obleži toliko časa kot v 3b, priroma 3a.	Apnence. Tla: pretežno organski humozni horizont, nevtralen ali slabo kisel, na in med kamnjem humozno karbonatna tla.	Značilna kombinacija je ista kot pri 3, diferencialni vrsti pa sta Carex pilosa - vejčasti šaš in Hacquetia epipactis - tovje. Steblik je malo.	Smrekovi sestavi in drevesa bolj skupinski rasti.
3 d	Villosae-Piceetum fagetum smrekov gozd z bukovim grmovjem	85	Pobočja mrazlička nad 3 c.	Apnence	Isto kakor pod 3c samo se pojavlja graščasta bukev.	Smrekovi sestavi in drevesa bolj skupinski rasti, pod tem drevesi je graščasta bukev.
4	Allio victorialis Fagetum subalpski bukov gozd.		Pokriva višinski pas med 1300 m in 1550 m.	Apnence	Bukov gozd z značilnimi vrstami: Allium victorialis - vanež, Lilium martagon - zlati klobuk, Helloborus niger - teloh, Carex laevis - šaš, Cirsium pauciflorum - kinasti osat, Hypericum Richeri - Riherjeva krčnica.	Razmeroma nizki visokogorski bukov gozd.
4 a	Allio victorialis Fagetum typicum subalpski bukov gozd.		Zaobljeni vrhovi v višinah ca. 1400 m, manjše površine, burja odnaša sneg.	Apnence, razmeroma precej zemlje.	Visoko grmovje buke v katerem raste obilno Allium victorialis - vanež, Lilium martagon - zlati klobuk, Calamintha grandiflora - volecvotni šetraj, Lathyrus ochraceus - okraški grahor.	Bukovo grmovje ki slabo raste zaradi burje.

Oblika in struktura	Geneza, razvoj in obnova	Rast drevja	Letni prirastek	Lesna zaloga m ³ /ha	Gospodarski pomen	Usmeritev gospodarjenja	Gojitveni ukrepi	
							sečnje	pogozdovanje
8	9	10	11	12	13	14	15	16
Isto kakor 3 b	Isto kakor 3 b	Isto kakor 3 b	3 - 5	150 - 250	Isto kakor 3 b	Isto kakor 3 b	Isto kakor 3 b	Isto kakor 3 b
Isto kakor 3 b	Isto kakor 3 b	Bukov zelo slabo uspeva, vendar je koristna. Smreka malo bolj se raste kakor v 3 b.	3 - 5	150 - 250	Razmeroma omejen, ker je prirastek slab, kvaliteta lesa tudi slaba, varovalna vloga pa je velika.			
Glej subasociacijo								
Bukovo gozdovje s posameznimi višjimi drevesi.	Naravni gozd, vendar na večih mestih degradiran zaradi sočnj.	Bukov se dobro pomlajuje	2	50 - 100	Varovalni gozd.	Vzdrževati ta gozd in ga gojiti.	Samo kot gojitveni ukrep.	

Zap. št.	Naziv gozdnega tipa	Površina	R A S T I Š Č E		Značilna rastlinska kombinacija	Izgled združbe / fiziognomski aspekt/
			Orografski in klimatološki pogoji	Geološko - edafski pogoji		
1	2	3	4	5	6	7
4 b	<i>Allio victorialis</i> Fagetum caricetosum pilosae Subalpski bukov gozd z vejicatim šašem.	73	Na pobočjih nad mrazišči /v severnih legah se ga višje, v južnih manj visoko/, pokriva precejšnje površino, kjer je bolj vlažno in kjer sneg dalj časa obleži. V varianti s <i>Hacquetia</i> obleži sneg še več časa kot v sestojih osnovne subasociacije / <i>helleboristosum</i> /.	Apnenec. Rendzinoidna skoletna tla. Kamnitost 30-50 %.	Nizek bukov gozd, kjer se najde tudi <i>Sorbus aria</i> - makovec. Značilne vrste so iste kakor pri 4, diferencialne vrste so <i>Carex pilosa</i> - vejicati šaš, <i>Hacquetia epipactis</i> - tevje, <i>Vicia oroboides</i> - širokolistna grašica, <i>Polystichum lobatum</i> - krpata podlesnica, <i>Luzula silvatica</i> - velika bekica. Razlikujemo varianto s <i>Hacquetia epipactis</i> , ki je v mraziščih ob zgornjem robu nad smrekovim gozdom tipa <i>Villosae</i> - <i>Piceetum caricetosum pilosae</i> oz. <i>Villosae</i> - <i>Piceetum Fagetosum</i> . Večji taki sestoji so okrog V.L. in Male Padožnice, Dolčie, Grčovca, Mrzle staje in dr. Ta varianta je prehod k sosednjim subasociacijam: 3a, 2b, 5a.	Razmeroma nizek bukov gozd, 8-10 m visok. V varianti s <i>Hacquetia</i> je bukev boljše rasti, smrekova drevesa pa so večja.
4c	<i>Allio victorialis</i> Fagetum hellebortosum subalpski bukov gozd s telohom	722	Na pobočjih nad mraziščih višje kot 4b, pokriva precejšnje površine do Klanske police, Mačkovega vrha, Brešče, Železnih vrat.	Apnenec. Plitva rendzina. Kamnitost 50-60 %.	Visokogorski bukov gozd s smreko, v katerem se pojavljajo razen pod 4 navedene značilne vrste, še diferencialne vrste: <i>Helleborus niger</i> - črni teloh, <i>Mercurialis perennis</i> - golčec, <i>Adenostyles glabra</i> - goli lepen, <i>Rhamnus carniolica</i> - kranjska krljka, <i>Ribes alpinum</i> - alpsko grozdčje, <i>Calamintha grandiflora</i> - volecvetni šetraj, <i>Ranunculus platani-folius</i> - platanolistna zlatca.	Bukov gozd v katerem se pojavlja kot grm jolka.

Oblika in struktura	Geneza, razvoj in obnova	Rast drevja	Letni prirastok	Lesna zaloga m ³ /ha	Gospodarski pomon	Usmeritev gospodarjenja	Gojitveni ukrepi	
							sečnje	pogozdovanje
8	9	10	11	12	13	14	15	16
Nepravilen snemerni buk-ov gozd z bolj visokimi smrekami.	V progresivnem vegetacijskem razvoju, ker so se izvajali preje goloseki.	Bukov ima srednjo 2-4 rast, posamezne smreke bolje uspevajo, vendar so tudi bolj slabe rasti.	2-4	150 - 200	Produktiven gozd, vendar ima tudi varovalno vlogo.	Oplojna skupinska sečnja, pospeševati smreko.	Pri redčenjih in oplojnih sečnjah pospeševati smreko.	Vnašati smreko na prazninah.
	Navadno v progresivnem vegetacijskem razvoju, kar so se prej izvajale golosečnje. Bukov se dobro pomlajuje, smreka in jelka posamič.	Bukve so 10 m visoke, navadno pa nekaj več.	2-4	150 - 200	Produktiven gozd, vendar ima tudi varovalno vlogo kadar je na večjih strminah.	Gojiti enodobno sestoje z oplojno skupinsko sečnjo z namenom pospeševati smreko in jelko.	Oplojne sečnje in redčenje. Pospeševati smreko in jelko.	Vnašati smreko na prazninah.

Zap. št.	Naziv gozdnega tipa	Po- vrš- na	R A S T I Š Č E		Značilna rastlinska kombinacija	Izgled združbe /fiziognomski aspekt/
			Orografske in klimatološki pogoji	Geološko - edafski pogoji		
1	2	3	4	5	6	7
4 b	<i>Allio victorialis</i> Fagetum caricetosum pilosae Subalpski bukov gozd z vejicatin šašem.	73	Na pobočjih nad mrazišči /v severnih legah se ga višje, v južnih manj visoko/, pokriva precejšnje površino, kjer je bolj vlažno in kjer sneg dalj časa obleži. V varianti s <i>Hacquetia</i> obleži sneg še več časa kot v sestojih osnovne subasociacije / <i>helleborietosum</i> /.	Apnenec. Rendzinoidna skoletna tla. Kamnitost 30-50 %.	Nizek bukov gozd, kjer se najde tudi <i>Sorbus aria</i> - šokovec. Značilne vrste so iste kakor pri 4, diferencialne vrste so <i>Carex pilosa</i> - vejicati šaš, <i>Hacquetia epipactis</i> - tovje, <i>Viola oroboides</i> - širokolistna grašica, <i>Polystichum lobatum</i> - krpata podlesnica, <i>Luzula silvatica</i> - velika bekica. Razlikujemo varianto s <i>Hacquetia epipactis</i> , ki je v mraziščih ob zgornjem robu nad smrekovim gozdom tipa <i>Villosae</i> - <i>Piceetum caricetosum pilosae</i> oz. <i>Villosae</i> - <i>Piceetum Fagetosum</i> . Večji taki sestoji so okrog V. L. in Male Padožnice, Dolčic, Grčevca, Mrzle staje in dr. Ta varianta je prehod k sosednjim subasociacijam: 3c, 2b, 5c.	Razmeroma nizek bukov gozd, 8-10 m visok. V varianti s <i>Hacquetia</i> je bukov boljše rasti, smrekova drevesa pa so večja.
4c	<i>Allio victorialis</i> Fagetum helleboretosum subalpski bukov gozd s telohom	722	Na pobočjih nad mraziščih višje kot 4b, pokriva precejšnje površine do Klanske police, Mačkovega vrha, Brečce, Železnih vrat.	Apnenec. Plitva rendzina. Kamnitost 50-60 %.	Visokogorski bukov gozd s smreko, v katerem se pojavljajo razen pod 4 navedene značilne vrste, še diferencialne vrste: <i>Helleborus niger</i> - črni teloh, <i>Mercurialis perennis</i> - golšček, <i>Adenostyles glabra</i> - goli lepen, <i>Rhamnus carniolica</i> - kranjska krdlika, <i>Ribes alpinum</i> - alpsko grozdčje, <i>Calamintha grandiflora</i> - volecvetni šetraj, <i>Ranunculus platani-folius</i> - platanolistna zlatca.	Bukov gozd v katerem se pojavlja kot grm jolka.

Oblika in struktura	Gonca, razvoj in obnova	Rast drevja	Letni prirastek	Lesna zaloga m ³ /ha	Gospodarski pomon	Usmeritev gospodarjenja	Gojitveni ukrepi	
							sečnje	pogozdovanje
8	9	10	11	12	13	14	15	16
Nepravilen enomerni buk-ov gozd z bolj visokimi smrekami.	V progresivnem vegetacijskem razvoju, ker so se izvajali preje goloseki.	Bukov ima srednjo 2-4 rast, posamezne smreke bolje uspevajo, vendar so tudi bolj slabe rasti.	2-4	150 - 200	Produktiven gozd, vendar ima tudi varovalno vlogo.	Oplojna skupinska sečnja, pospeševati smreko.	Pri redčenjih in oplojnih sečnjah pospeševati smreko.	Vnašati smreko na prazninah.
	Navadno v progresivnem vegetacijskem razvoju, kar so se prej izvajale golosečnje. Bukov se dobro pomlajuje, smreka in jelka posamič.	Bukve so 10 m visoke, navadno pa nekaj več.	2-4	150 - 200	Produktiven gozd, vendar ima tudi varovalno vlogo, kadar je na večjih strminah.	Gojiti enodobne sestoje z oplojno skupinsko sečnjo z namenom pospeševati smreko in jelko.	Oplojne sečnje in redčenje. Pospeševati smreko in jelko.	Vnašati smreko na prazninah.

Zap. št.	Naziv gozdnega tipa	Površina	RASTIŠČE		Značilna rastlinska kombinacija	Izgled združbe / fiziognomski aspekt
			Orografske in klimatološke pogoje	Geološko - edafski pogoji		
1	2	3	4	5	6	7
5	Orvalo - Fagetum gorski bukov gozd z velecvetno mrtvo koprivo.		<p>Ustvarja vegetacijski pas med 1000 in 1300 m na južnem pobočju Snežnika med Deslerio - Fagetum spodaj in Allio-Fagetum zgoraj.</p> <p>Zavzema tople lege, v katerih sneg ne obleži tako dolgo kot na sosednjih rastiščih.</p>	<p>Aponeo. Rendzineridna tla, ki prehajajo v rjava tla.</p>	<p>Bukov gozd s primesjo javorja, jesena in jelke, v podraščini rastejo: <i>Lamium orvola</i> - velecvetna mrtva kopriva, <i>Asperula odorata</i> - dišeča perla, <i>Calamintha grandiflora</i> - velecvetni šetrnj, <i>Cyclamen europaeum</i> - kokorik, <i>Galium silvaticum</i> - gozdna lakota, <i>Neottia nidus-avis</i> - gnezdovica, <i>Rhamnus carniolica</i> - kranjska krhlika.</p> <p>Pokriva velike površine, sega do vrhov Potekovca, Orlovice, Brešce, Mačkovega vrha in Klanske police. Tudi najvišje lego nad Padežnico v manj tipični obliki.</p>	Bukov strujen gozd.

Oblika in struktura	Geneza, razvoj in obnova	Rast drevja	Letni prirastek	Lesna zaloga m ³ /ha	Gospodarski pomen	Usmeritev gospodarjenja	Gojitveni ukrepi	
							sečnje	pogozdovanje
8	9	10	11	12	13	14	15	16
Bukov gozd bolj ali manj enomerne oblike sklep 97 - 99	Razen bukve se jelka in smreka dobro pomlajujeta. Med temi gozdovi je veliko panjovcev.	Rast drevja je različna z oziroma na razne subasociacije.	2 - 5	100 - 200	Važen, ker je to najbolj važen gozd revirja Gonance, saj pokriva največje površino.	Glej subasociacije!		

Zap. št.	Naziv gozdnega tipa	Površina	RASTIŠČE		Značilna rastlinska kombinacija	Izgled združbe / fiziognomski aspekt/
			Orografski in klimatološki pogoji	Geološko - edafski pogoji		
1	2	3	4	5	6	7
5 a	Orvalo-Fagetum mercurialeetosum Bukov gozd z veliko mrtvo koprivo in golšcem	542	Bukovi sestoji to združbe rastejo na najbolj suhih legah predvsem na hrbtih in grebenih, v varianti s Hacquetia je več snega - snežni zameti ob robu jarka, Velikega jarčina, Vulfove drage in Klanske police.	Apnenec, Veliko grušča, tla so plitva, AC profil. Kamnitost 10-20%. V varianti z Luzula nemorosa so tla malo zakisana in degradirana. Varianta s Hacquetia je bolj vlažna. Tla: rjava/humozno karbonatna tla/. Organski H - horizont na skali med skeletnim kamnjem in deloma zgoraj nad skalami. V špranjah humus difuzno prehaja v mineralni Horizont A, in (B).	Bukov gozd z diferencialnimi vrstami: Daphne laureola - lovčolistni volčin, Mercurialis perennis - golšček, Elymus ovpropaeus - ječmenec, Sesleria autumnalis - jesenska vilovina, Carex alba - beli šaš. Razlikujemo še dve varianti: 1. varianta s Hacquetia epipactis - tevje in 2. varianta z Luzula nemorosa - belkasta bekica, kjer je tudi: Sorbus aria - mokovec, Majanthemum bifolium - dvolistna senčnica, Festuca heterophylla - razno-listna bilnica.	Bukov visok strnjen gozd z dobro razvitim zeliščnim pokrovom.

Oblika in struktura	Geneza, razvoj in obnova	Rast drevja	Letni prirastek	Lesna zaloga m ³ /ha	Gospodarski pomen	Usmeritev gospodarjenja	Gojitveni ukrepi	
							sečnje	pogozdovanje
8	9	10	11	12	13	14	15	16
<p>Enomorni bukov gozd v katerem so tudi javori, jeseni ter posamezno smreko. Večkrat dvoslojni gozd; v varianti s Hacquetia je bukov bolj sabljaste rasti.</p>	<p>Normalni razvoj bi šel proti Orvallo-Fagetum omphalodetosum, vendar zaradi slabih rastiščnih pogojev ne more napredovati. Pri golosečnjah gozdel hitro degradira. V varianti s Hacquetia in Luzula nemorosa se smreka dobro pomlajuje. Bukov se povsod dobro pomlajuje. Ima veliko sestojev panjevoev.</p>	<p>Bukov bolj slabe rasti, smreka in jelka tudi; višine razmeroma nizke; iglavci se slabo čistajo vej; višina kake do 15 m, premer do 30cm.</p>	2 -5	100 - 200	Srednje produktivni gozd.	Gojenje raznodobnega gozda skupinske oblike, pospeševanje iglavcev - v prvi vrsti smreke in jelke	Oplojne skupinske sečnje.	Vnašati smreko, pritomoma zasejevati obstoječe jase, priporočiti je tudi saditi jelko

Zap. št.	Naziv gozdnega tipa	Površina	R A S T I Š Č E		Značilna rastlinska kombinacija	Izgled združbe / fiziognomski aspekt/
			Orografski in klimatološki pogoji	Geološko - edafski pogoji		
1	2	3	4	5	6	7
5 b	Orvalo - Fagetum abietetosum Bukov jelov gozd.	59	Bolj strma gruščnata pobočja, stara popolnoma obrasla molišča.	Apnenec. Kamnitost je velika do 80%. Rendzinoidna tla.	Floristično je precej podobna predhodnica subasociacije, nekaj revnejša glede rastlinskih vrst; pojavlja se Rosa pendulina - planinski šipek.	Mešan jelov bukov gozd na precej kamnitem terenu.
5 c	Orvalo - Fagetum omphalodetosum Bukov gozd s pomladansko torilnico.	204	Ta bukov gozd raste predvsem na položnih hrbtih in na ravnicah ob vznožju pobočja.	Rastišče je gruščnato, vendar je grušč prekrit z precejšnjo plastjo zemlje. Kamnitost: 20 do 40 %.	Značilne rastline iste kot pri št. 5. Diferencialne vrste: Omphalodes verna - pomladanska torilnica in Salvia glutinosa - lepivi žajbolj ter mah Polytrichum attenuatum. Na svoji zgornji meji, ponokod je v direktni zvezi z Allio-viet. Fagetum, v takih sestojih vdirajo vanje številna subalpska elementi (posebna varianta).	Mešan gozd bukve, smreke in jelke, kjer bukov dominira.

Oblika in struktura	Gonca, razvoj in obnova	Rast drevja	Letni prirastek	Lesna zaloga m ³ /ha	Gospodarski pomen	Usmeritev gospodarjenja	Gojitveni ukrepi	
							sečnje	pogozdovanje
8	9	10	11	12	13	14	15	16
<p>Gozd nepravilne prebiralne strukture. Bukova prizras je močna - v gnezdih</p>	<p>Za dotično rastišče je najbolj razvit gozd. Nevarnost erozije pri močnih sečnjah.</p>	<p>Jelka se razmoma dobro razvija in doseže visoke starosti. Čiščenje vej je slabo. Višina do 20 m, premer do 35 cm.</p>	3 - 4	120-200	<p>Za dotično rastišče zelo dober gozd, vendar ga je treba previdno izkoriščati.</p>	<p>Zaradi nevarnosti poslabšanja tal ima ta gozd tudi varovalni pomen, vendar se lahko izkorišča kot produktivni gozd. Gojiti mešan gozd, pospeševati iglavce. Razmnoževati uspešno jelko.</p>	<p>Pravilna prebiralna sečnja</p>	<p>Pogozdovanje nastalih jas s smreko</p>
<p>Gozd več ali manj prebiralne strukture. Razen bukve, katero je največ, nastopata smreka in jelka.</p>	<p>Dotičnemu rastišču bi odgovarjal kot dobro razviti naravni gozd.</p>	<p>Bukov je dobro rasti, tudi jelka. Čiščenje vej je zadovoljivo.</p>			<p>Produktivni gozd, katerega je treba obdržati.</p>	<p>Gojiti mešan gozd, pospeševati iglavce. Dobro bi uspevala jelka.</p>	<p>Prebiralna sečnja v korist jelke in smreke.</p>	<p>Nezaraščene površine pogozdovati s smreko in jelko.</p>

Zap. št.	Naziv gozdnega tipa	Po- vrši- na	R A S T I Š Č E		Značilna rastlinska kombinacija	Izgled združbe /fiziognomski aspekt/
			Orografske in klimatološki pogoji	Geološko - edafski pogoji		
1	2	3	4	5	6	7
6 a	Orvalo-Aceretum typicum Gozd javora	208	Nastopa v jarkih in žlebovih, obrnjenih na jugo-vzhod, vlažna rastišča. Segajo po jarkih in žlebovih visoko v subalpski pas.	Apnencec. Precej plitva no- razvita bogata tla. Kamnitost 20 - 40%. Organski- (A ₀ , H) lahko kisel ter org. mineralni A ₁ , slabo kisel, bolj pogosto pa A ₀ pre- haja v nevtralni horiz. A ₁ - mul humisa, ki se di- fuzno zgublja v mineralno podlago.	Javor, jesen, hrast z malo bukvijo, dočim so jelke bolj redke. Diferencialne vrste: Ulmus scabra - brest, Daphne laureola - lovorolistni volččin, in jesen - Fraxinus excelsior. Zraven pa naslednje vrste, ki nakazujejo določeno vlažnost rastišča: Sambucus nigra - črni bezeg, Ribes grossu- laria - kosmulja, Lamium orvala - vole- ovetna mrtva kopriva, Actaea silvatica - črnoga, Miosotis silvatica - gozdna po- točnica, Stellaria glochidiosperma - ilirska zvezdica, Adoxa mchatellina - pižmca, Festuca gigantea - orjaška bil- nica, Stachys silvatica - gozdni čišljak, Geum urbanum - blažič, Galopsis speciosa - pisani zebrot, Cardamine impatiens - penušna nedotika, Athyrium filix femina - navadna podporka, Nephrodium filix mas - prava glistovnica. V zgornjem delu areala sega v Allio - Fagetum in ustvarja tam posebno subalpsko varianto.	Mešan gozd, javor, jesen, bresta in buk

Oblika in struktura	Gozoza, razvoj in obnova	Rast drevja	Letni prirastek	Lesna zaloga m ³ /ha	Gospodarski pomen	Umeritev gospodarjenja	Gojitveni ukrepi	
							sečnje	pogozdovanje
8	9	10	11	12	13	14	15	16
Skupinski prebiralni gozd.	Naravni gozd, ki odgovarja rastišču.	Javor dobro raste, tudi brest in jesen; iglavcev je manj, ni tudi dobro rastejo. Višina drevja od 15 - 20 m.	2 - 5	150 - 250	Dobro produktivni gozd, ampak zaradi manjših površin nima velikoga pomena.	Gojenje plenenitih listavcev. Potom skupinske oplojne sečnje varovati jelko.	Skupinska oplojna sečnja, pospeševanje plenenitih listavcev.	Pravnine pogozdovati z javorjem, jesenom in jelko.

Zap. št.	Naziv gozdnega tipa	Po- vrši- na	R A S T I Š Č E		Značilna rastlinska kombinacija	Izgled združbe / fiziognomski aspekt/
			Orografske in klimatološki pogoji	Geološko - edafski pogoji		
1	2	3	4	5	6	7
6 b	Orvalo-Aceretum allietosum ursini - javorov gozd s čemažem.	34	Precej podobno kakor v Subas. tipicum, s to razliko, da tu sneg obloži še dalje. Najde se med Breščami, Mačko- vin vrhom, v žlebu Želozna vrata in Vodna dolina. Gre do 1400 m.	isto kakor 6 a. Kamnitost 30%.	Podobno kakor 6 a. Diferencialne vrste so: Allium ursinum - čemaž, v veliki množini, in Asperula odorata - dišeča perla.	Bukov gozd s javorjem. Bukov prevla- duje.

Oblika in struktura	Gozda, razvoj in obnova	Rast drevja	Letni prirastek	Lesna zaloga m ³ /ha	Gospodarski pomen	Usmeritev gospodarjenja	Gojitveni ukrepi	
							sečnje	pogozdovanje
8	9	10	11	12	13	14	15	16
Enomerni nepravilni bukov gozd.	Naravni gozd za tako rastišča.	Bukov sabljaste rasti, ne dosežejo lepe rasti. Javor boljše uspeva. Višina drevja okrog 10 do 15 m, premer do 30 cm.	2 - 5	150 - 250	Slab produktivni gozd. Pospeševati javor. Zaradi majhnih površin nima velikega pomena.	Obdržati ta tip gozda, previdno gospodariti potem oplojne sečnje.	Skupinska oplojna sečnja, pospeševati javor.	Vnašati javor na večjih jasah.

Zap. št.	Naziv gozdnega tipa	Površina	R A S T I Š Č E		Značilna rastlinska kombinacija	Izgled združbe / fiziognomski aspekt/
			Orografski in klimatološki pogoji	Geološko - edafski pogoji		
1	2	3	4	5	6	7
7	Athyrio-Aceretum javorov gozd s praprotni	54	Zelo vlažno senčne osojne lege nad mrazišči, v katerih sneg izredno dolgo obleži, npr. v Veliki dragi in Mrzli staji.	Apnenec. Grušcnata tla.	Značilna kombinacija: drevesne vrste javor, bukev, brest in Picea in zelišča: Stellaria glochidloperma - ilirska zvezdica, Chaerophyllum oicurtaria - srhko-dlakavo trebelje, Veronica montana - gorski jetičnik, Adoxa mochatellina - pižnica, Adenostyles alliariae - volnati lepen, Senecio Fuchsi - Fuchsov grint.	Mešan visok gozd.
8 a	Seslerio-Fagetum -typicum Bukov gozd z jesensko bilnico.	37	Pas bukovega gozda, ki nakazuje bolj toplo klimo, zajame področje od zgornje meje Ornio Ostryon do spodnje meje Orvalo-Fagetum. Manjše površine za Gomanaško in za Malim Goljakom do nadm. višine ca. 950 m.	Na apnenca in dolomitu. Tla plitva suha na zelo toplih legah, ki so pa na udarcu burje. Kamnitost do 50 %.	Značilne vrste: bukev Sorbus aria - mokovec, in Sesleria autumnalis - jesenska bilnica.	Precej strnjen bukov gozd.
8 b	Sesterio - Fagetum orvalotum. Bukov gozd z jesensko bilnico, in velolistno mrtvo koprivo		Isto kakor 8 a samo bolj vlažna lega.		Isto kot 8a. Diferencialna vrsta: Lamium orvala - velelistna mrtva kopriva, ki nakazuje večjo vlažnost.	Precej strnjen bukov gozd.

Oblika in struktura	Gozoza, razvoj in obnova	Rast drevja	Letni prirastek	Lesna zaloga m ³ /ha	Gospodarski pomen	Umeritev gospodarjenja	Gojitveni ukrepi	
							sečnje	pogozdovanje
8	9	10	11	12	13	14	15	16
Skupinski mešan gozd.	Naravni gozd za opisano rastišče.	Plemenite vrste, dobro uspevajo - smreka tudi dobro uspeva, bukev slabše.	2 - 5	150 - 200	Produktiven gozd.	Obdržanje tega gozda, pospeševanje rasti in plemenitih listavcev	Oplojna skupinska.	Jase pogozdovati s smreko.
Nepravilno enomerni bukov gozd.	Naravni gozd, smreka se precej dobro pomlajuje - bolj od jelke.	Bukov ima bolj slabo rast, smreka tudi slabo uspeva, ampak boljše od drugih drevnih vrst.	2 - 5	100 - 200	Bolj slab produktiven gozd.	Gojiti mešan gozd bukev in smreke.	Oplojna skupinska sečnja, previdna zaradi burje in vroče lege.	Vnašati smreko, na bolj degradiranih goščavah začeti s saditvijo borovcev.
Nepravilno enomerni bukov gozd.	- " -	- " -	- " -	do 300	Produktiven gozd.	- " -	- " -	Vnašati smreko.

Zap. št.	Naziv gozdnega tipa	Površina	R A S T I Š Č E		Značilna rastlinska kombinacija	Izgled združbe / fiziognomski aspekt
			Orografske in klimatološke pogoji	Geološko - edafski pogoji		
1	2	3	4	5	6	7
9 a	Abieti-Fagetum dinaricum omphalodesum Gozd jelke in bukve s pomladansko torilnico.	14	Razgibano kraško področje od 700 do 1200 m. Položna pobočja. Podnebje vlažno. Teren odprt močnim atmosferskim strujam. Precej jake padavine 2000 do 2200 mm letno - dobro razporejene tekom vsega leta. Ta gozdni tip je osnovni tip naravnih gozdov in ustvarja močan vegetacijski pas na Notranjskem in dolenskem gorakem področju.	Triadni apnenec ali kredni dolomit. Tla so zrela, globoka, stabilna, bogata, rahla, vendar precej kamnita do 30%. Zonalni tip rjavih karbonatnih tal, ki ima dobro razkrojen humozni sloj z značilnim, močno prekorenjenim ilovnatim ali počesno glinastim horizontom B. Tla so nevtralna ali slabo kislila Ph 5 do 7. Površinsko mozaične oblike.	Skupaj značilnih vrst za asociacijo Abieti-Fagetum dinaricum (pas mešanih gozdov jelke in bukve): Abies alba - jelka, Rhamnus fallax - kranjska krhlika, Clematis agrimonifolia - oskorica, Cardamine trifolia - trlistna konopnica, Prenanthes purpurea - zajčica, Dentaria emeaphyllos - deveterolična konopnica, Satureja grandiflora - vellovni šetraj. Diferencialne vrste napram ostalim subasociacijam iste asociacije so: Omphalodes verna - pomladanska torilnica in Daphne laureola - lovorolistni volčin. Ta gozdni tip (subasociacija) je osnovni glavni tip asociacije Abieti-Fagetum dinaricum. Elementi bukovih gozdov (Fagotalia) so močno zastopani, dočim so elementi iglastih gozdov (Vaccinio Piceetalia) nepomembni in redki, vendar so navzoči.	Močan, gost mešan gozd jelke in bukve, kjer jelka normalno, prirodno ustvarja višji sloj, tako da izgleda od zgoraj kakor, da je to čist jelov gozd. V takem gozdu je bukev podredna, toda če se jelke močno sekajo, se bukev zelo razbohoti. Podstojno rastišče je bogato in v poletnem času močno razvito. Mahovni sloj je razmeroma reven.

Oblika in struktura	Geneza, razvoj in obnova	Rast drevja	Letni prirastek	Lesna zaloga m ³ /ha	Gospodarski pomen	Usmeritev gospodarjenja	Gojitveni ukrepi	
							sečnje	pogozdovanje
8	9	10	11	12	13	14	15	16
<p>Klasična oblika tega gozda je prebiralna oblika. Naravni gozd (pragozd) ima zelo pravilno prebiralno strukturo, toda po sečnji je labilna zaradi črne vitalnosti bukovega mlaja. Dokler jelka tvori prebiralno strukturo, teži bukev k onemerni. Razmerje: jelke je 70 - 80% bukvo je 20 - 30%.</p>	<p>Klimaks - naravni klimatogeni gozdni tip, v katerem so razne variante. Na zgornji višinski moji se pojavlja smreka, na spodnji leska. Močno sečnje so v prid bukovega mlaja, ki se pri tem razbohoti. Pomlajevanje jelke je zelo košljivo zaradi močne konkurence bukovega mlaja, v nižjih legah pa še zaradi leske.</p> <p>Jaso v prvih letih zaraščajo: <i>Atropa belladonna</i>, <i>bunika</i>, <i>Eupatoria cannabinum</i> - urbovec, <i>Senecio fuchsii</i>.</p>	<p>Glavni vrsta: sta jelka in bukev, ki med seboj tekmujeta. Jelka ima dobro rast, doseže velike dimenzije in starost, še pri dimenzijah 60-70 cm je prirastek zelo visok. Mlada bukev dobro prirašča, vendar že pri srednjih dimenzijah prirastek pada.</p>	<p>8-12 (do 16) 3%</p>	<p>350 - 450</p>	<p>Gospodarsko najvažnejši produktivni gozd. Jelka je najdonosnejša vrsta, ker proizvaja količinsko mnogo lesa, toda zaradi hitre rasti je srednje kakovosti. Bukov les je slab, ker ima rdeče srce. Gnileba pride preko bukovih vej, ki jih je polomil sneg.</p>	<p>Pospoševati jelko. Stremeti za prebiralno strukturo. Ker jelka dobro prirašča, uvedi kratko obhodnjico 7 do 10 let. Puščati jelko do 60 cm. pr. premera. Bukov naj se pri 35 cm smatra za zrelo.</p>	<p>Prebiralna sečnja po strogo gojitvenih načelih. Prilagoditi jo terenu in sestoji. Stremeti za vertikalnim sklepom. Izvajati zmerno sečnjo intenzitete 15 do 20%. Sekati istočasno listavce in iglavce. Odkazovanje naj se ravna po strukturi sestoji, lesni zalogi in podmladku. Ko se bukov podmladek razbohoti, ga moramo močno izsekavati v korist jelke in preiti na skupinsko strukturo.</p>	<p>Jaso nastale zaradi premočnih sečen in so zaplevaljene ter druge goljave, je treba umetno pogozditi. Na odprtih tleh jih je treba saditi smreko, pod zaščito grmovja ali drevja, pa tudi jelke ali javor.</p>

Zap. štev.	Naziv gozdnega tipa	Površina	R A S T I Š Č E		Značilna rastlinska kombinacija	Izgled združbe / fiziognomski aspekt/
			Orografske in klimatološke pogoje	Geološko - edafski pogoji		
1	2	3	4	5	6	7
9 b	Abieti-Fagetum dinaricum homogynetosum Gozd jelke in bukve s planinščkom.	59	Na severnih precej strmih in kamnitih (gruč) pobočjih nagiba 20° v višini 750 do 1250 m. Klima je poobna kakor pri opisu št. 9a.	Apnenec ali kredni dolomit pokriva oca 50% tal. Raško področje. Tla so slabo razvita, rahla, temna in humozna. Zaradi erozije se ne morejo ustaliti, bolj ali manj zakisana (pH 4,5 - 6,5) z različno globokim rahlim, temnim humoznim profilom, ki leži navadno neposredno na trdni apnenčasti podlagi.	Skupaj značilnih vrst za Abieti-Fagetum dinaricum (pas mešanih gozdov jelke in bukve), je isti kakor pri št. 9a. Glavne diferencialne vrste so: Homogyne silvestris - gozdni planinšček, Valeriana tripteris - tripnati baldrijan, Veronica urticaefolia - Koprivolistni jetičnik - in praproti: Polystichum lobatum, Asplenium viride in Asplenium trichomanes. Te vrste nakazujejo določeno vlažnost tal. Poleg teh vrst so prisotne tudi nekatere manj izrazite vrste Vaccinio-Piceetalia, kar kaže na določeno zakisavanje tal in na sorodnost z iglastimi gozdovi (tipa Calamagrosteto-Abietum), ki rastejo na še bolj skalnatih rastiščih.	Mešan gozd jelke in bukve, kjer jelka ustvarja zgornji sloj z nekaj smreke. Bukev je podstojna, vendar lahko postane tudi nadmočna; ključno zelo strnjena drevesnemu sloju je zeliščni sloj precej bogat. Mahovi so v glavnem na skalah.

Oblika in struktura	Geneza, razvoj in obnova	Rast drevja	Letni prirastek	Lesna zaloga m ³ /ha	Gospodarski pomen	Usmeritev gospodarjenja	Gojitveni ukrepi	
							sečnje	pogozdovanje
8	9	10	11	12	13	14	15	16
<p>Prebiralna oblika tega gozda je precej pravilna, vendar se pri moč-nih sočnjah iglavcev bukov razbohoti ker je konkurenčno močna. Razmeje je: jelka 60-70% smreka 10 - 20% bukev 20-30%</p>	<p>Paraklimaks zaradi strmega terena in erozij. Konlajevanje jelke je lažje kot pod št. 9a, vendar je bukov še vedno zelo vitalna a slabe kvalitete. Razvojno izhaja ta gozdni tip iz osnovnega tipa v smeri proti Abieto-Jaloma-grostidetum-u. Bukov mlaj je zelo vitalen, vendar ima tudi jelov mlaj dobro pogoje.</p>	<p>Jelka se dobro razvija, vendar nekoliko slabše kakor v št. 9a. Bukov ima hitro rast, zlasti v mladosti, toda starejša drevesa so večinoma defektna.</p>	<p>6 - 8 2%</p>	<p>300-350</p>	<p>Podoben št. 9a, vendar zaradi slabšega prirastka je donosnost manjša.</p>	<p>Podobna kakor pri št. 9a - Gojitveno prebiranje. Držati bukev v podstojnem sestoji, ne dajati možnosti, da se razbohoti. Obhodnica naj bi bila 10 let. Gijiti jelke do 50 - 55 cm.</p>	<p>Prebiralna sečnja je po strogo gojitvenih načelih. Ne odpirati preveč sestojja zaradi nevarnosti poslabšanja tal / erozije/. Intenziteta sečnje 17 - 20 %.</p>	<p>Nastale jase pogozdovati s smreko, jelko in javorjem.</p>

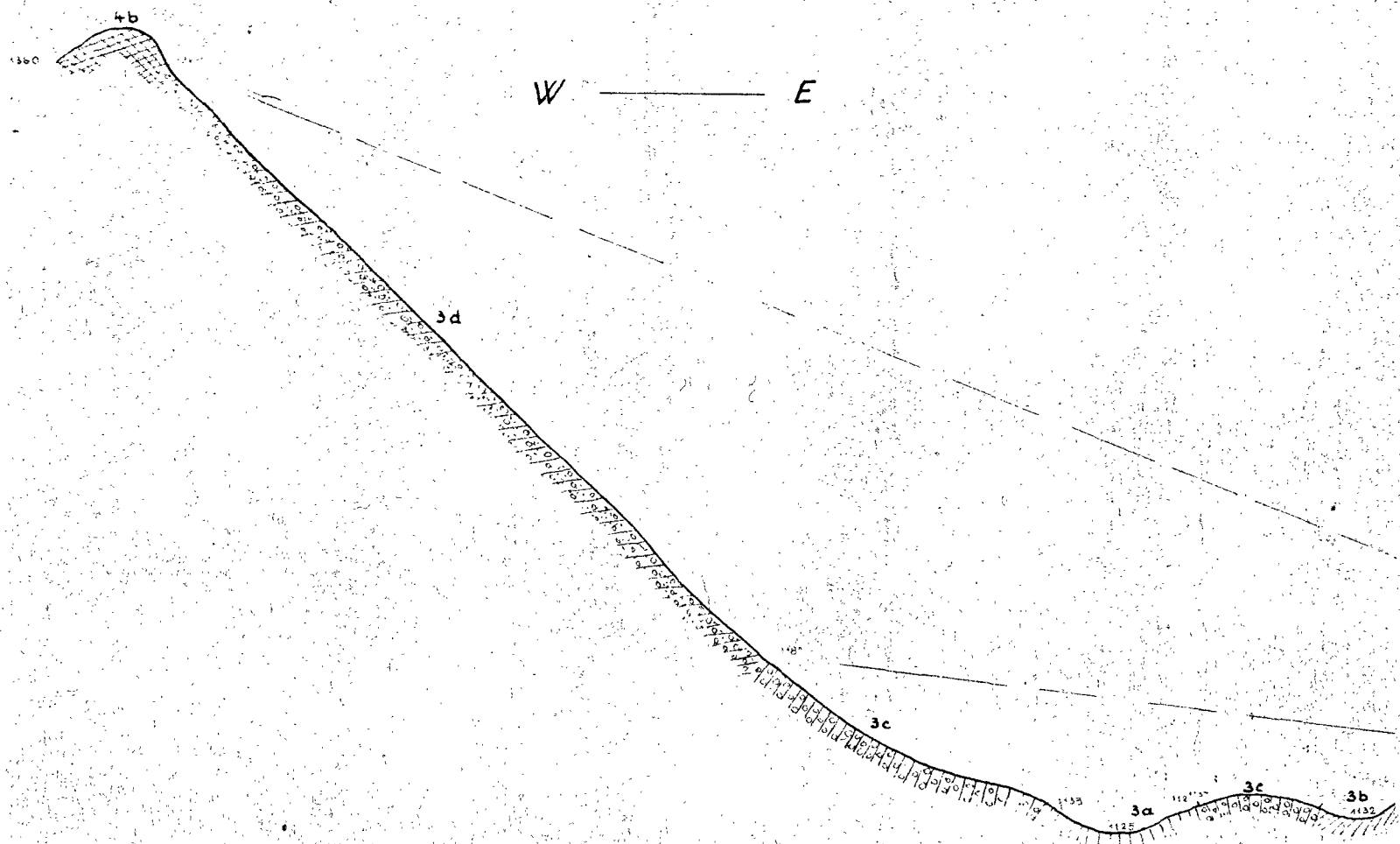
Zap. št.	Naziv gozdnega tipa	Površina	RASTIŠČE		Značilna rastlinska kombinacija	Izgled združbe / fiziognomski aspekt/
			Orografski in klimatološki pogoji	Geološko - edafski pogoji		
1	2	3	4	5	6	7
9	Abieti-Fagetum dinaricum mercurialetozum Gozd jelke in bukve z golšcem	9	Na strmih kamnitih južnih pobočjih od 800 do 1200 m. Nagib cca 20%. Klima ista kot pri št. 9a.	Apnenec in kredni dolomit. Značilno raztreseno kamenje, ki sili povsod na površje do 65%. Močno skoletna, plitva, kamnita, ne popolnoma razvita in ustaljena tla s plitvim AC profilom 5 - 15 cm debelim. Ph okrog 6. Močno prekoreninjena.	Skupek značilnih vrst za Abieti-Fagetum dinaricum (pas mošanih gozdov jelke in bukve) je isti kakor pri št. 9a. Diferencialne vrste so napram drugim subasociacijam (že opisanim pod št. 9a in 9b) sok Mercurialis perennis - trpežni golšec, Evonymus verrucosa - bradavičasta trdoleska, Cyclamen europaeum - kokorik in skalnati mah Hypnum molluscum. Po zunanjem izgledu je najizrazitejša vrsta golšec, ker se pojavlja tu v veliki množini, najde se pa tudi v drugih bukovih gozdovih.	Gozd jelke in bukve, kjer drevesa niso zelo visoka. Zeliščni sloj tudi ni tako bogat v primerjavi z drugimi subasociacijami, tipičen pa je skalnati mah, ki pokriva za subasociacijo značilno raztreseno kamenje, ki sili povsod na površje.

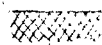
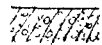
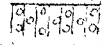

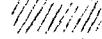
Oblika in struktura	Genoza, razvoj in obnova	Rast drevja	Letni prirastek	Lesna zaloga m ³ /ha	Gospodarski pomen	Usmeritev gospodarjenja	Gojitveni ukrepi	
							sečnje	pogozdovanje
8	9	10	11	12	13	14	15	16
<p>Nepravilno prebiralna, bolj močno zastopani mednjimi klimorzijami, težji proti pomerni strukturi.</p> <p>Belke je 8%, bukke je 15%, nižjih debla in razredih je več jelke kakor bukke.</p>	<p>Paraklimaks, ker se zaradi erozijskih pojavov na strmih legah tla in vegetacija ne moreta dobro razvijati in doseči klimaksa.</p> <p>Drevesne vrste se dobro obnavljajo. Na večjih jasih nastopa hitra degradacija, toda zgornji humozni sloj zgine in se pojavlja plevol: stadij s Calamagrostis. Večkrat ta tip prehaja v Abieto-Calamagrostidetum, ki se pojavlja na vrhovih med tem tipom.</p>	<p>Zaradi precej slabih talnih razmer gozdne vrste bolj počasi rastejo in ne dosežejo velikih dimenzij in močne gostote. Jelka dominira in boljše uspeva kot bukev. Drevesa so vejnata in imajo kratko nesajeno krošnjo.</p>	4 - 6	250 - 300	<p>Donosnost tega gozda je razmeroma slaba, vendar je vzdrževanje tega gozda zaradi zavarovanja zelo kamnitih strmih pobočij, zelo važno.</p>	<p>Obdržati ta naravni tip gozda zaradi nevarnosti poelabjanja tal. Potrebno je vzdrževati listavce (bukve in javor) oca 15 - 20%. Pustiti jelko do 50 cm pr.pr. Obhodnjica naj bo 10 let.</p>	<p>Prebiralna sečnja po strogo gojitvenih načelih z intenziteto oca 15%.</p>	<p>Pogozdovanje zapleveljenih jas je na teh rastiščih zelo težavno zaradi kamnitosti terena in vroče lege.</p> <p>Saditi smreko, javor in bukke tam kjer je teren prikladen.</p>

Zap. št.	Naziv gozdnega tipa	Površina	R A S T I Š Č E		Značilna rastlinska kombinacija	Izgled združbe / fiziognomski aspekt/
			Orografski in klimatološki pogoji	Geološko - edafski pogoji		
1	2	3	4	5	6	7
10	^{na h} Calagrosteto- Abietum Gozd iglavcev s travo šašuljico.	252	Razvija se na zelo skalnatih grebenčkih, vrhovih ali strmih južnih pobočjih v višini 1100 do 1400 m. Nastopa tudi na južnih pobočjih globokih vrtač -mrazišč, ki jih najdemo v višini nad 1250 m.	Triadni apnenec ali krodni dolomit. Tla so nerazvita, zakisana z debelim slojem surovega humusa. 1. Nižinska subasociacija kaže na precej zakisana tla Ph 3,5 - 4. 2. Višinska subasociacija ima dve varianti: eno na bolj kisljih tleh - Ph = 3,5 s surovim humusom, drugo na dolomitu, kjer je bolj razkrojeni humus Ph = 6 - 6,5; tam je Erica carnea.	Asociacija spada v red iglastih gozdov Vaccinio-Piceetalia. Značilne vrste asociacije: Calamagrostis varia - šašuljica, Valeriana tripteris - trillistni baldrijan, Clematis alpina - gorski srobot, Cirsium erisithales - lepki osat. Razlikujemo dve subasociaciji: 1. Nižinska (850 do 1050 m) Cal.-Ab. goodyeretosum. diferencialne vrste so: Goodyera repens - mrežolistnica, Leucobryum glaucum - sivi mah, Isoetecium myurum - skalnati mah in drugo. 2. Višinska (1050 do 1400 m) Cal.-Ab. piceetosum diferencialne vrste so: v večji meri Vaccinium myrtillus-borovnica, Vaccinium vitis-idaea-brusnica, Rhododendron hirsutum - sleč. Razlikujemo še eno varianto na suhih legah z Erica carnea - vresje.	V nižinski subasociaciji dominira jelka in je zeliščni sloj bolj slab razvit, dočim je mahovni sloj zelo močno zastopan. V višinski subasociaciji dominira smreka zraven pa jelka. Zeliščni sloj je močno razvit, mahovni pa slabo. Grmovni sloj je dobro razvit v obeh subasociacijah. Ta gozdni tip pokriva razmeroma majhno, precej raztreseno površino.

Oblika in struktura	Geneza, razvoj in obnova	Rast drevja	Letni prirastek	Lesna zaloga m ³ /ha	Gospodarski pomen	Usmeritev gospodarjenja	Gojitveni ukrepi	
							sečnje	pogozdovanje
8	9	10	11	12	13	14	15	16
<p>Struktura gozda je precej izpremenljiva. Na toplih strmih legah in vrhovih je enakomerna, na bolj ravnih legah, na mozaičnem rastišču pa prebiralna.</p>	<p>Paraklimaks. Ta asociacija se razvija na skalnatih in kamnitih legah, ker je najdaljnji razvoj zaradi edifikcijskih razmer preprečen.</p> <p>Iglavci (suroka in jelka) se pomlajajo na suroven humusu pod okriljem starejših dreves.</p>	<p>Rast drevja je slaba in počasna zaradi težkih talnih pogojev. Bukev sploh ne uspeva. Suroka ima še najboljšo rast.</p> <p>Višine so slabe od 15 do 22 m.</p>	3-7	200 - 300	<p>Kljub temu, da ta tip pokriva majhno površino je njegov pomen velik, ker varuje skalne vrhove in strma pobočja pred erozije in čuva spodaj ležeče produktivne gozdove.</p>	<p>Obdržanje najbolj naravnega gozdnega tipa kot najbolj odpornega. Izkoriščanje bi se dovolilo samo kot vzgojni ukrep, ker je to strogo varovalni gozd.</p>	<p>Sečnja se dovoli samo gojitveno prebiralna v cilju pomaganja razvoju in ohranitvi najboljše tistih dreves.</p>	<p>Kjer se le da, vnačati sadike suroke v razpoke med skale.</p>

VELIKA PADEŽNICA (1125, 1132) prerez W - E

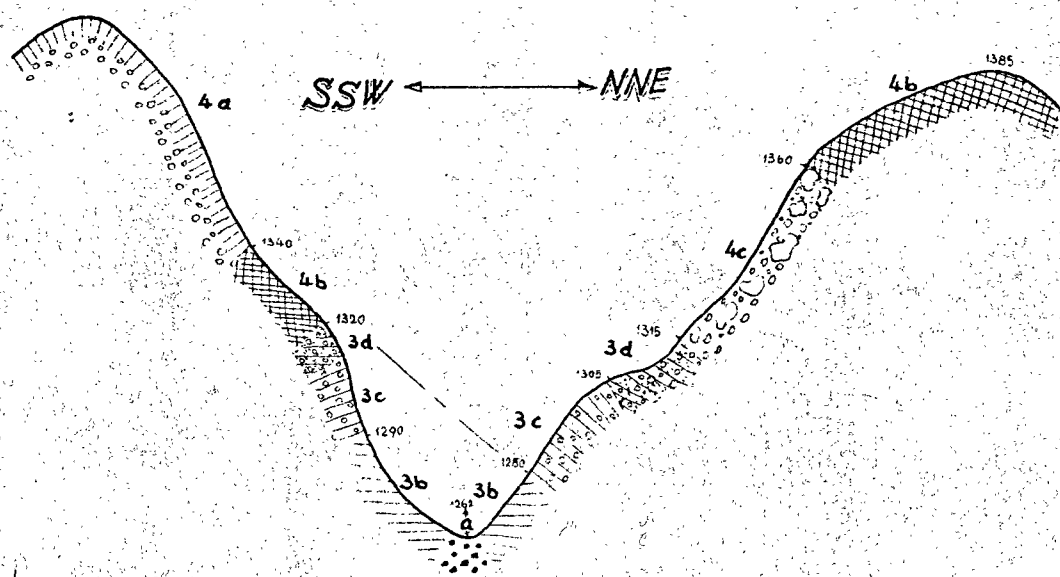

- 4b Slabše rasloč subalp. bukov gozd (udarci burje, sneg) z nadstojnimi smrekami na zaobljenih vrhovih in v zgornjem delu njihovih pobočij (ni v zvezi z mraziščem) - *Allio [victoralis] - Fagetum subalpinum caricetosum pilosae*
- 3d Mraziščni smrekov gozd s podstojnimi bukvami (*Villosae - Piceetum fagetosum*)
- 3c Mraziščni smrekov gozd s podstojnim, redkim in hirajočim bukovim grmovjem (*Villosae - Piceetum caricetosum pilosae*)
- 3a Mraziščni smrekov gozd s steblikami (sneg dolgo obleži) - *Villosae - Piceetum chaerophylletosum*
- 3b Mraziščni smrekov gozd - zelo redki, hirajoči bukovi grmi (*Villosae - Piceetum typicum*)

GLOBOKA VRTAČA 1262 zahodno od razpotja na Sežanju

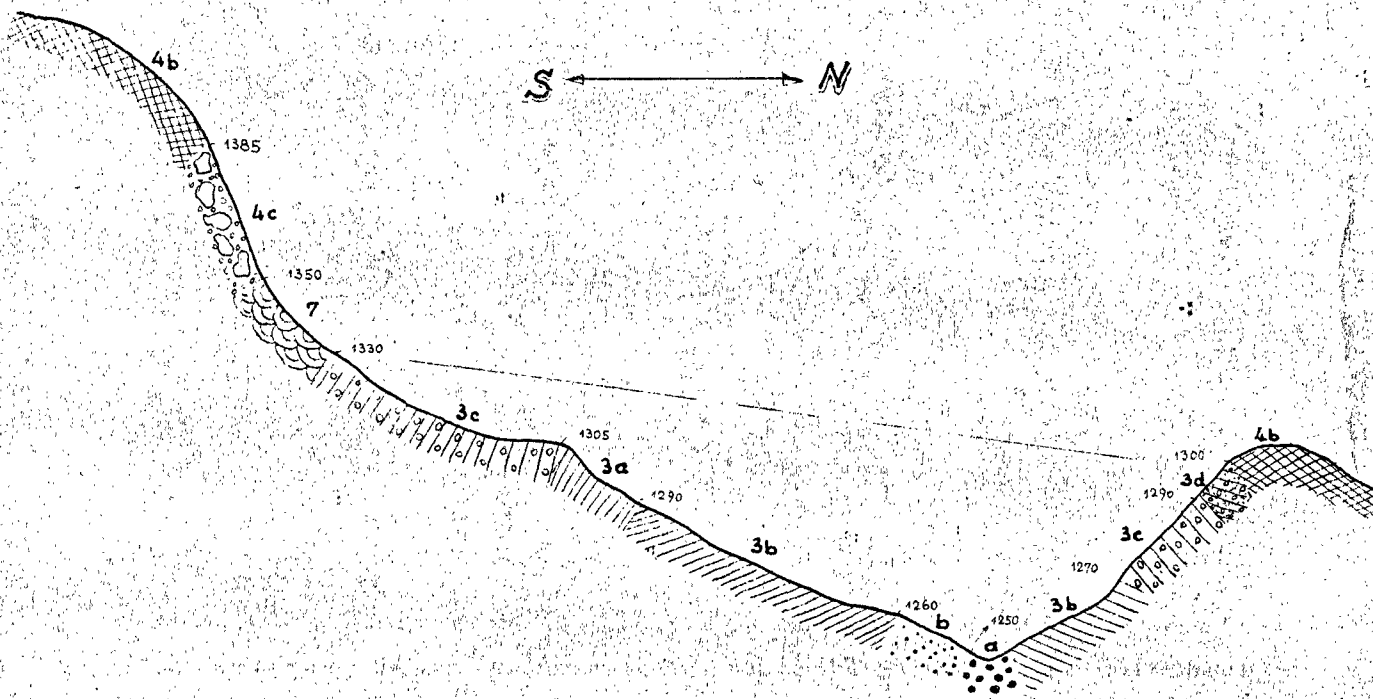
1414 Praprotnica

(Prerez SSW-NNE)

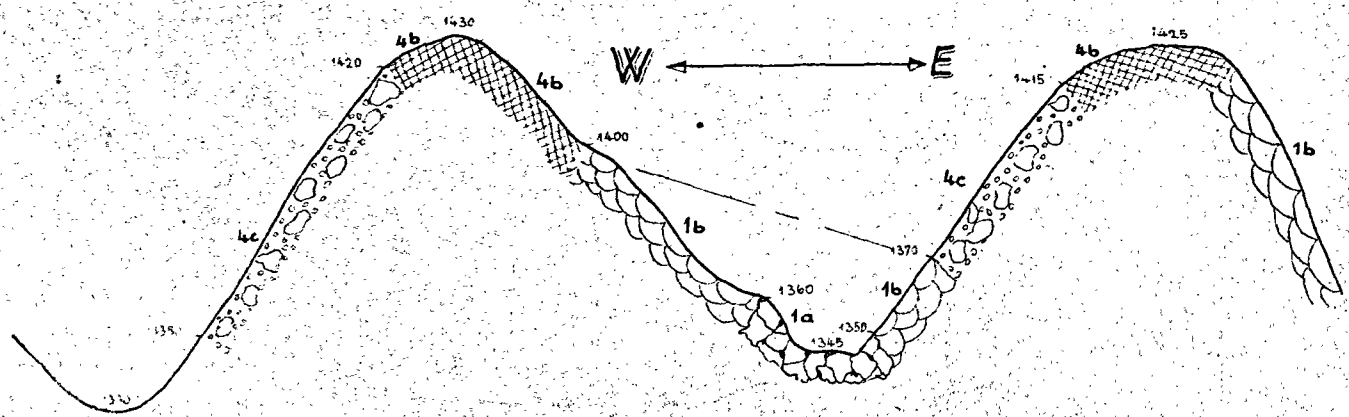
MRZLA STAJA severno Praprotnice (prerez S-N)

1430 Praprotnica

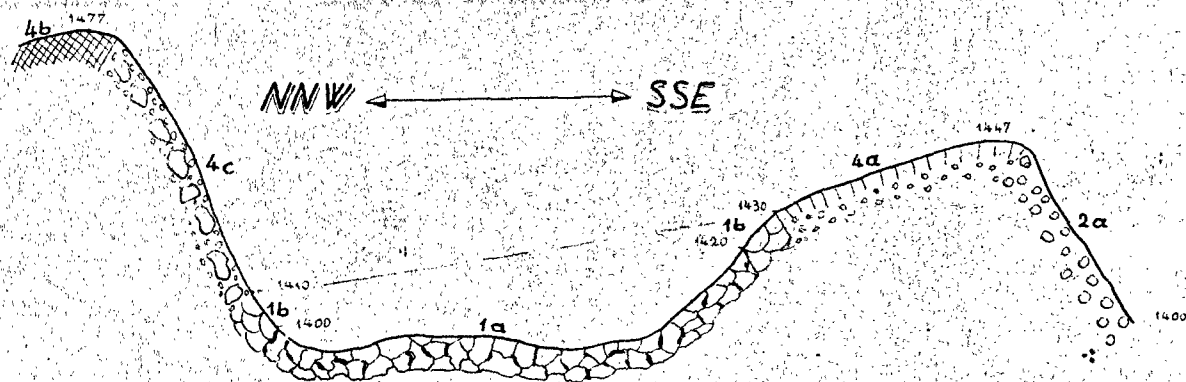

- a Planinske trate (*Heliospermetum pusilli*)
- 3b Mraziščni smrekov gozd - zelo redki, hirajoči bukovi grmi (*Villosae-Piceetum typicum*)
- 3c Mraziščni smrekov gozd s podstojnim, redkim in hirajočim bukovim grmovjem (*Villosae-Piceetum caricetosum pilosae*)
- 3d Mraziščni smrekov gozd s podstojnimi bukvami (*Villosae-Piceetum fagetosum*)
- 4c Razmeroma dobro rastoč subalp. bukov gozd (*Allio [victoralis]-Fagetum subalpinum helleboretosum*)
- 4b Slabše rastoč subalp. bukov gozd (udarci burje, sneg) z nadstojnimi smrekami na zaobljenih vrhovih in v zgornjem njihovih pobočij (ni v zvezi z mraziščem) *Allio (victoralis)-Fagetum subalpinum caricetosum pilosae*
- 4a Star subalp. bukov gozd na zaobljenih vrhovih (polomljeni vrhovi) z nadstojnimi smrekami - (*Allio [victoralis]-Fagetum subalpinum typicum*)
- b Združba visokih zelišč (steblik) - združbe iz zveze *Adenostylion*
- 3a Mraziščni smrekov gozd s steblikami (sneg dolgo obleži) - *Villosae-Piceetum chaerophylletosum*
- 7 Gozd javorja, bukve in smreke z visokimi zelišči in praprotni v spodražčini *Athyrio-Acacetum subalpinum*)

GRDOBA (1130)-DUŠOVEC (1345)-ILOVCA prerez W-E

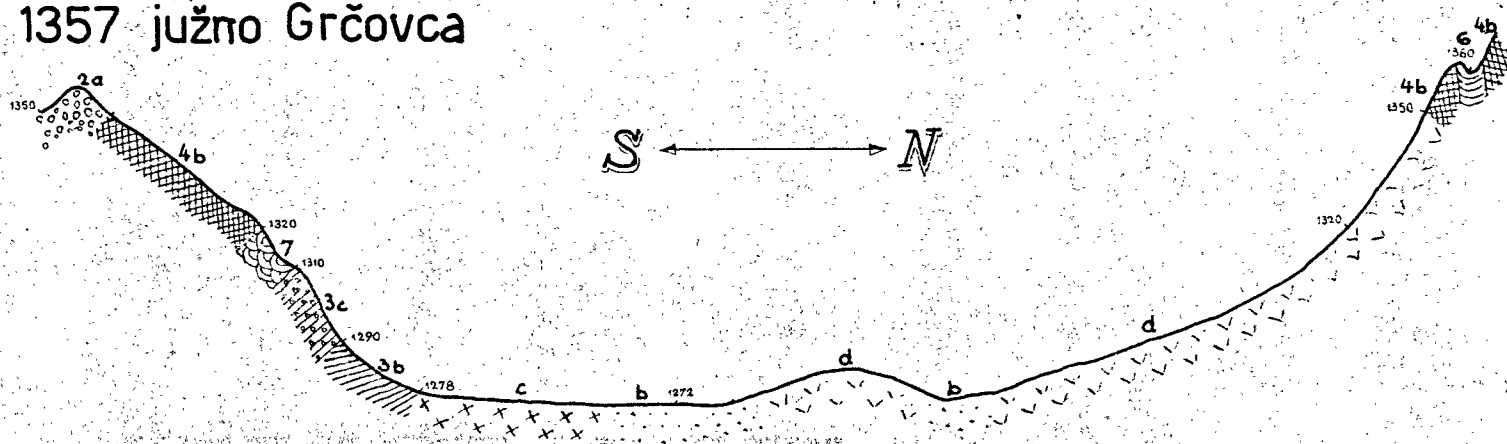
ŽDROCLE 1477 in velika dolina jugovzhodno odtod (do Ždrocle 1447)
Prerez NNW-SSE

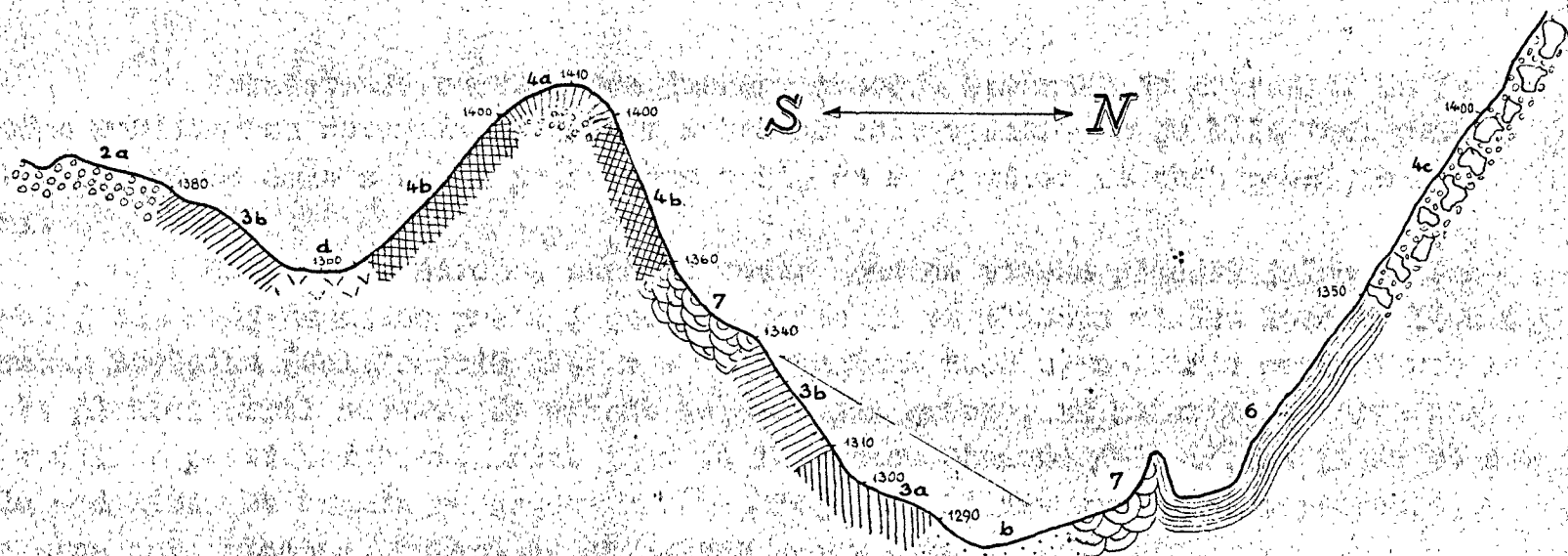
- 1a Subalp. grmovje slečja in velikolistne vrbe v mraziščih (*Rhodoro-Salicetum grandifoliae typicum*)
- 1b Subalp. grmovje bukve, slečja in velikolistne vrbe ob zgornjem robu mrazišč (*Rhodoro-Salicetum grandifoliae fagetosum*)
- 4b Slabše rastoč subalp. bukov gozd (udarci burje, sneg) z nadstojnimi smrekami na zaobljenih vrhovih in v zgornjem delu njihovih pobočij (ni v zvezi z mraziščem) (*Allio [victoralis]-Fagetum subalpinum caricetosum pilosae*)
- 4c Razmeroma dobro rastoč bukov gozd (*Allio [victoralis]-Fagetum subalpinum caricetosum*)
- 2a Smrekov gozd - v spodraščini borovnice in brusnice (*Vaccinio-Piceetum typicum*) skaloviti hrbti, grebeni in vrhovi
- 4a Star subalp. bukov gozd na zaobljenih vrhovih (polomljeni vrhovi) z nadstojnimi smrekami (*Allio [victoralis]-Fagetum subalpinum typicum*)

GRČOVEC (prerez S-N)

vrh 1357 južno Grčovca

DRAŽICA (1360) - VODNA DRAGA (1283) prerez S-N

- b Združba visokih zelišč (steblik - združbe iz zveze Adenostylien)
- c Združba vrnuha (*Nardus stricta*) na senožeti Mesobrometum (sneg skopni pozneje) - senožel zaroščata Juniperu s intermedia in smreka
- d Senožet (Laeveto-Mesobrometum) - zarašča jo smreka in jo je po nekod že prerasla (d.)
- 2a Smrekov gozd - v spodraščini borovnice in brusnice (*Vaccinio - Piceetum typicum*) skaloviti hrbti, grebeni in vrhovi
- 3a Mraziščni smrekov gozd s steblikami (sneg dolgo obleži) - *Villosae - Piceetum chaerophylletosum*
- 3b Mraziščni smrekov gozd - zelo redki, hirajoči bukovi grmi (*Villosae - Piceetum typicum*)
- 3c Mraziščni smrekov gozd s podstojnim, redkim in hirajočim bukovim grmovjem (*Villosae - Piceetum caricetosum pilosae*)
- 4a Star subalp. bukov gozd na zaobljenih vrhovih (polomljeni vrhovi) z nadstojnimi smrekami (*Allio [victoralis] - Fagetum subalpinum typicum*)
- 4b Slabše rastoč subalp. bukov gozd (udarci burje, sneg) z nadstojnimi smrekami na zaobljenih vrhovih in v zgornjem delu njihovih pobočij (ni v zvezi z mraziščem) - *Allio (victoralis) - Fagetum subalpinum caricetosum pilosae*
- 4c Razmeroma dobro rastoč subalp. bukov gozd (*Allio [victoralis] - Fagetum subalpinum helleboretosum*)
- 6 Gozd javorja, bukve in smreke s veliko mrtvo koprivo v spodraščini (*Orvalo - Aceretum typicum*) - varianta s subalp. visokimi zelišči.
- 7 Gozd javorja, bukve in smreke z visokimi zelišči in praprotni v spodraščini (*Athyrio - Aceretum subalpinum*)

Dr.ing. Vlado Trgubov

V. GOSPODARSKA VREDNOST GOZDNIH TIPOV

Proučevanje rastištva južnega pobočja Snežnika je pokazalo, da je na splošno razlika med severnim in južnim pobočjem zelo velika. To je bilo tudi pričakovati, saj se že samo z bežno primerjavo vidi, da so gozdovi na obeh pobočjih zelo različni.

Gledano na široko, zavzema revir Gomance visoko planoto južno od Snežnika, bolj ali manj nagnjeno proti jugu. Povprečno je ta planota visoka 1000 do 1400 m, kjer greben Snežnika (Vel. Snežnik 1798 m - mali Snežnik 1688 m) ustvarja severni rob in zapora to planoto proti severu. Na vzhodu meji manjši greben, za katerim se teren naglo spušča v dolino proti Hrvatski. Proti jugu je logarnica Gomance /937 m/, ki je že ob robu gozda v dolini. Na zapadu je gozdni revir Okroglina, ki zavzema podobno področje, prav za prav isto planoto, katera se nadaljuje proti zahodu.

Severno od Snežnika imamo tudi nekako razčlenjeno planoto, ki zajema Leskovo dolino, Mašun in celo Jurjevo dolino. Velika je razlika med konfiguracijo terena na teh obeh planotah. Medtem ko severna planota zajame v glavnem velike kotline z blagimi nagibi, je južna planota prav izjedena z globokimi vrtačami, zaradi česar je tudi vegetacija na južnem pobočju mnogo bolj mozaična, pestra in neenotna. Na severnem pobočju so vegetacijski pasovi bolj jasno izraženi, na južnem pa jih je veliko težje ločiti.

Poskusil bom predočiti vertikalno razporeditev rastlinskih združb, ki jih je določil prof. G. Tomažič. Najprej bom navedel velike vegetacijske pasove (glej profil), potem pa bom predočil kako se vrstijo gozdni tipi v posameznih globokih vrtačah, ki so obenem izrazita mražišča ali pa po strmih vrhovih, ki štrlijo iz te razgibane planote.

Opisovanje vegetacijskih pasov bom začel od zgoraj navzdol. Pri tem moramo takoj pojasniti, da se tudi južna široko vzeta planota deli v dve področji, od katerih zgornje se začne takoj pod Snežnikom in zavzema višinske predele od 1300 do 1550 m. Tam je teren zelo gorat, neraven, z veliko manjših vrtač s strmimi pobočji in majhnimi skale natimi grebeni in vrhovi, ki so izpostavljeni močnemu delovanju burje in južnih vetrov. Tam prevladujejo gozdni tipi, ki spadajo v subalpski bukov gozd /bukve je 78%. Tamošnje gozdove smatramo za varovalne, ter jih uvrščamo v obratovalni razred B. Spodnji del te planote, ki je bolj oddaljen od Snežnika proti jugu, ni več izpostavljen toliko udarcu vetrov, tam je lokalna klima relativno manj ostra. Vendar tudi tam srečamo večje globoke kotline, ki so mražišča; napr. Podažnica in dr. Ta del je uvrščen v obratovalni raz-

red A. Začeli bomo opisovati vegetacijske pasove od zgoraj, začenši z najvišjim predelom bomo šli v smeri proti spodnjim, to je od vrha Snežnika proti jugu.

Najvišji vegetacijski pas na Snežniku je pas ruševja.

Kakor sam vrh Snežnika tako pripada tudi ta pas ruševja revirju Leskova dolina.

1/. Rhodoro - Salicetum grandifoliae po H. Tomažiču (1958). To asociacijo je G. Tomažič razdelil na 3 subsociacije, od katerih Rh.-S. nughetosum predstavlja pas ruševja. Vse te subsociacije so razvite v glavnem v mraziščih, oziroma na dnu globokih vrtač.

Rhodoro - Salicetum grandifoliae typicum je združba razvita na samem dnu mrazišča, a Rhodoro - Salicetum grandifolia fagetosum leži višje in prvo obrobja ter mešajoč se z bukvijo ustvarja prehod proti bukovemu gozdu.

Kot značilne rastline med gramovnim slojem označimo:

Pinus nughes, ruševje

Salix globra - gola vrba

Salix grandifolia - velelistna vrba

Lonicera coerulea - modro kosteličevje

Juniperus nana - pritlikavi brin

Rhodendron hirsutum - dlakavi sleč

Rosa ferruginea - rdeči šipek

in druge rastline iz skupine rastlin smrekovih gozdov, ki nakazujejo kislota tla (Vaccinio - Piceetalia), tako brusnica in borovnica.

2/. Naslednji nižji vegetacijski pas ustvarjajo visogorski bukov gozdovi.

Allio victorialis - Fagetum po G. Tomažiču /deloma bivši Fagetum subalpinum/, visokogorski bukov gozd, z značilno vrsto za snežniške kraške visogorske bukove gozdove:

Allium victorialis, ki raste v glavnem v gornjem delu tega višinsko-vegetacijskega pasu.

V celotnem pasu pa so prisotni naslednji subalpski florni elementi:

Adenostyles globra - goli lepen

Lezula silvatica - gozdna bekica

Ranunculus platanifolius - platanastolistna zlatica

Veratrum lobelianum - zelenkasta čmerika

Cirsium paciflorum - kimasti osat

Cirsium erisithales - lepki osat

Carex laevis - šaš

Prof. G. Tomažič loči 3 subsociacije:

Allio victorialis

a) Fagetum typicum gozdni tip je razvit na višjih ne preveč skalnatih pobočjih, na grebenčkih ali planotah. Navadno nad 1350 - 1400 m nadmorske višine. Drevesni sloj sestavlja enominni niški bukov sestoj, kjer se srečajo redke skupine smrek podmladek bukve je dober, nakljub precej gostemu zeliščnemu sloju spodaj. Obilen temen humus prehaja v rjava tla. Ta gozd spada pretežno v varovalni gozd.

b/. Allio victorialis - Fagetum helleborietosum nizek visogorski bukov gozd, ki pokriva pretežno južne lege nad mražišči. Zraven bukve uspeva tudi smreka. Bukev se dobro pomlajuje, smreka pa raste posamič. Smreka raste višja od bukve, tako, da ustvarja zgornjo etažo.

Tla so plitva skeletna, zelo kamnita do 60%. Med zeliščnimi vrstami je veliko Helleborus niger - teloha in mercurialis perennis - golščeca.

Lahko se smatra kot produktivni bukov gozd, vendar ima tudi večkrat varovalno vlogo.

o/. Allio victorialis Fagetum caricetosum pilosae.

Nizek bukov gozd s posameznimi smrekami in Carex pilosa - dlakavim šašem v zeliščnem sloju. Najde se na vseh legah, vendar raje na malo vlažnih legah v nadm. viš. od 1300 do 1550 m.

Obe omenjeni drevesni vrsti se naravno pomlajujeta. Zaradi težkih klimatskih razmer sta slabe rasti, težko se čistita vej in počasi priraščata.

Večji del sedanjih bukovih sestojev tega tipa so panjevci in so ti sestoji v progresivnem razvoju. To so produktivni gozdovi, v določenih primerkih imajo tudi varovalni značaj.

Nasplošno sestavljajo ta gozdni pas sedaj bukov gozdovi v razvoju, ker so bili pred nekaj časa posekani na golo.

Toda zaradi visokogorske klime z močnimi padavinami se počasi razvijajo. Vsekakor bi bilo neželjeno v teh gozdovih več smreke, katero bo treba pospeševati.

Omeniti moram tudi tip bukovega gozda z mnogo acidefilnih elementov Vaccinio - Piceetum piroleetosum uniflorae (G. Tomažič 1958), torej bukov gozd katerega je dal G. Tomažič v skupino smrekovih gozdov na kisljih tleh. To dejstvo, da spada bukov gozd v skupino smrekovih gozdov, bo morda kakega gozdarja motilo, vendar je to znak, da se ta bukov gozd jako približata smrekovemu in zato na tem področju lahko gojimo smrekov gozd, ki je veliko bolj donosnejši od sedanjega bukovega gozda.

3/. Orvalo - Fagetum (G. Tomažič 1958)

To ime je dal prof. G. Tomažič širokemu pasu bukovih gozdov na južnem pobočju Snežnika. Ta pas zajame največji del revirja Gomance in je brez dvoma gospodarsko najpomembnejši za to področje. Višinsko zajame teren od 950/1000/ do 1300/1350/. Ime tej asociaciji bukovih gozdov je dal Prof. G. Tomažič po rastlini Lamium orvala - volecvetna mrtva kopriva. To je rastlina, ki raste predvsem na dinarskem pasivu in dobro karakterizira bukov gozdove Snežnika južnega pobočja, ki je precej vlažno, ker dobiva veliko padavin.

Lamium orvala je namreč značilna za bolj vlažna rastišča in potentakem dobro označuje te gozdove.

Po starih podatkih so bili na področju teh gozdov koncem preteklega stoletja velike sečnje na golo, tako da so gozdovi, ki jih vidimo danes nastali po teh sečnjah. Zato je sedaj vegetacija tam v bujnem razvoju oziroma, v progresiji. Vprašamo se ali so sedanji gozdovi podobni tistim, ki so bili preje oziroma ali so podobni naravnim

gozdnim tipom, ali pa so sedanji gozdovi samo razvojni, ~~stadiji ali faze~~, ki se razvijajo v smeri proti nekemu določenem gozdno vegetacijskem tipu. Z gospodarskega stališča je odgovor na to vprašanje izredno važen, ker imamo sedaj kakor smo že povedali, pretežno čiste bukove gozdeve, katerih produkcijska vrednost je precej nizka z ozirom na rastiščno-talne pogoje. Torej bi morali najti način, da se ti gozdovi obogatijo, oziroma da se njihova produkcijska sposobnost zviša. Po natančnem preučevanju današnjega stanja upoštevajoč podatke o načinu gospodarjenja s temi gozdovi v preteklosti, ter po tehtnem razmišljanju smo prišli do zaključka, da se verjetno sedanji bukovi gozdovi pasu Orvalo-Fagetuma, precej podobni naravnim gozdnim tipom, ki so bili tam preje in da sedaj predstavljajo določene razvojne faze prvotnega gozdnega tipa. To pomeni, da je sedanji tip podoben temu prvotnemu, vendar razvojno ni dosegel najvišje stopnje, ki bi se približevala prvotni. To bi se moglo izražati v tem, da je sedaj manj iglavcev, kakor je to bilo preje v naravnem gozdu. To je bilo celo dejansko ugotovljeno; še pred parimi leti so sekali zadnje košate stare jelke in smreke. Iz tega se da zaključiti, da je v teh bukovih gozdovih vsekakor bilo preje več jelke in smreke vendar jih ni bilo toliko, kakor na severnem pobočju Snežnika v pasu mešanih gozdov jelke in bukve /Abieti - Fagetum/.

O tem, kako bi se dalo popraviti, oziroma obogatiti ta gozd, bom povedal v sklepih glade gojitvenih ukrepov. Na vsak način se more prav ta gozdni tip, ki dobiva tako močne padavine, izboljšati.

V okvirju asociacije Orvalo-Fagetum razlikuje prof. G. Tomažič nekoliko subasociacij, ki so se razvile na raznih rastiščih, odvisnih od konfiguracije terena, globine tal, izloženosti vetrovom in podobnega.

a). Orvalo - Fagetum omphalodetosum (G. Tomažič 1958) zavzema ravnice ob vznožju pobočij in bolj položne lege z dobrimi globokimi tlemi na grušču, čeprav je okolje kamnito.

To je važen gospodarski gozd, kjer je bukev dobre rasti. Dalo bi se pospeševati jelko, ki bi tudi dobro priraščala, ter bi na ta način mogli močno dvigniti produktivnost tega gozda. Ta tip je zelo soroden po rastiščnih pogojih Abieti-Fagetum omphalodetosum, ki je kakor je znano, najbolj donosen gozd na Snežniškem pogorju.

Razveseljivo je tudi to, da je v tem gozdu precej jelovega podmlaska

b). Orvalo - Fagetum abietetosum (G. Tomažič 1958) gozd bukve in jelke, ki se razvija na skalnatih strmih južnih legah. Podoben je Abieti - Fagetum mercuriale-tosum na severnem pobočju Snežnika. Tudi tu je bukev manj vitalna. Jelka je precej zastopana samo je slabe rasti, ne doseže večjih višin in je zelo vejnata. Z ozirom na erozijo je treba smatrati ta gozd tudi delno za varovalnega.

c). Orvalo - Fagetum mercurialetosum (G. Tomažič 1958) bukov gozd z golšcem, nastopa na najbolj suhih legah Rendzinoidna bazična plitva kamnita tla. Rast drevja

je bolj slaba, vejnatost precej nizka, višine so komaj 10 - 15 m. Opaža se dvoslojni bukov gozd, bukev se dobro pomlajuje. Zraven pride javor, jesen in jelka. Zaradi erozije je gospodarjenje s tem gozdom bolj občutljivo, vendar se tudi tu more vnašati in pospeševati iglavce zlasti jelko. Bukov les, ki ga proizvaja ta bukov gozd je srednje kvalitete, prirastek je tudi precej nizek. Ta gozd je važen, ker pokriva precej velike površine.

V pasu Orvalo-Fagetum nastopa po jarkih in žlebovih obrnjenih na jug ali jugovzhod, na vlažnih kamnitih rastiščih, posebna asociacija javora, jesena, bresta in bukve z nekaj jelke.

Orvalo-Aceretum (G. Tomažič 1958) Ta gozd bi se dalo z odgovarjajočimi gojitvenimi ukrepi tako, izboljšati, da bi mogel postati zelo produktiven gozd, ker so tla bogata in dovolj vlažna. To je tem bolj važno, ker so zarasle velike površine s tem gozdnim tipom. G. Tomažič razlikuje tipično subasociacijo in subasociacijo *allietosum ursini*. Zadnja subasociacija je precej podobna tipični s to razliko, da tu sneg obleži dalj časa kakor v tipični. Zato so bukve bolj slabe rasti, večkrat sabljaste oblike in produktivnost tega gozda je veliko slabša od onega v tipični subasociaciji.

4/. Nazadnje pridemo do najnižjega gozdnega pasu na področju revirja Gomance, ki zavzema višinski pas med 900 in 1100 m.

Seslerio autumnalis - Fagetum (St. Horvatić) primorski bukov gozd s jesensko bilnico, ki nakazuje bolj toplo, a vetrovno klimo, pokriva razmeroma majhne površine okrog logarnice Gomance.

G. Tomažič razlikuje 2 subasociaciji:

a) Seslerio -Fagetum typicum na južnih toplih legah, obrnjenih morskim vetrovom. To je čist bukov gozd. Bukva drevesa so srednje rasti. Za ta rastišča, ki so bolj slaba, ker so tla suha in kamnita, tipa plitve rendzine, in Gospodarska vrednost tega gozda velika. Toda zaradi nevarnosti erozije, ga je treba gojiti in pospeševati.

b) Seslerio-Fagetum orvaletosum, - primorski bukov gozd z belečvetno mrtvo koprivo. V primerjavi s tipično subasociacijo zavzema bolj vlažne lege in je tam bukov gozd boljše rasti, vendar nima gospodarskega pomena, ker pokriva zelo majhne površine.

S tem smo končali sumarni pregled glavnih vegetacijskih pasov na področju revirja Gomance, kakor smo že preje omenili je značilnost celega tega področja njegova izredna razgibanost in je zato razporeditev gozdnih tipov zelo mozaična.

Razen omenjenih osnovnih vegetacijskih pasov srečamo na tem neenakem terenu neke posebnosti; doline v obliki velikih žlebov in globoke vrtače z grički nad njimi. V vlažnih dolinah in okvirju vegetacijskega pasu Orvalo-Fagetum smo že omenili, da srečamo asociacijo Orvalo-Aceretum. Razen nje opažamo na bolj majhnih površinah po-

sebno asociacijo.

Athyrio - Aceretum (G. Tomažič 1958) Javorov gozd z veliko praprotnico ob dnu sečnih jarkov, kjer so tla vedno vlažna, rahla in bazična, najbolj je razvit v višjih legah, sega tudi na severni del Snežnika.

Najvažnejša posebnost tega področja pa je ta, da ima obilno globokih vrtač, ki so izrazite mrazišča. Na čim višjih nadmorskih legah leže te vrtače tem bolj so globoke, čim bolj so intenzivni mikroklimatski vplivi na vegetacijo, ki se v teh mraziščih razvija tem izrazitejša je inverzija vegetacijskih pasov v sami vrtači.

Razporeditev vegetacijskih pasov ni enaka v vseh vrtačah, ker je to odvisno od nadmorske višine, od ožine in globine Vrtače, ter od kamenitosti terena.

Prof. G. Tomažič je na priloženih profilih zelo točno in pregledno prikazal, kako se različne združbe vrstijo v različnih mraziščih revirja Gomance.

Na dnu globoke vrtače - mrazišča je najhladnejše, zato se tam razvija Rhodoro - Salicetum. Njej sledi subalpski smrekov gozd tipa Villosae Piceetum (G. Tomažič 1958).

Ta asociacija, tipična za področje južno od Snežnika se deli (po G. Tomažiču) na 4 pasove, katerim odgovarjajo posebne subasociacije:

- a). Villosae - Piceetum Charophylletosum redok smrekov gozd na dnu mrazišča z visokimi zelišči na globokih tleh.
- b). Villosae - Piceetum typicum redok smrekov skupinski gozd z veliko trave šašuljice. Bukve sploh ni, smreke so vejnate do tal.
- c). Villosae - Piceetum caricetosum pilosan (G. Tomažič 1958) Smrekov gozd s travo šašuljico in vejicam sašem drevesa so večja, bolj severna, vlažna lega, pojavlja se grmičasta bukev.
- d). Villosae - Piceetum fagetosum (G. Tomažič 1958) Smrekov gozd s travo šašuljico in grmičasto bukvi. Tu je že več bukve, to je prehod v Fageum.

S stališča gospodarjenja s takimi gozdovi je izredno važno spoznati to slojevitost in s tem v zvezi pravilno izbrati gojitvene ukrepe. Glede na to, da je takih mrazišč veliko in da nekatera, kot naprimer Pedežnica, zajamejo obsežne površine, - je gospodarsko-ekonomsko važno določiti, kako je mogoče tam gojiti gozdove, da se dobi čim boljši donos od njih.

Da bomo popolni, moramo tudi omeniti, da leži ob vzhodnem robu te velike planote področje drugega gozdnega tipa, a to je isti tip gozda kakor na severnem pobočju Snežnika, namreč mešan jelov bukov gozd tipa Abieti - Fagetum (V. Tregubov 1957). Tu ga ne bomo popisovali, ker je že natančno opisan v monografiji: "Prebiralni gozdovi na Snežniku".

To so mnogo bogatejši produktivni gozdovi v primerjavi z onimi na južnem

pobočju. Prav ob robu teh dveh glavnih tipov po grebenih in strmih skalnatih pobočjih srečamo gozdove Ti pa Galamagrosteto - Abietetum (Horvat 1951) (=Abieto - Piceetum). Kljub temu, da so to čisti iglasti gozdovi, imajo vseeno zaradi izredno strmih in kamnitih leg pretežno varovalni značaj in zato je treba z njimi zelo previdno gospodariti, da se ne povzroči erozije in degradacije kraških tal.

Prilagamo 4 grafikone kot primere strukture nekaterih gozdov z ozirom na njen svojstveni gozdni tip in obliko. Zelo lepo se vidi kao imajo smrekovi gozdovi v mraziščih (Vel. Padežnica) - tipa Villosae - Piceetum pravilno obliko enodobnih (enomer-nih) gozdov, dočim imajo nekateri gozdovi tipa Seslerio-Fagetum in Abieti-Fagetum prebiralno obliko.

Glede izločanja homogenih površin enake bonitete, kakor je že povedano v omenjeni razpravi o Snežniških gozdovih, je najzanesljivejši način določenja bonitete rastišča ugotavljanje prirodnega gozdnega tipa in njemu udgovarjajoči talni tip. Torej z kartiranjem gozdnih tipov dobimo površine enakih rastiščnih pogojev, oziroma enakih bonitet, obenem pa dobimo še vse gozdno-gospodarske značilnosti: podatke o uspevanju drevesnih vrst, o prirastku, o strukturi, optimalni lesni zalogi ter o ustreznem načinu gojenja in sečnji.

Da bi dobili bolj homogene površine glede rastišč, bi morala sloneti notranja razdelitev gozdnih površin na odseke v mejah gozdnih tipov. V našem primeru naj se ohranijo meje obstoječih oddelkov, ker imajo za te oddelke stare podatke o sečnjah in gozdnih sestojih. Da bi pa dobili v pogledu gozdnih tipov enotne površine, bi se morali odseki oblikovati po gozdnih tipih. Ob tej priliki poudarjamo tudi, da obsegajo prehodi med tipi večkrat bolj ali manj širok pas in da se tipi mešajo na nekaterih mestih, kar daje oblikovanju novih odsekov zadostno prožnost.

Prilagamo na prozornem papirju predlog take tvorbe odsekov za naslednjo revizijo ureditvene osnove. Pri tem pripominjamo, da smo zaradi enostavnejšega oblikovanja odsekov, zajeli v isti odsek tudi sorodne gozdne tipe, če ti tam pokrivajo samo neznatne površine.

Torej postavlja se načelno vprašanje, ali se pri sedanjem stanju intizitete našega gozdnega gospodarjenja izplača vse tipe izdvajati v posebne odseke? Mislim, da to ni vedno nujno potrebno in koristno. Če vzamemo posamezne tipe, ki se nahajajo na področju revirja Gomance in jih analiziramo glede na izrazitost rastiščnih pogojev, ki te tipe označujejo, prihajamo do zaključka, da niso vsi tipi v tem oziru enakovredni in da določene tipe lahko združimo v iste odseke, ker se glede rastiščnih pogojev ne razlikujejo dovolj ostro.

Konkretno na revirju Gomance so zelo izraziti tipi v mraziščih, po grebenih in vrhovih, različni so ti tipi na raznih ekspozicijah, toda horizontalna meja med

vegetacijskimi pasovi ni ostra in večkrat ni toliko jasna.

Tako naprimer Rhodoro-Salictum, subalpsko grmovje sploh ni gozd in ga je vsekakor treba izločiti. Tudi je treba izločiti v posebne odseke sestoje, ki pripadajo skupini Acidofilnih asociacij smrekovih gozdov /Vaccinio - Piceetalia/.

K takšnim gozdovom štejemo mešane gozdove jelke in smreke na skalnatih gričih /Calamagrosteto Abietetum/ in smrakove gozdove v mražiščih Villosae-Piceetum z vsemi subasociacijami, katere nima smisla med seboj ločiti, ker ne predstavljajo z vidika uporabnega gozdarstva dovolj razlik. Gozdni tip Vaccinio-Piceetum ima pomen izločiti v posebne odseke, toda Vaccinio-Piceetum piroletosum prehaja na večih mestih v bukov gozd tipa Allio-Fagetum ali Orvalo-Fagetum.

Bukove gozdove subalpskega pasa Allio victorialis-Fagetum ima smisel ločiti od nižje ležečega pasa : Orvalo-Fagetum-a. Celo smo še več rekli, namreč da ta višji pas odgovarja posebnemu obratovalnemu razredu. V tem pasu ima smisel tudi ločiti zgornji pas pritlikave bukve, ki spada v Allio victorialis-Fagetum typicum. Mejo med drugima dvema subasociacijama /caricetosum in helleboretosum/ ne smemo jemati preveč ostro. To velja tudi za glavni vegetacijski pas Orvalo-Fagetum, oziroma za njegove subasociacije: mercurialetosum, abietetosum in omphalodetosum. Pri tem pa je treba pripomniti, da med dvema prvima subasociacijama večkrat meja ni jasna in prehodna cona je precej široka, isto tako kakor med Orvalo Fagetum abietetosum in Calamagrosteto-Abietetum.

Po drugi strani je Orvalo-Fagetum omphalodetosum zelo podoben Abieti-Fagetum omphalodetosum, tako da oba tipa karakterizirajo precej podobna rastišča.

Gozdni tip Orvalo-Aceretum se lahko obravnava kot en gozdni tip, k njemu lahko še priključimo Athyrio-Aceretum, vsem tem tipom odgovarjajo precej podobna rastišča: vlažni jarki in žlebovi, treba jih je obravnavati kot eno celoto. Navadno se ti tipi pojavljajo na pobočjih, kjer so razni tipi iz skupine Orvalo-Fagetum; v tem primeru jih nima pomena ločiti v posebne odseke.

Najtoplejši gozdni tip Seslerio-Fagetum je vsekakor treba razdeliti v posebne odseke, ker predstavlja posebne klimatske pogoje.

Ostane še asociacija Abieti-Fagetum o kateri je bilo že mnogo povedanega. Subasociacija A.F.homogynetosum je zastopana na severnem, a A.F.mercurialetosum na južnem pobočju. Na vrhu pa je Calamagrosteto-Abietetum, v katero obe subasociaciji prehajata vsaka v svoje strani. Te tipe je treba ločiti. Meja med njimi in spodaj ležečo subasociacijo Abieti-Fagetum omphalodetosum, večkrat ni ostra in tu je dana večja svoboda, kako se bo potegnila meja odsekov.

V smislu zgoraj navedenih ugotovitev smo izdelali priloženi predlog bodočih odsekov.

Glede nato, da je gozdno ureditvena osnova za reviz ^{Gomance} ~~Mašan~~ že izdelana,

ne pride sedaj v poštev izločenje novih odskov, zato bi bilo to samo priporočilo za naslednjo revizijo.

Pripominjam, da je to samo predlog izdelan po karti gozdnih tipov, da so predložene meje le približne in da bi jih bilo treba še na terenu prekontrolirati, in šele tedaj na terenu zabeležiti, meje izmeriti in dokončno vrisati v karto nove gospodarske razdelitve.

*

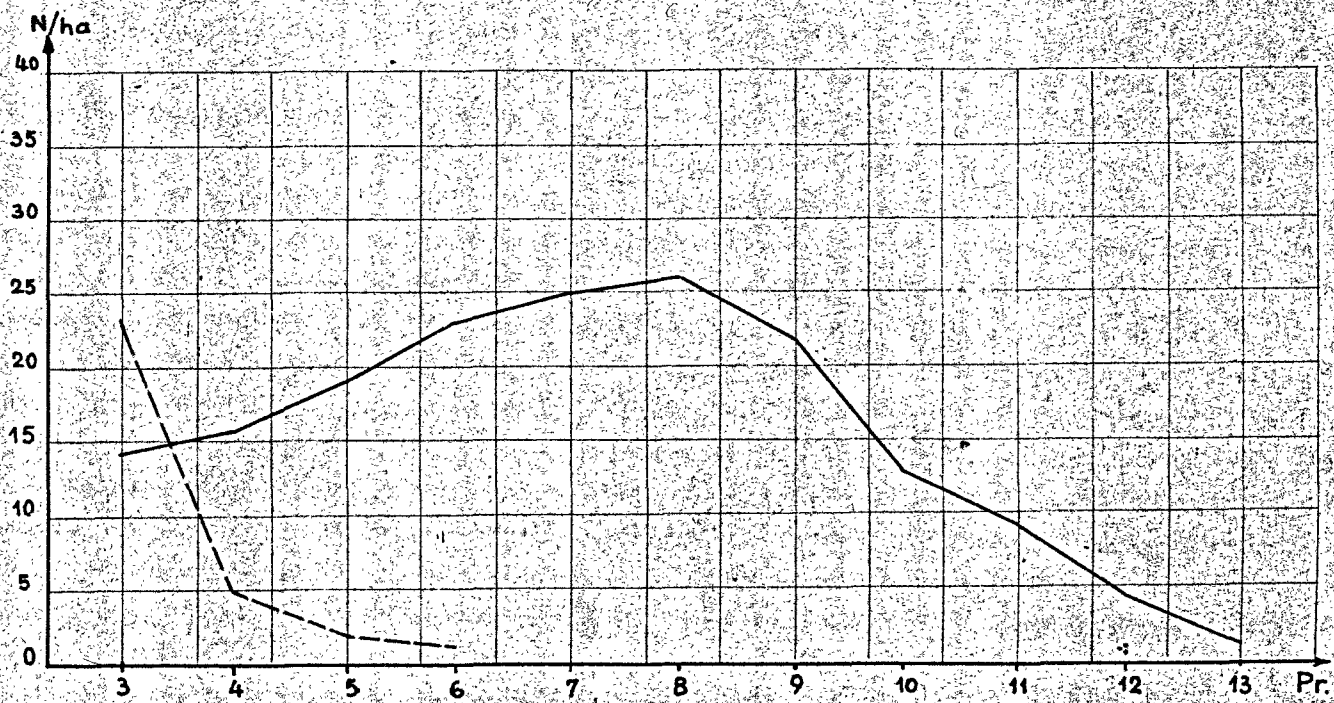
REVIR GOMANCE - PADEŽNICA - OBLIKA ENODOBNEGA GOZDA

Število drevja l. 1956

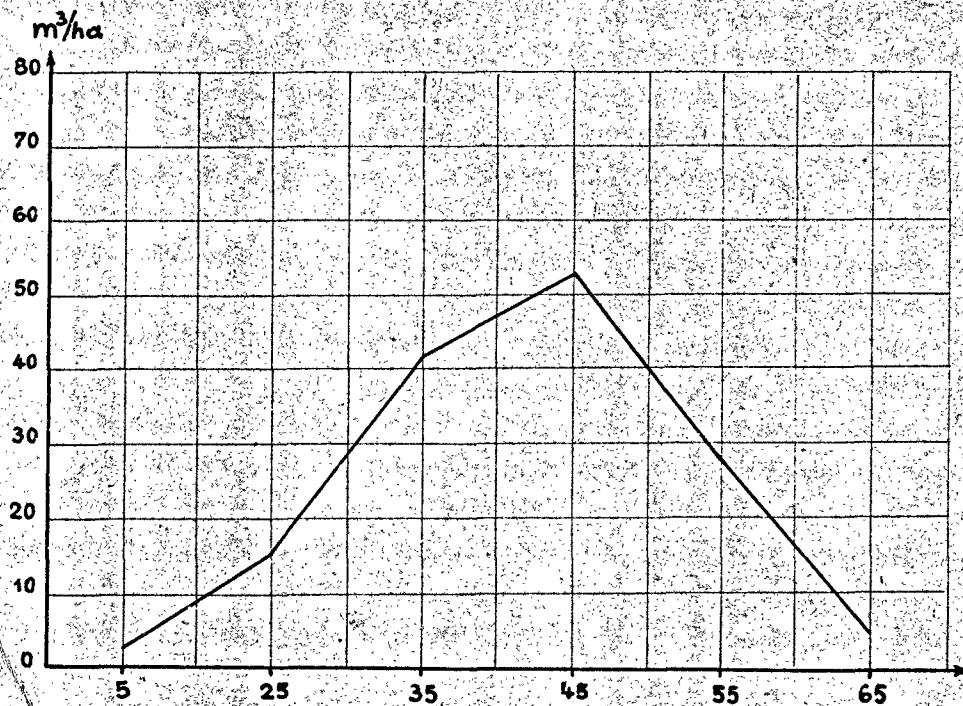
Odsek 43a

Gozdni tip: *Villosae-Piceetum*
caricetosum pilosae

— iglavci
- - - listavci

Lesna masa na ha
 $140\text{m}^3/\text{ha}$

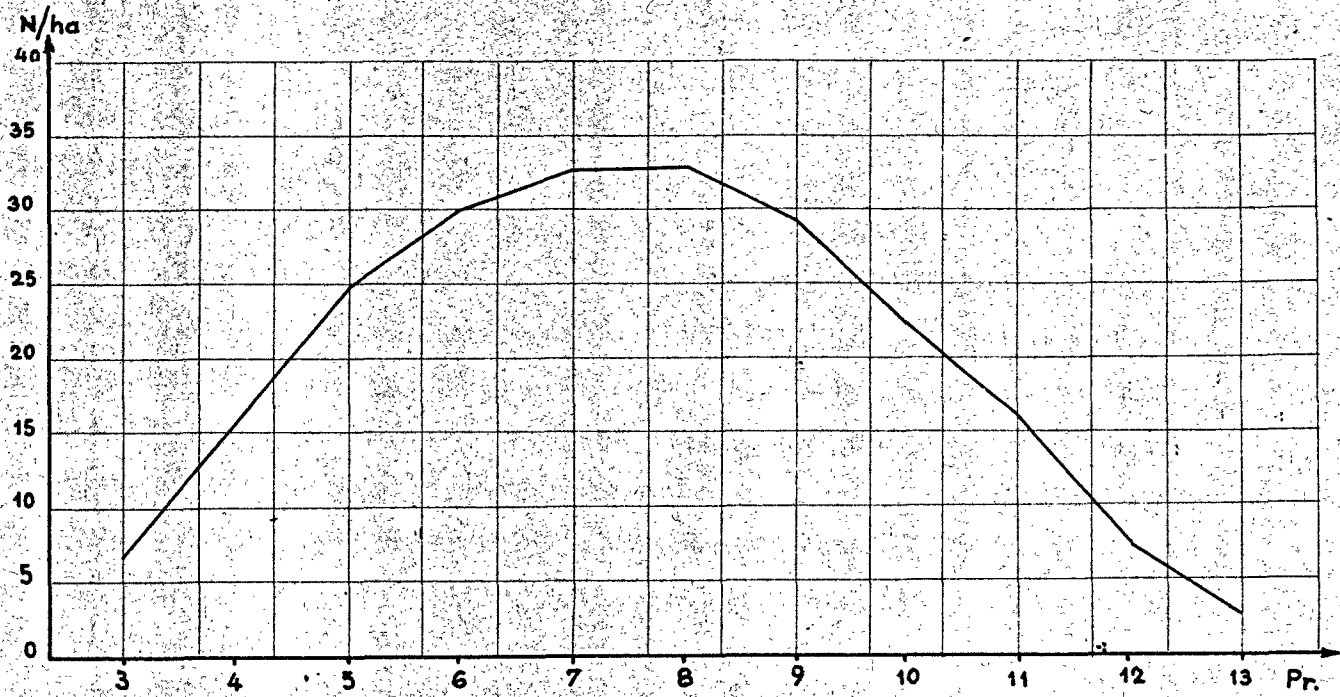
REVIR GOMANCE-PADEŽNICA-OBLIKA ENODOBNEGA GOZDA

Število drevja l. 1956

Odsek 43c

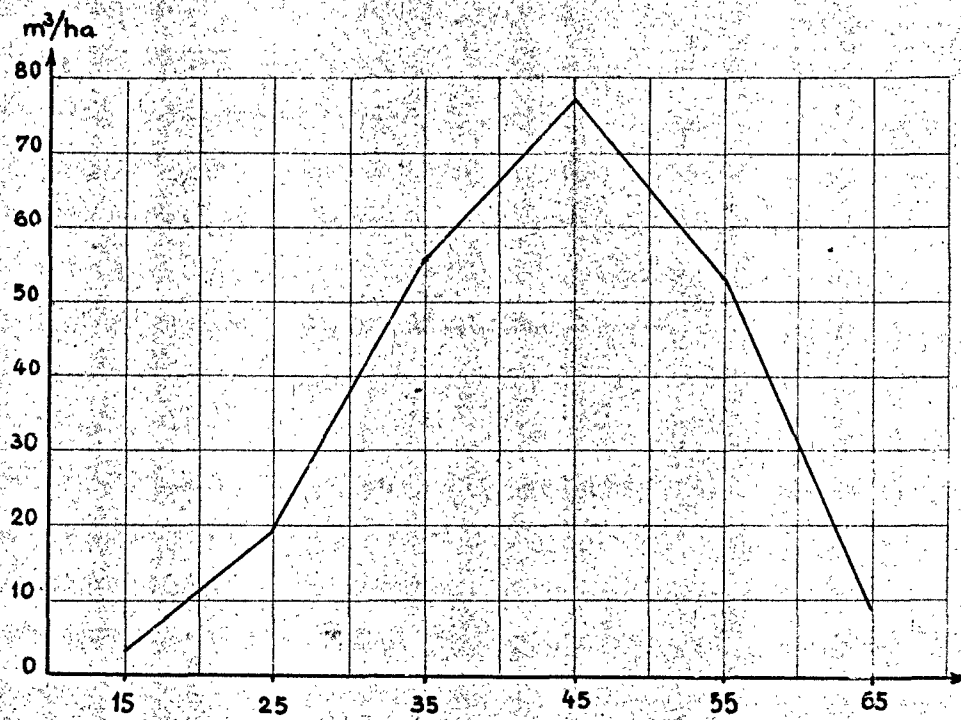
Gozdni tip: *Villosae Piceetum typicum*

— iglavci

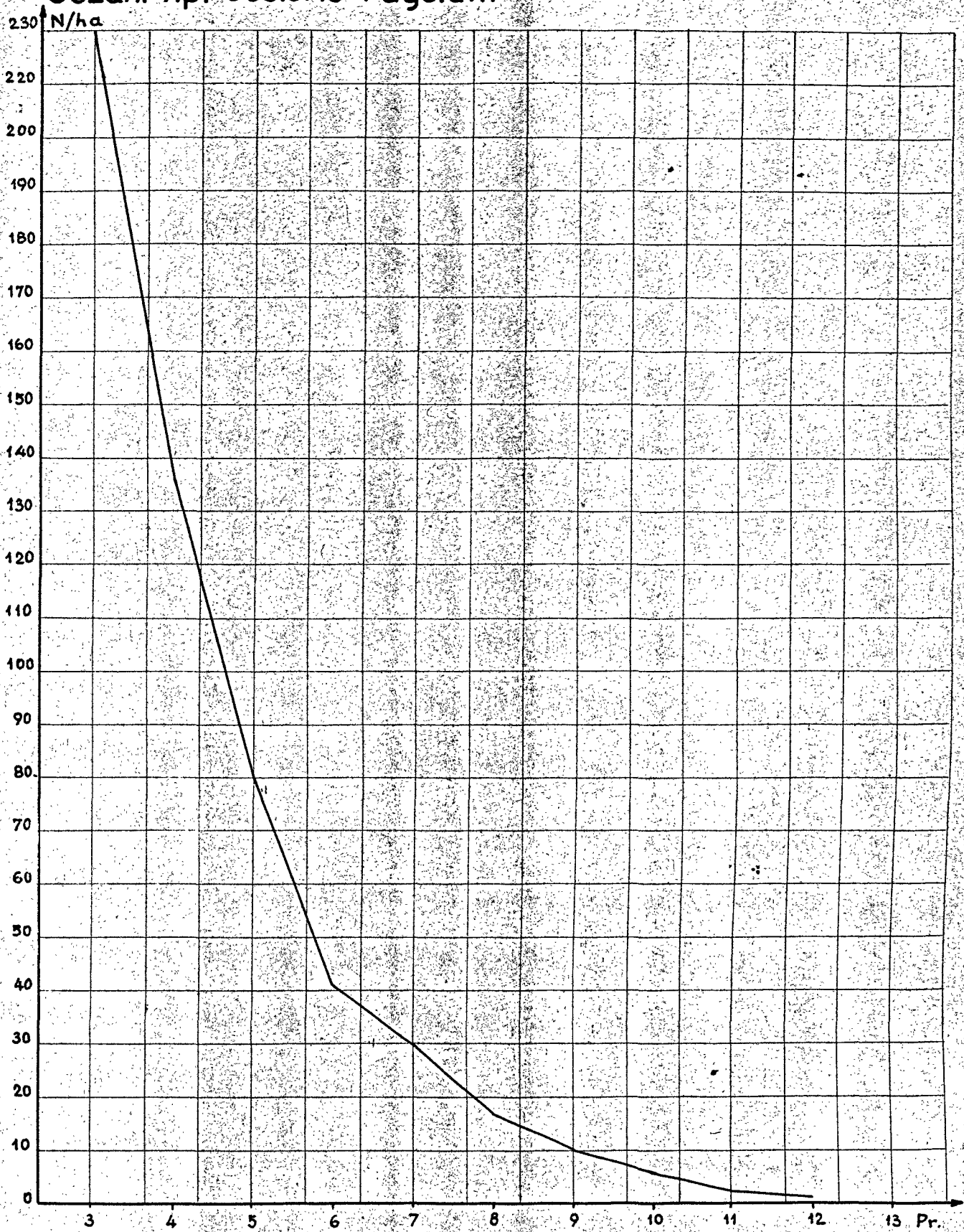
Lesna masa na ha

216 m³/ha

število drevja l. 1956

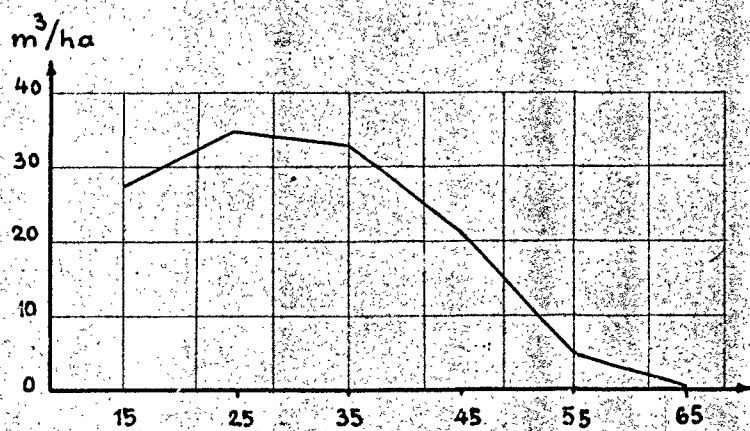
Gozdni tip: Seslerio-Fagetum

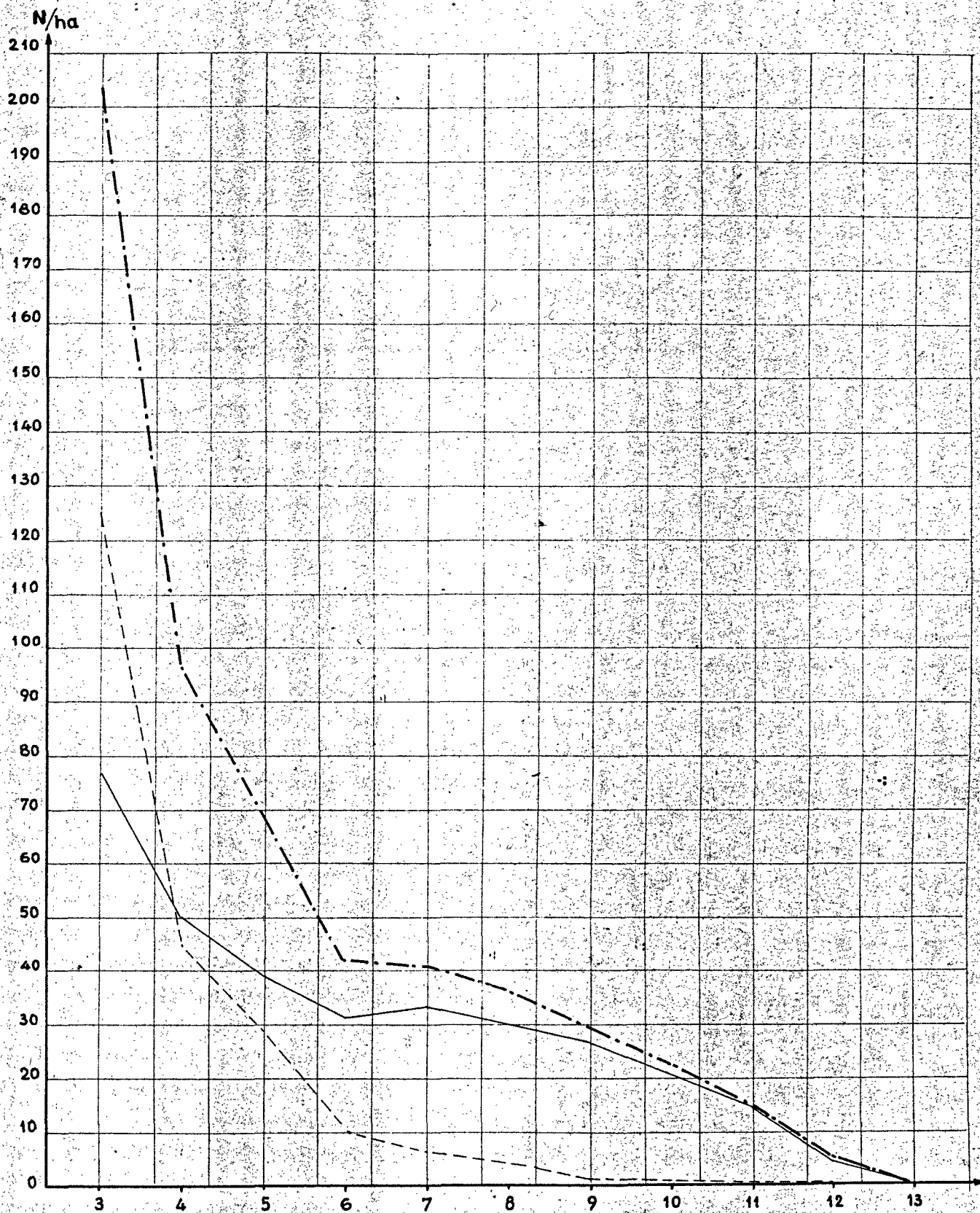
Lesna masa na ha

124 m³/ha

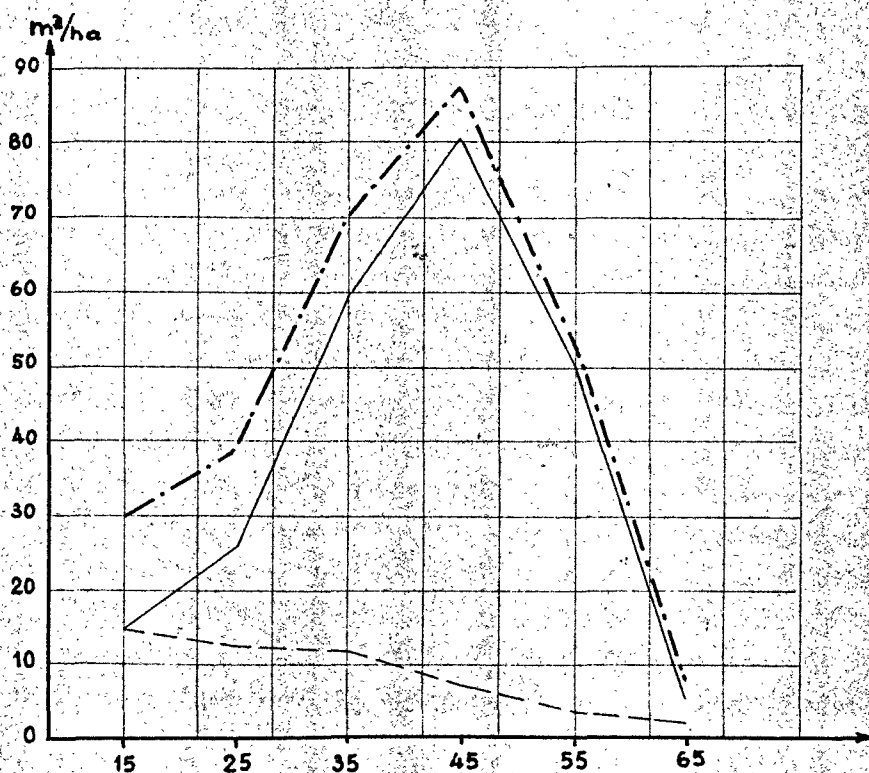
— listavci (iglavcev ni)

Gozdni tip: Abieti - Fagetum in Calamagrosteto - Abietetum

Lesna masa na ha

—	igl. lesna zaloga	238 m³/ha
- - -	list. " "	54 " "
- · -	skupaj	<u>292 " "</u>

Dr.ing.Vlado Tregubov

VI. IZKAZ POVRŠIN GOZDNIH TIPOV PO ODSEKIH

Odelek in odsek	Skupna površina odseka	Rhodoreto-Salecetum	Vaccinio-Piceetum	Villosal-Piceetum typicum	Villosal-Piceetum caricetosum	Villosal-Piceetum fagetosum	Allio-Fagetum typicum	Allio-Fagetum caricetosum	Allio-Fagetum helleborietosum	Orvalo-Fagetum mercurialetosum	Orvalo-Fagetum abietetosum	Orvalo-Fagetum omphalodetosum	Oryalo aceretum typicum	Orvalo aceretum allietosum	Athyrio-Aceretum	Seslerio - Fagetum	Abieti-Fagetum omphalodetosum	Abieti - Fagetum homogynetosum	Abieti - Fagetum mercurialetosum	Calamagrosteto - Abietetum	Travniki in jase
1 a	31,64									5,00	16,84	2,30	6,50								1,00
b	4,02										2,88	0,70	0,44								
c	2,62									2,62											
d	1,86									1,86											
e	3,12									2,02						1,10					
2 a	10,99									4,69	2,7		3,6								
b	12,32									4,62	5,2		2,5								
c	11,51									8,21			3,30								
d	12,07									3,2			1,7			7,17					
e	2,32															2,31					
3 a	39,29									7,30	7,90	14,89	6,00							2,20	1,00
b	1,72									0,40			1,32								
c	23,15									12,10		9,55	1,50								
d	0,98												0,38								0,60
4 a	36,58									6,90		16,18	10,20	0,10						0,90	2,30
b	16,91									0,70		12,51	1,30							2,40	
c	41,68									1,60		2,30	3,90							31,88	
d	8,71									2,10		1,80	4,80								
5 a	21,24	9,64						7,80		0,20		3,40									0,20
b	8,64	1,50			1,20							5,94									
c	14,34	0,60						3,20				10,24	0,30								
d	8,18	5,88						1,50	0,40			0,40									
6 a	3,86	2,86			0,80							0,20									
b	8,08	2,40	3,78		0,90							1,00									
c	19,11	5,20						0,80	8,41			4,40	0,30								
d	5,19				0,20			1,00				3,99									
e	27,21							15,11	2,10			3,10		2,60						4,10	0,20
7 a	20,09					6,20		9,09					0,60		2,00					2,20	
b	10,85	6,55										3,30								1,00	
c	24,66	2,80							5,20		14,56	1,80								0,30	
8 a	5,79	0,30			5,49																
b	33,52	18,92	0,30	1,00	7,0	3,20		2,20						1,80							
c	27,73	6,60	1,70		9,93	0,50	6,00	3,00													
9 a	11,80	1,00			6,40			4,00	0,40												
	595,18	63,35	5,78	1,00	33,42	9,90	7,00	47,70	132,92	33,52	21,06	55,05	2,70	3,80	10,58				58,80	6,60	

Odelek in odsek		Prenos:	
Skupna površina odseka			
Rhodoreto-Salecetum			
Vaccinio-Piceetum			
Villosal-Piceetum typicum			
Villosal-Piceetum caricetosum			
Villosal-Piceetum fagetosum			
Allio-Fagetum typicum			
Allio-Fagetum caricetosum			
Allio-Fagetum helleborietosum			
Orvalo-Fagetum mercurialeetosum	6,07		
Orvalo-Fagetum abietetosum	1,30		
Orvalo-Fagetum omphalodetosum	10,33		
Oryalo aceretum typicum	2,15	3,00	
Orvalo aceretum allietosum	1,26	0,60	
Athyrio-Aceretum	6,35	0,30	
Seslerio - Fagetum	0,60	0,40	
Abieti-Fagetum omphalodetosum	0,60	2,80	
Abieti - Fagetum homocynetosum	13,60	0,80	
Abieti - Fagetum mercurialeetosum		1,80	
Calamagrosteto - Abietetum		3,00	
Travniki in jase			1,00
68 a	10,07		
b	1,90		
c	13,63		
69 a	2,55		
b	1,66		
c	9,15		
d	1,40		
e	29,91		
f	3,16		
g	3,07		
	3306.94		
	35.01	489.19	
	116.13	148.76	
	85.18	128.16	
	73.11	722.08	
	541.98	58.86	
	204.26	207.61	
	34.10	54.02	
	36.62	13.70	
	58.81	8.60	
	251.96	36.80	

Dr.ing.Vlado Tregubov

VII. SKLEPI GLEDE GOZDNO GOJITVENIH UKREPOV

Iz preučevanj gozdnih in talnih tipov, ter ugotavljanja ekoloških činiteljev, ki so te tipe pogojili, smo si mogli napraviti precej jasno sliko o sedanjem stanju gozdov na področju revirja Gomance in o razvojnih tendencah posameznih gozdnih tipov. Iz teh važnih ugotovitev lahko izvlečemo določene konkretne zaključke praktičnega pomena glede usmeritve gospodarjenja s temi gozdovi v cilju zvišanja njihove produktivne sposobnosti, ki je količinska in kakovostna, torej vrednostna.

Videli smo, da ima to področje podobo velike planote nagnjene proti jugu in izjedene z globokimi vrtačami, da na tej planoti vlada posebna precej vlažna klima z jakimi padavinami in močnimi vetrovi. Ta subhumidna primorska klima je toliko vlažna, da bi morala teoretsko povzročiti močvirja, vendar zaradi hitrega odtoka vode preko propustnega kraškega substrata, do tega ne more priti. Na razvoj vegetacije pa imajo te padavine zelo dober vpliv.

Videli smo tudi, da se ta planota na veliko deli na 2 glavni področji. Višje področje je bolj razgibano in skalovito, izpostavljeno vetrovom, kjer je značilen subalpski bukov gozd tipa Allio victorialis - Fagetum, čigar areal približno odgovarja obratovalnem razredu B. Nižje področje spada v vegetacijski pas bukovega gozda tipa Orvalo-Fagetum, ter najnižji pas na katerega močno vplivajo jadranski primorski vetrovi: gozdni tip Seslerio-Fagetum.

Nižje področje spada v obratovalni razred A.

V obeh področjih je veliko število globokih vrtač - mrazišč in manjših vrhov.

Gledano na široko imamo sedaj pretežno bukove gozdove bolj enodobnega značaja. Ker so pa ti gozdovi bili koncem 19 stoletja posekani na golo so sedaj v bujnem progresivnem razvoju. Poleg tega imamo smrekove sestoje po mraziščih. Dva glavna problema

sta že v tem nakazana:

1/. Kako bi se dalo izboljšati sedanje malovredne bukve sestoje, katerih je v revirju Gomance največ.

2/. Kako bi se gospodarilo s smrekovimi gozdovi v mraziščih, da bi se zagotovilo njihovo naravno obnavljanje.

Predno bi poskusili odgovoriti na ta dve osnovni vprašanji, bomo nakratko analizirali kako in v kakšnih pogojih uspevajo posamezne drevesne vrste na teh rastiščih oziroma v mejah določenih gozdnih tipih, ki jih je določil prof. G.Tomažič. Iz starih elaboratov nimamo podatkov za posamezne drevesne vrste, ker je lesna zaloga bila izračunana za vse listavce skupaj in za vse iglavce. V tem primeru govorimo o listavcih, kar pomeni, da je to bukev, ker je dominirajoča drevesna vrsta med listavci na celem tem področju. Med iglavce pa spadata 2 vrsti: smreka in jelka v približno enakem razmerju.

Razmerje drevesnih vrst glede na lesno zalogo

	1. 1899	1. 1927	1. 1936	1. 1955
iglavcev	29 %	25 %	46 %	36 %
listavcev	71 %	75 %	54 %	64 %

Lesna zaloga na ha v kubičnih metrih

	1. 1899	1. 1927	1. 1936	1. 1955
iglavci	9	23.5	48	55
listavci	45	70.5	57	96
skupaj	54	94	105	151

Po kontrolnem računu ugotavljanja prirastka bi sedanji prirastek znašal $5.2 \text{ m}^3 / \text{ha}$ /po računih ing. F.Dolgana/ za preteklo dobo 1936-1955.

Po formuli : $3.7 \text{ m}^2 / \text{ha}$

Iz priložene tablice se vidi, kako se je menjalo razmerje med drevesnimi

vrstami v zadnjih 60 letih. Iz tega moramo zaključiti, da je ta odnos vedno precej podoben. Razlika med stanjem l. 1936 in l. 1955 je namreč le ta, da je bilo l. 1936 več iglavcev, kar moremo objasniti na ta način, da so v povojnem času precej sekali stara košata in poškodovana drevesa med iglavci in s tem so občutno zmanjšali lesno zalogo iglavcev.

Iz podatkov v isti tablici je tudi razvidno, da se je lesna zaloga ⁶⁰ tekom zadnjih let vedno zvišala, vendar sedanja lesna zaloga je še prenizka ($150 \text{ m}^3/\text{ha}$), ker se gre v glavnem za mlade bukove gozdove, kjer bi se lesna zaloga morala še podvojiti, da bi gozdovi dosegli svoje zrelost. Torej sedanji gozdovi so še mladi in so v polnem razvoju ter intenzivno priraščajo. Prirastek pa je nizek zaradi še premajhne lesne zaloge. Računajoč, da bi ti gozdovi povprečno morali imeti $250 \text{ m}^3/\text{ha}$, bi potrebovali da se izravnajo še nekako 25 let.

Podatki navedeni v tablici o lesni zalogi iz 1899 so verjetno prenizki, ker v tedanjih časih niso merili defektnih dreves in se je cenitev omejevala le na višje debelinske razrede, tako je ocenjena lesna zaloga pretirano nizka. Vsekakor je to dokaz, da so bili koncem preteklega stoletja skoraj vsi gozdovi revirja Gomance na golo posekani. tedaj so sekali iglavce za tehnični les, dočim se iz bukovega lesa kuhali oglje, ki se je dalo zelo dobro prodati v Trstu, ki je tedaj konzumiral veliko takega oglja. Pozneje so se na takih golosekih razvijali enodobni sestoji. Goloseki so pospeševali svetlobne vrste, torej v našem primeru smreko, a v glavnem bukev, ki je začela močno odganjati, ker so klimatski pogoji za rast bukovih poganjkov zelo povoljni; močne padavine in razmeroma toplo podnebje. Jelka kot senčna vrsta je bila s takimi sečnjami močno zatrta. Iz tega lahko zaključimo, da je bilo v mnogih predelih gotovo veliko več jelke kakor sedaj, vendar nikoli toliko, kakor na primer na severnem pobočju v arealu Abieti-Fagetum. Bukov je tu vedno igrala dominantno vlogo. Računajoč s sedanjim dejanskim stanjem, se moramo sprijazniti s tem, da bomo morali na mnogih mestih naprej gojiti bukove sestoje, ker drugih drevesnih vrst na teh površinah nimamo na razpolago. Paziti pa moramo, da bodo ti sestoji čim lepši; lahko pa v bodočem stremimo izboljšati te sestoje z vnašanjem drugih bolj vrednih drevesnih vrst.

Bukev ima bolj slabo rast v višjih predelih v arealu Allio-victoralis-Fagetum in to čim višje, tem nižja je njena rast. Prav tako slabo raste ob robovih mrazišč. Boljšo rast ima v območju Orvalo-Fagetum, tam bukev raste najbolje. V nižjem vegetacijskem pasu v Seslerio-Fagetum-u, bukev zopet slabše raste, tam je že pretoplo za njo.

Smreka uspeva predvsem v mraziščih, dočim se v pasu subalpske bukve (Allio-victoralis-Fagetum) pojavlja spontano v večjih ali manjših skupinah, ali pa celo v mešanih sestojih, kakor napr. v tipu Vaccinio-Piceetum.

Jelka se sedaj pojavlja samo v spodnjem področju Orvalo-Fagetum in ob

vzhodni meji revirja, tam kjer se pojavlja sosedna asociacija Abieti-Fagetum ter po skalnatih vrhovih in grebenih v gozdnem tipu Calamagrosteto-Abietetum (=Abieto-Piceetum).

Zanimivo je tudi ugotoviti, da je v pasu Orvalo-Fagetum precej posameznih javorjev in jesenov, kar je posledica vlažne klime.

Glede gojenja gozdov v raznih gozdnih tipih, bi navedel glavne misli in smernice, katere smatram, da bi bile umestne z ozirom na dejansko sedanje stanje teh gozdov. Začel bom od zgoraj.

Ruševje in pritlikavo bukev pod ruševjem (Allio-victoralis-Fagetum typicum) je treba smatrati kot varovalni gozd, zaradi snežnih plazov in močnih erozijskih pojavov. V območju vegetacijskega pasu Allio-victoralis-Fagetum, ki obsega tudi gozdni tip Vaccinio - Piceetum, naj se izvajajo skupinske oplojne sečnje, pri katerih je treba stremeti za pospeševanjem smreke, ki je tam na svojem mestu. Vkljub tem, da bodo take smreke bolj slabe kvalitete, vendar bodo dajale boljši dohodek, kakor sedanja nizka bukev.

Po vrhovih in na izpostavljenih pobočjih, bo treba paziti in gojiti sestoj varovalnega značaja. Pri pravilnih redčenjih se bo ustvaril dvoetažni gozd, kjer bo v zgornji etaži smreka, v spodnji pa bukev in smrekov podmladek v šopih na odprtinah. Taka struktura bi bila prav zaželjena, ker bi bila v tem primeru tla zavarovana, dobili pa bi vrednejši gozd z ozirom na večje količine smrekovih dreves.

Računati je tudi treba s precej velikim odstotkom panjevcev med bukovim drevjem. Pri redčenjih se priporoča pospeševati semenovec, katerih je vedno dovolj in so večinoma lepše rasti. Obhodnja in presledki med redčenji bi bili precej razmaknjeni zaradi počasne rasti drevja.

V sedanjih pogojih je treba na mnogih mestih puščati semenjake jelke in smreke, če tudi so ta drevesa stara in defektna.

V okviru najbolj tipične/asociacije za to področje, ki obenem zajame največjo površino v asociaciji Orvalo-Fagetum, je dajanje, tačnih navodil zelo težko, ker so v kljub enotnemu tipu gozdovi precej heterogeni zaradi razgibanosti in neenakosti terena ter različnih gojitvenih oblik, ki so posledica raznih človekovih posegov v ta gozd. Na primer samo glede na sestojno obliko in razmerje drevesnih vrst imamo dvoslojne sestoje z nadstojno smreko in podstojno bukviijo, ali z bukviijo v obeh slojih; nadalje imamo bukove sestoje s primesjo javora in jesena, eno-slojne in dvoslojne, ali pa celo prebiralne oblike in dr.

Tu bom poskusil obravnavati samo nekatere glavne probleme gojenja mladih ali srednje drobnih pretežno bukovih sestojev na raznih legah v okvirju istega vegetacijskega pasu, ki v glavnem odgovarja asociaciji Orvalo-Fagetum v nad. viš. med 1000 - 1350 m. V primerjavi z bukovimi gozdovi v višjih legah, raste bukev tu boljše, doseže večje dimenzije in je rast te bukve, veliko lepša. Lahko bi se pa ta bukev še izboljšala, če bi se izvajali pravilni gojitveni ukrepi, v našem primeru odgovarjajoča redčenja. V prejšnjih časih je bilo

lažje izvajati redčenja, ker se je material, ki so ga dobili s tem redčenjem dal realizirati za ta način, da je ta bukev bila porabljena za oglarjenje. Sedaj je to veliko težje, ker se oglje teže proda. Mogoče se bo z novimi procesi dalo bukev porabiti za proizvodnjo celuloze, tedaj bo problem intenzivnejšega gojenja bukve lažje.

Sedaj se moramo sprizniti s tem, da bomo gojili bukove sestoje čim boljše kvalitete in obenem povsod, kjer je to mogoče pospeševali iglavce, ki rastejo hitreje, dosežejo večje dimenzije in dajejo vrednejši les od bukovega lesa.

Torej v višjih nadm. višinah na boljših legah se bo dalo pospeševati smreko (*Orvallo-Fagetum-helleboretosum*) pri precej naglih oplojnih sečnjah, pri čemer je seveda treba puščati smrekove semenjake. V primeru sajenja smrek, je boljše saditi smrekove sadike pod zaščito visokih rednih bukovih dreves, ali pa ob robu teh dreves. Obhodnja za bukev /obratovalni razred B/ naj bo precej kratka, recimo 80 let, dočim naj bi se smreke že vnaprej puščale kot semenjaki.

V srednjem in spodnjem delu tega vegetacijskega pasu, predvsem v subasociacijah /gozdnih tipih/ *Orvallo-Fagetum abietitosum* in *omphalodetosum* bo mogoče pospeševati jelko. V ta namen moramo jelko prav gojiti in vsako jelkovo mladiko osvobajati in na njo paziti. Jelke je bilo preje v teh gozdnih tipih gotovo več, samo v sedanji fazi razvoja gozda dominira bukev, ker je bil ta gozd preje izsekan. Po tej fazi pride spet faza z večjim številom jelke, vendar je potrebno, da se ustvarjajo dovoljni pogoji za zasemeitev jelke. Taki pogoji pa so tedaj, ko je drevesni pokrov bukovega enodobnega sestoja precej visok, tedaj se šeče pojavlja jelov podmladek spodaj. Takih gozdov sedaj še nimamo, ker niso še dovolj stari, vendar je kmalu že pričakovati, da bodo nekateri sestoji imeli dovolj visoko krošnje in se bo pod njimi pojavil jelov podmladek. Taki sestoji ne bi smeli biti preveč gosti, toda tla bi morala biti zasenčena.

Redčenja v takih sestojih naj bi bila precej močna, srednja in celo nizka redčenja, tako da bodo krošnje čim višje. Seveda je treba predvsem paziti na pravilno selekcijo dreves.

Umetno podsajevati jelko bi tudi priporočil, vendar je nevarnost pred divjadjo toliko, da bi to sajenje verjetno ne imelo uspeha, saj bo divjad vse jelke obgrizla.

Povdarjam, da so nasplošno sedanji bukoví sestoji revirja Gomance še mladi ali srednje dobri, mnogi pa so na dobrih razstičjih in zaradi tega bi se moglo sčasoma te sestoje obogatiti z iglavci /jelko in smreko/ in tako močno dvigniti količinski in vrednostni donos.

Posebno vprašanje je gospodarjenje z gozdovi v mraziščih, torej v globokih zaprtih dolinah ali ozkih vrtačah v obliki lijakov. Mrazišča so neka posebnost revirja Gomance, in lahko rečemo, da v nobenem predelu ali gozdnem revirju ni toliko mrazišč, kakor ravno na Gomancah; zato je to specifičen problem tega revirja.

Prilagam nekoliko profilov vegetacijskih združb /gozdnih tipov/ v posameznih takih mraziščih. Profile je napravil G. Tomažič. Iz teh profilov se vidi, da imamo jasne

primere ohranjenosti /inverzijo/ vegetacijskih pasov.

Ugotavljamo tudi, da so mrazišča v višjih legah bolj izrazita in v takih mraziščih imamo na dnu vrtač ruševje in sleč. Medtem pa imajo večja bolj raztegnjena mrazišča v nižjih legah kot npr. velika Padežnica, mala Padežnica, Grecover, Sežanje na dnu poseben tip smrekovih gozdov, ki spada po G. Tomažiču v asociacijo Villosae-Piceetum smrekov gozd z gladko šašuljico. Ta tip je za Gomarice gospodarsko važen, saj pokriva precej velike površine bolj položnega in manj kamnitega zemljišča, ter bi se tam mogel gojiti smrekov gozd. Z gojenjem takega gozda so se že zdavnaj ukvarjali naši gozdarji in so do sedaj imeli relativno malo uspeha. Mnenja sem, da nam to ne bi smelo jemati poguma. Prepričan sem, da je mogoče gojiti smreko v takih mraziščih, uporabljajoč pravilen način in računajoč, da bo za to potrebno precej časa, saj je razvoj podmladka v takih okoliščinah zelo počasen. Zdi se mi, da mora način, ki se uporablja v zadnjih časih, končno dati dobre rezultate. Glavni princip je ta, da moramo vzgojiti skupine smrek, pod njimi pa se bodo razvili drugi mladi induvidui. Težava je sedaj v tem, da imamo npr. v veliki Padežnici stare posamezne smreke z visokimi krošnjami ki slabo ščitijo mlade smreke spodaj in zaradi tega lahko pozebejo. Torej treba je stvoriti mlad sestož z nizkimi krošnjami. Da pridemo do tega lahko poskusimo z grmičastimi listavci npr. *Salix grandifolia*, ki je tam doma, *Sorbus aucuparia* var. *glabrata*, *Populus tremula* in dr.

Poskusiti je treba saditi gosto v gnezdih. V bodočem je treba gojiti tem smreko pod sedanjimi še preostalimi smrkami, ki morajo še ostati nekaj časa, dokler se pod njimi ne razvije podmladek v sestojih skupinske oblike, tedaj bo gospodarjenje s takimi sestoji veliko lažje.

Da bomo popolni, moramo še omeniti gozdni tipi ob vzhodni meji revirja, torej na pobočjih, ki gravitira proti Hrvaški, to so oddelki41,42,25,24 in 11.

Tam so razviti isti gozdni tipi kakor na severni strani Snežnika, torej gisti, ki spadajo v Abieti-Fagetum jelov bukov gozd, ta je že opisan v monografiji "Prebiralni gozdovi na Snežniku" ter so tam taki gozdovi podrobno obdelani.

V primerjavi z gozdovi na južnem pobočju Snežnika so ti gozdovi jelke in bukve zelo močni, bogati z lesno zalogo in dajejo odličen prirastek. Da bodo glavni zaključki glede gospodarjenja s temi gozdovi priročni, bomo slednjič podali nakratko izvleček iz te monografije glede načina gospodarjenja s temi gozdovi.

Prebiralne sečnje na področju teh gozdov se morajo izvajati po strogih gozdno-gojitvenih principih, zaradi nevarnosti zakraševanja tal in nevarnosti, da se bukov razbohoti; ekonomsko pa se bolj izplača pospeševati jelko kot bukev. Torej pri odkazovanju moramo paziti predvsem na oblikovanje strukture prebiralnega gozda. Nekateri menijo, da je bolje forsirati skupine enako debelega drevja (horizontalni sklep krošenj kakor zmes posamič pomešanih dreves raznih dimenzij (vertikalni sklep krošenj)). Pri prvem strukturnem tipu dobimo drevje podobne kakovosti kakor v enodobnem sestoju, manj vejnato in bolj stegnjeno; kljub temu prednosti, mislimo da bi se obnesel ta strukturni tip le v redkih primerih. Razgibanemu, kamnitemu in mozaičnemu terenu se razno drevje prilagaja tako, da se naseljuje v skalnih razpokah, čemur bolj ustreza struktura, kjer so drevesa po debelinah posamič pomešana. Da bi ohranili v tem gozdnem tipu primeren delež jelke, ne moremo sestoja odpreti hkrati (jasasto), kakor je to potrebno pri gozdu skupinske strukture, kar bi biološko podpirali bukev. Samo tam, kjer je jelov podmladek gost, teren manj skalnat in bolj enoličenⁱⁿ je bukev podrejena lahko gojimo gozd skupinske strukture, odvisno od velikosti vsakokrat pomlajene površine. Odkazovanje naj se ravna po strukturi sestoja, lesni zalogi in pomladka. Na področju osnovnega gozdnega tipa (*Abieto-Fagstum omphalodetosum*) razlikujemo variante: 1. Prebiralno obliko gozda z obilnim jelovim podmladkom in zadostnim številom mlajših jelovih dreves.

2. Prebiralno obliko gozda z mnogo bukovega podmladka in manjšim številom jelovih dreves;

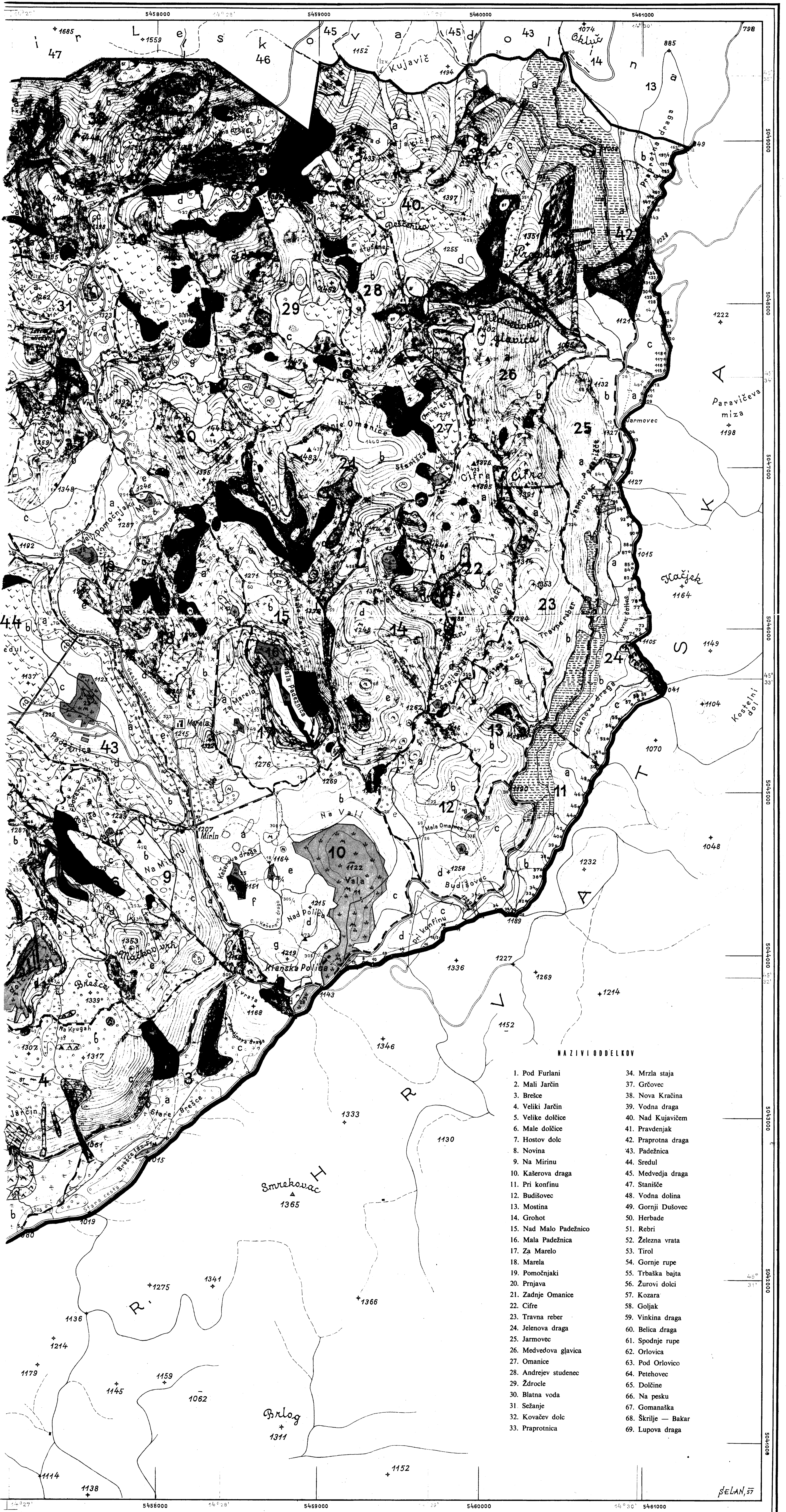
3. Dvoslojno obliko gozda, kjer je v zgornjem sloju mnogo starejših bukovih in jelovih dreves v spodnjem pa gost, čist, bukov podmladek.

V prvi varianti moramo zmerno prebirati iglavce in listavce, dajajoč prednost jelki pred bukvijo. Bukve, ki imajo premer 30 - 40 cm gojimo zaradi zasenčenja tal, tvorbe humusa in spodnjega drevesnega sloja, ki čisti višje drevje vej; sicer pa je v taki debelini praviloma ne puščamo, ker nima kakovostnega lesa. Jelov podmladek je treba raztirati previdno in počasi. Napačno pa bi bilo odkazati jelke samo zaradi dovajanja svetlobe odraslemu drevju, dokler je še v polni moči in dobro prirašča. Med jelovim drevjem je treba praviloma odkazati v prvi vrsti bolno, močno poškodovano in starejše drevje, ki ne prirašča več v višino in ima sploščeno krošnjo, čisto poraslo z omelo. Pri tem je treba paziti na razvoj krošenj, na razporeditev in razmak drevja tako, da bo po sečnji preostalo drevje le toliko goste, da bo dobro priraščalo. Ker se razvija tak gozdni tip na rastišču s precej globokimi tlemi pri faciesu *Omphalodes-Asperula* (žerilnica in prvenec) kaže gojiti jelova drevesa večjih dimenzij nad 50 cm prsnega premera, ki se še v polni življenjski silii z maksimalnim prirastkom. S tem se boljše izkoristi rastiščni potencial in hkrati znatno povečuje gospodarski učinek z intenzivnim priraščanjem debelega drevja. V drugi varianti moramo zmerno prebirati drevje srednjih in višjih debelinskih razredov, v tanjših razredih

močno redčiti v korist jelke in na škodo bukve. Če je potrebno zaradi dušitve bukve mladi in pospeševanja jelovega podmladka, moramo obdržati celo stara ali defektna jelova drevesa, ki bodo predvidoma zdržala do naslednje sečnje. Tudi jelove kapnice so v tem primeru zelo koristne in jih bo treba, zlasti pri pomanjkanju jelovih dreves, puščati, saj se utegnejo razviti v močna drevesa. V tretji varianti sekamo tako, da vzgojimo skupinsko raznodoben bukov sestoj kot prehod v prebiralnem, po načelu skupinske postopne sečnje. Ko je podmladek dovolj odrasel, ga odkrijemo in nato čistimo ter redčimo skupino po pravilih gojenja enodobnega gozda. V ostalem pa moramo splošno pospeševati jelko in uvajati pravilno prebiralno obliko, oziroma zmanjšati obhodnico in jakost sečnje. Omenimo naj še, da se nastale na nekaterih mestih zaradi premočnih sečenj zapljujevane jase ali goljave, kjer je izpran humozni talni sloj in razgaljen kamen. Na takih mestih so se razvili razni vegetacijski degradacijski stadiji: z malinovjem (*Rubus idaeus*), kranjsko krhlico (*Rhamnus fallax*), buniko (*Atropa beladonna*) in travo šušljico (*Calamagrostis varia*). Te površine je treba umetno pogozditi. V začetku moramo na najbolj odprtih in degradiranih terenih saditi smreko. Če nam je le mogoče, sadimo pod zaščito grmovja ali kakšnega drevesa tudi jelko in javor.

Za gozdni tip jelke in bukve s planinščkom (*Abieto-Fagetum humogynetosum*), velja v bistvu isti princip odkazovanja, kakor pri osnovnem (prehodnem) gozdnem tipu. Razlika je v tem, da tu bolje uspeva podmlajevanje in da ni veliko nevarnosti poslabšanja tal. Na bolj strmih legah s plitvimi tlemi nima pomena gojiti dreves, močnejših od 50 do 55 cm prsnega premera. Zaradi slabšega prirastka je potrebno za zvišanje lesne zaloge več časa, ker je odstotni prirastek nižji, bi bila intenziteta sečenj tudi nižja od prehodnega tipa.

Tam je treba gospodariti prebiralno, zelo previdno in strokovno natančno. Dalo bi se pa še zvišati kvantitetni in kvalitetni prirastek, če bi se upošteval pri odkazovanju dreves princip gojitvenega prebiranja, ki temelji na pravilni selekciji in na vzdrževanju take razporeditve dreves, ki bi določila optimalno lesno zalogo in bi sten zagotovila najboljše trajni kvantitetni in kvalitetni lesni prirastek.

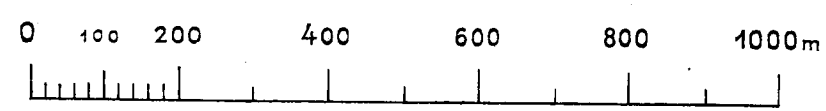

NAZIVI ODDELKOV

1. Pod Furlani	34. Mrzla staja
2. Mali Jarčin	37. Grčovec
3. Brešče	38. Nova Kračina
4. Veliki Jarčin	39. Vodna draga
5. Velike dolčice	40. Nad Kujavičem
6. Male dolčice	41. Pravdenjak
7. Hostov dolc	42. Praprotna draga
8. Novina	43. Padežnica
9. Na Mirinu	44. Sredul
10. Kašerova draga	45. Medvedja draga
11. Pri konfinu	47. Stanišče
12. Budišovec	48. Vodna dolina
13. Mostina	49. Gornji Dušovec
14. Grohot	50. Herbade
15. Nad Malo Padežnico	51. Rebri
16. Mala Padežnica	52. Železna vrata
17. Za Marelo	53. Tiro
18. Marela	54. Gornje rupe
19. Pomočnjaki	55. Trbaška bajta
20. Prnjava	56. Žurovi dolci
21. Zadnje Omanice	57. Kozara
22. Cifre	58. Goljak
23. Travnja reber	59. Vinkina draga
24. Jelenova draga	60. Belica draga
25. Jarmovec	61. Spodnje rupe
26. Medvedova glavica	62. Orlovia
27. Omanice	63. Pod Orlovia
28. Andrejev studenec	64. Petehovec
29. Zdrocle	65. Dolčine
30. Blatna voda	66. Na pesku
31. Sežanje	67. Gomanška
32. Kovačev dolc	68. Škrijle — Bakar
33. Praprotnica	69. Lupova draga

DRŽAVNI GOZDOVILRS
G. G. POSTOJNA
REVIR
GOMANCE

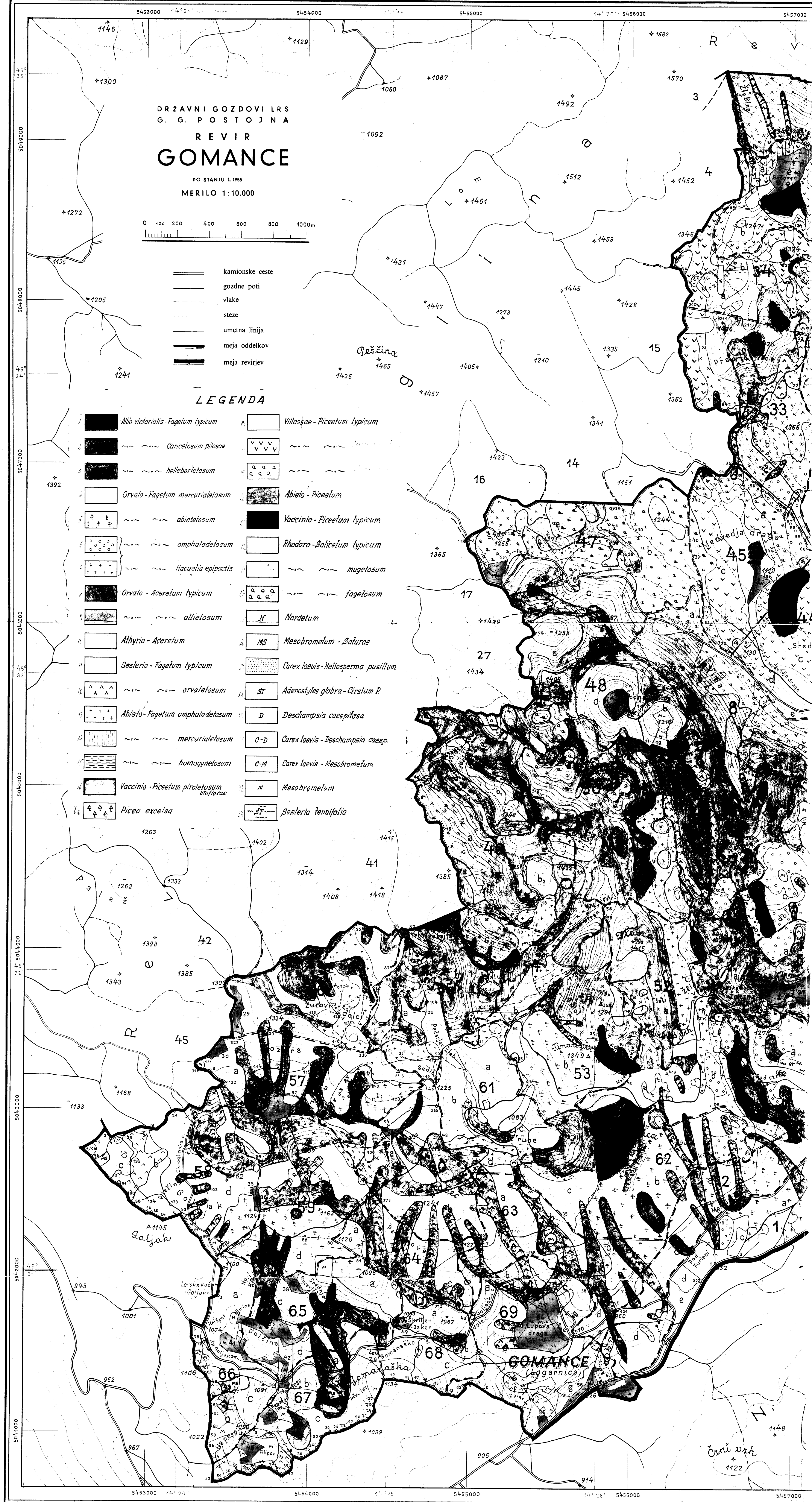
PO STANJU L. 1955
MERILO 1:10.000

- kamionske ceste
- gozdne poti
- vlake
- steze
- umetna linija
- meja oddelkov
- meja revirjev

LEGENDA

	<i>Allio victorialis-Fagetum typicum</i>		<i>Villosae-Piceetum typicum</i>
	<i>Caricetosum pilosae</i>		<i>helleborietosum</i>
	<i>Orvalo-Fagetum mercurialeetosum</i>		<i>Abieto-Piceetum</i>
	<i>abietetosum</i>		<i>Vaccinia-Piceetum typicum</i>
	<i>omphalodelosum</i>		<i>Rhodora-Salictum typicum</i>
	<i>Hacuetia epipactis</i>		<i>mugetosum</i>
	<i>Orvalo-Aceretum typicum</i>		<i>fagetosum</i>
	<i>allietosum</i>		<i>Nardetum</i>
	<i>Athyria-Aceretum</i>		<i>MS Mesobrometum-Salurae</i>
	<i>Seslerio-Fagetum typicum</i>		<i>Carex laevis-Heliosperma pusillum</i>
	<i>arvaletosum</i>		<i>ST Adenostyles globra-Cirsium P.</i>
	<i>Abieto-Fagetum omphalodelosum</i>		<i>D Deschampsia caespitosa</i>
	<i>mercurialeetosum</i>		<i>C-D Carex laevis-Deschampsia caesp.</i>
	<i>homogynetosum</i>		<i>C-M Carex laevis-Mesobrometum</i>
	<i>Vaccinia-Piceetum piraletosum uniflorae</i>		<i>M Mesobrometum</i>
	<i>Picea excelsa</i>		<i>Sesleria tenuifolia</i>

DRŽAVNI GOZDOVI LRS
G. G. POSTOJNA
REVIR
GOMANCE

PO STANJU L. 1955
MERILO 1:10.000
PREDLOG OBLIKOVANJA ODSEKOV
PO GOZDNIH TIPIH

